

Izglītības un zinātnes
ministrija

IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJAS

2024. GADA **PUBLISKAIS** **PĀRSKATS**

2025

Cienījamie lasītāji!

Latvijas izglītības, zinātnes, kosmosa un sporta nozares turpina sekmīgi darboties laika griežos, kas pieprasa būtisku modernizāciju, jaunu skatījumu un apvēršņus, lai turpinātu ceļu uz izcilību, sniegtu pozitīvu pienesumu Latvijas tautsaimniecībai, nākamo paaudžu intelektuālajai izaugsmei, akadēmiskajai un profesionālajai izglītībai un sabiedrības dzīves kvalitātes izaugsmei. Šādi laika grieži nav unikāli, jo ir globāla rakstura un ar regularitāti atkārtojas ik dekādi, bet tieši šīs vajadzības un orientieri ir tie, kas nosaka ikdienas darba dunu un tempu Izglītības un zinātnes ministrijā.

Pārskata gadā veiksmīgi noslēdzies Vienotas skolas ieviešanas pirmais gads. Tas ir nozīmīgs un plats solis ceļā uz saliedētas un vienotas sabiedrības izveidi.

Kā vienu no svarīgākajām pārskata gada prioritātēm ministrija izvirzīja pedagogu darba samaksas pieauguma grafika īstenošanu. No 2024. gada 1. janvāra par 12% tika palielināta pedagogu minimālā atalgojuma likme.

Pērn turpinājās darbs pie jaunā pedagogu darba samaksas finansēšanas modeļa “Programma skolā” izstrādes, kas gada izskaņā konceptuāli tika atbalstīts valdībā. Tika ieviesta jauna skolēnu vērtēšanas sistēma – atgriezeniskās saites jeb formatīvās vērtēšanas sistēma.

Lai sniegtu vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu personālam papildu zināšanas vardarbības prevencijā. Bērnu aizsardzības centrs sadarbībā ar IZM izstrādāja jaunu algoritmu un pilnveidoja normatīvo regulējumu vardarbības gadījumu risināšanai izglītības iestādēs.

Līdz ar 2024./2025. mācību gada sākumu visās izglītības iestādēs, kas īsteno vispārējo un profesionālo vidējo izglītību, tika uzsākta valsts aizsardzības mācības īstenošana. Tās mērķis ir veidot pilsoniski atbildīgus indivīdus ar pamatzināšanām par valsts aizsardzību, kas nepieciešamības gadījumā ļautu efektīvi rīkoties dažādās krīzes situācijās.

No 2024. gada 1. septembra Vēsturi un Sociālās zinātnes optimālajā līmenī vidusskolās īsteno atsevišķi.

Izveidota jauna pieaugušo profesionālās izaugsmes sistēma – individuālo mācību kontu pieeja. Ieviešot individuālos mācību kontus risinātas galvenās problēmas, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi mācībām, informāciju par mācību iespējām, kā arī palīdzot pārvarēt šķēršļus, kas nereti kavē pieaugušo iesaistīšanos mācībās: motivācija, laiks un finansējums.

Par 20% palielināts valsts finansējums profesionālās izglītības programmu īstenošanai.

Lai elastīgāk plānotu budžeta sadali un mērķtiecīgi sagatavotu valsts tautsaimniecībai nepieciešamos speciālistus, uzsākts izmēģinājuma projekts augstskolu institucionālajam

finansēšanas modelim trīs augstskolās – Rīgas Tehniskajā Universitātē, Latvijas Universitātē un Rīgas Stradiņa universitātē. Jaunais modelis stiprina augstskolu autonomiju, pārejot no studiju vietu finansēšanas uz rezultātu un stratēģisku mērķu finansēšanu, ļaujot augstskolām brīvāk pārdalīt finansējumu iestādē mērķu sasniegšanai.

Pārskata gadā uzsākta arī jaunā doktorantūras modeļa ieviešana, paredzot garantētus ienākumus un sociālo apdrošināšanu doktora studiju programmas apguves laikā.

2024. gadā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām, tostarp IZM, sagatavojusi grozījumus Zinātniskās darbības likumā ar mērķi nodrošināt skaidru normatīvo ietvaru savu inovāciju komercializēšanai un saistītos jautājumos.

Pārskata gadā apstiprināta Jaunatnes politikas valsts programma 2024. – 2026. gadam, kā arī apstiprināts jaunatnes darbinieka profesiju standarts. Tas turpmāk noteiks jaunatnes darbinieku pienākumus un uzdevumus, kā arī nepieciešamās profesionālās zināšanas un kompetences, veicinātu jaunatnes jomas darbinieku profesionalizāciju un kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanu.

Aizvadītajā gadā Latvija pievienojās ietekmīgajam Eiropas Kosmosa aģentūras Biznesa inkubācijas centru tīklam. Svinīgi atklājot Eiropas Kosmosa aģentūras Biznesa inkubācijas centru “ESA BIC Latvia”, iezīmējot Latvijas pievienošanos ietekmīgajam 32 Eiropas Kosmosa aģentūras Biznesa inkubācijas centru tīklam, kas darbojas 22 Eiropas valstīs. Pēdējo 20 gadu laikā šie centri atbalstījuši vairāk nekā 1700 jaunuzņēmumu attīstību visā Eiropā.

Apstiprināts arī IZM rosinātais likumprojekts par starptautiskā līguma apstiprināšanu, kas nosaka valstu darbības principus kosmosa, tostarp Mēness un citu debess ķermeņu, izpētē un izmantošanā. Pievienošanās šim starptautiskajam līgumam ir būtisks solis Latvijas kosmosa politikas attīstīšanā.

Pārskata gadā apstiprināta jauna sporta organizāciju finansēšanas kārtība. IZM sākusi centralizēti administrēt valsts finansējuma piešķiršanu atzītajām sporta federācijām, Latvijas Olimpiskajai komitejai, Latvijas Sporta federāciju padomei un Latvijas Paralimpiskajai komitejai.

Apstiprināts profesionālās izglītības standarts sportā, kas pirmo reizi Latvijas vēsturē vienoti regulē valsts, pašvaldību un privātpersonu dibināto profesionālās ievirzes izglītības iestāžu pieeju profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanā.

Nodrošināts sekmīgs Latvijas olimpiešu starts XXXIII Vasaras Olimpiskajās spēlēs un Vasaras Paraolimpiskajās spēlēs Parīzē. Naudas balvas par sportistu izciliem sasniegumiem sportā 2023. gada nogalē un 2024. gadā, nodrošinot 2 197 056 eiro, piešķīra 58 sportistiem un parasportistiem, 79 treneriem, sporta darbiniekiem un personālam, kā arī 16 sporta organizācijām sporta veida attīstībai un jauno sportistu sagatavošanai.

Pabeigts darbs pie jaunā Sporta likuma izstrādes un uzsākta diskusija ar nozares pārstāvjiem.

Sporta organizāciju, programmu un pasākumu finansējuma izmantošanai 2025. gadā palielināts tā īpatsvars, kas novirzāms bērnu un jauniešu sportam, no 40% 2024. gadā līdz 50% 2025. gadā.

Ar cieņu
Jānis Paiders,
Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretārs

SATURS

I PAMATINFORMĀCIJA	6
1.1. JURIDISKAIS STATUSS	6
1.2. GALVENĀS POLITIKAS JOMAS UN DARBĪBAS VIRZIENI	6
1.3. PADOTĪBĀ ESOŠĀS IESTĀDES	6
1.3.1. Izglītības kvalitātes valsts dienests	6
1.3.2. Valsts izglītības attīstības aģentūra	6
1.3.3. Valsts izglītības satura centrs	7
1.3.4. Latviešu valodas aģentūra	7
1.3.5. Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	7
1.3.6. Latvijas Zinātnes padome	7
1.3.7. Latvijas Sporta muzejs	7
1.3.8.	7
1.3.9.	8
II FINANŠU RESURSI UN TO IZLIETOJUMS	9
III DARBĪBAS REZULTĀTI UN SNIEGTIE PAKALPOJUMI	14
3.1. VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS JOMA	14
3.1.1. Vispārējā izglītība	14
3.1.2. Iekļaujošā izglītība	19
3.1.3. Pedagogu izglītība	21
3.2. PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA	23
3.2.1. Profesionālā izglītība	23
3.2.2. Pieaugušo izglītība	27
3.3. AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA	30
3.3.1. Cilvēkkapitāla attīstība un atjaunotne – doktorantūra	30
3.3.2. Cilvēkkapitāla attīstība un atjaunotne – jaunais akadēmiskās karjeras ietvars	31
3.4. ZINĀTNE	32
3.5. KOSMOSS	34
3.5.1. Eiropas Kosmosa aģentūra	34
3.5.2. EKA Biznesa inkubators	35
3.5.3. Starptautiskā sadarbība	35
3.6. SPORTS	35
3.6.1. Būtiskākie notikumi – atbalsts sporta pasākumiem un pētījumu programmām	36
3.6.2. Naudas balvas par augstiem sasniegumiem sportā	39
3.6.3. Sporta infrastruktūra	40
3.6.4. Normatīvais regulējums	40

3.7. VALSTS VALODA	41
3.8. JAUNATNE	43
3.8.1. Jaunatnes politika	44
3.8.2. JSPA	45
3.8.3. VISC	47
3.9. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA UN ES LIETAS	49
3.9.1. Sadarbība ar Eiropas Padomi	49
3.9.2. Sadarbība ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD)	50
3.9.3. Sadarbība ar Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO)	51
3.9.4. Ziemeļvalstu Ministru padomes Nordplus programma (2023 – 2027)	52
3.9.5. ES Padome	52
3.9.6. ES programmas Erasmus+ un Eiropas Solidaritātes korpus (2021 – 2027)	53
3.9.7. Profesionālās kvalifikācijas atzīšanas reglamentētajās profesijās jomas koordinācija	53
3.9.8. Citi pasākumi	54
IV PĀRSKATS PAR MINISTRIJAS VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM	55
4.1. NOZARES VADĪBA	55
4.2. INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU ATTĪSTĪBA	56
4.2.1. Izglītības iestāžu digitalizācija	57
V PĒTĪJUMI UN IEKŠĒJAIS AUDITS	58
5.1. Pētījumi	58
5.2. Iekšējais audits	60
VI PERSONĀLS	62
6.1. Personāla skaitliskais sastāvs un izmaiņas	62
6.2. PERSONĀLA DEMOGRĀFISKAIS SADALĪJUMS UN VECUMA RAKSTUROJUMS	63
6.3. Personāla kvalifikācija	65
VII KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	66
7.1. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA	66
7.2. SADARBĪBA AR NEVALSTISKO SEKTORU	68
VIII IZM 2025. GADA PRIORITĀTES UN GALVENIE UZDEVUMI	72

I PAMATINFORMĀCIJA

1.1. JURIDISKAIS STATUSS

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde izglītības, zinātnes un sporta nozarē, kā arī jaunatnes politikas un valsts valodas politikas jomā. IZM funkcijas ir izstrādāt izglītības, zinātnes, sporta, kosmosa, jaunatnes un valsts valodas politiku, organizēt un koordinēt izglītības, zinātnes, sporta, kosmosa, jaunatnes un valsts valodas politikas īstenošanu, kā arī veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, lai veicinātu izglītotu, fiziski un garīgi attīstītu, patriotiski noskaņotu personību attīstību un veidotu vienotu Latvijas sabiedrību.

IZM nodrošina sabiedrības informēšanu par izglītības sistēmas aktualitātēm, pieņemto lēmumu skaidrošanu un saikni ar sabiedrību, ievērojot komunikācijas procesa labākās tradīcijas un pārskatāmas valsts pārvaldes darbības pamatprincipus.

1.2. GALVENĀS POLITIKAS JOMAS UN DARBĪBAS VIRZIENI

Galvenās ministrijas politikas jomas, nozares un darbības virzieni ir:

- izglītības, zinātnes, sporta, kosmosa, jaunatnes un valsts valodas politikas īstenošanas vispārējā vadība;
- vispārējās izglītības, vērtībizglītības un interešu izglītības politika, kvalitāte un pārvalde;
- profesionālās izglītības, pieaugušo izglītības politika, kvalitāte un pārvalde;
- augstākās izglītības un zinātniskās darbības politika, kvalitāte un pārvalde;
- sporta politika un pārvalde;
- vienotas valsts politikas izstrāde kosmosa politikas nozarē un tās koordinēta īstenošana;
- vienotas valsts politikas izstrāde jaunatnes politikas nozarē un tās koordinēta īstenošana;
- valsts valodas politika un pārvalde.

1.3. PADOTĪBĀ ESOŠĀS IESTĀDES

1.3.1. Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – IKVD) ir IZM pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas reģistrē izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējus un uztur šos reģistrus; licencē izglītības programmas (izņemot interešu izglītības, pieaugušo neformālās izglītības un augstākās izglītības studiju programmas); nodrošina vispārējās un profesionālās izglītības (izņemot augstāko profesionālo izglītību) kvalitātes novērtēšanu; organizē ārpusformālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu; izsniedz pedagogu privātprakses uzsākšanas sertifikātus un nodrošina to uzskaiti, kā arī kontrolē un uzrauga izglītības procesa atbilstību nozari regulējošajiem normatīviem.

1.3.2. Valsts izglītības attīstības aģentūra (turpmāk – VIAA) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku Eiropas Savienības (turpmāk – ES) struktūrfondu, mūžizglītības, ārvalstu stipendiju un sadarbības programmu, Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu un grantu shēmu īstenošanā izglītības,

zinātnes un pētniecības jomā, kā arī karjeras atbalsta jautājumos, piedāvājot konsultatīvu atbalstu un plašu informācijas klāstu par izglītības nozares attīstības iespējām Latvijā un Eiropā. Veic ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” nacionālā kontaktpunkta funkcijas.

1.3.3. Valsts izglītības satura centrs (turpmāk – VISC) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina mācību satura izstrādi vispārējā un profesionālajā izglītībā un pārbauda tā īstenošanu, nodrošina mācību sasniegumu novērtēšanu valsts pārbaudījumos vispārējā izglītībā un valsts pārbaudījumu satura izstrādi un norisi profesionālajā izglītībā, kā arī koordinē atbilstošas mācību literatūras izstrādi, īsteno pedagogu profesionālo pilnveidi un nodrošina valsts valodas prasmju pārbaudi profesionālo un amata pienākumu veikšanai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai. Nodrošina Latvijas skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētku sagatavošanu un norisi. Sākot ar 2025.gadu VISC ir apvienots ar VIAA.

1.3.4. Latviešu valodas aģentūra (turpmāk – LVA) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir veicināt latviešu valodas – Latvijas Republikas valsts valodas un ES oficiālās valodas – statusa nostiprināšanu un ilgtspējīgu attīstību saskaņā ar dokumentā “Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam” noteiktajām prioritātēm;

1.3.5. Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (turpmāk – JSPA) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša valsts iestāde, kuras mērķis ir veicināt jauniešu aktivitāti un mobilitāti, līdzdalību jaunatnes brīvprātīgā darba, neformālās izglītības un jaunatnes informācijas programmās un projektos, kā arī veicināt jauniešu neformālo izglītību.

1.3.6. Latvijas Zinātnes padome (turpmāk – LZP) kopš 2020.gada 1.jūlija ir izglītības un zinātnes ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. LZP darbības mērķis ir īstenot valsts zinātnes un tehnoloģiju attīstības politiku, nodrošinot normatīvajos aktos deleģēto no valsts budžeta, kā arī ES struktūrfondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu finansēto zinātnisko pētījumu programmu un projektu ekspertīzi, ieviešanu un uzraudzību.

1.3.7. Latvijas Sporta muzejs ir izglītības un zinātnes ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas veic Latvijas sporta kultūras mantojuma saglabāšanu un pētīšanu, kā arī Latvijas sporta vēstures popularizēšanu sabiedrībā.

1.3.8. Saskaņā ar IZM nolikumu, ministrijas padotībā un pārraudzībā 2024. gadā bija arī Latvijas Zinātņu akadēmija, Elektronikas un datorzinātņu institūts, Fizikālās enerģētikas institūts, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts, Banku augstskola, Daugavpils Universitāte, Latvijas Jūras akadēmija, Rīgas Stradiņa universitātes Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija, Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas akadēmija, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Rīgas Tehniskā universitāte, Ventpils Augstskola, Vidzemes Augstskola, Jēkabpils Agrobiznesa koledža, Liepājas Jūrniecības koledža, Malnavas koledža, Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Tehniskā koledža", Rīgas Celtniecības koledža, Aizkraukles Profesionālā vidusskola, Daugavpils Būvniecības tehnikums, Daugavpils tehnikums, Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola, Jelgavas tehnikums, Kandavas Lauksaimniecības tehnikums, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums, Ogres tehnikums, Vidzemes tehnoloģiju un dizaina tehnikums, Profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Valsts tehnikums", Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Valsts tehnikums", Rēzeknes tehnikums, Rīgas Mākslas un mediju tehnikums, Rīgas 3. arodskola,

Rīgas Stila un modes tehnikums, Rīgas Tirdzniecības profesionālā vidusskola, Saldus tehnikums, Smiltenes tehnikums, Valmieras tehnikums, Ventspils tehnikums, Murjāņu sporta ģimnāzija.

1.3.9. IZM ir valsts kapitāla daļu turētāja šādās kapitālsabiedrībās (uzņēmējsabiedrībās): sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums”, sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Nacionālais sporta centrs” un sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Olimpiskā vienība”.

II FINANŠU RESURSI UN TO IZLIETOJUMS

Kopumā 2024. gadā ministrijai prioritāro pasākumu īstenošanai piešķirts finansējums 98,6 milj. eiro apmērā, galvenokārt, lai īstenotu nozares attīstībai prioritārus pasākumus.

Atbilstoši Ministru kabineta 2023. gada 18. aprīļa rīkojumā Nr. 226 “Par pedagogu zemākās darba samaksas likmes pieauguma grafiku laikposmam no 2023. gada 1. septembra līdz 2025. gada 31. decembrim” noteiktajam no 2024. gada 1. janvāra nodrošināta pedagogu zemākās darba samaksas likmes paaugstināšana līdz 9,54 eiro par stundu, piešķirts papildu finansējums 85,2 milj. eiro apmērā, no tiem ministrijai – 19,8 milj. eiro un mērķdotācijām pašvaldībām – 65,4 milj. eiro.

Lai nodrošinātu atbalstu pedagogiem, kuri īsteno secīgu pāreju uz mācībām valsts valodā mazākumtautību izglītojamiem pirmsskolas un pamatzglītības pakāpē, piešķirts papildu finansējums 4,1 milj. eiro apmērā, no tiem ministrijai – 0,2 milj. eiro, mērķdotācijām, pašvaldībām – 3,9 milj. eiro.

Vienlaikus tika piešķirts finansējums 0,4 milj. eiro apmērā STEM jomas programmām interešu izglītībā, lai nodrošinātu finansējumu pedagogu darba samaksai, kas ļauj palielināt STEM jomas interešu izglītības programmu skaitu, 0,3 milj. eiro apmērā STEM piedāvājuma nostiprināšanai Valsts nozīmes interešu izglītības centros piešķirts finansējums, lai nodrošinātu finansējumu pedagogu darba samaksai valsts nozīmes interešu izglītības centros un 0,3 milj. eiro STEM skolotāju sagatavošanas programmai trim gadiem. Piešķirts arī papildu finansējums mācību līdzekļu iegādei un digitālo mācību līdzekļu un platformu izstrādei un uzturēšanai – 4,2 milj. eiro, valsts augstskolu padomju darbības nodrošināšanai – 1,6 milj. eiro, inovatīvas valsts digitālās pārvaldības zinātniskās un mācību kompetences attīstībai ar tenūra modeli un studiju programmu – 0,6 milj. eiro, publisko personu nomas maksas sadārdzinājumam – 0,01 milj. eiro, Latvijas dalības nodrošināšanai CERN pirmsiestāšanās dalībvalsts statusā – 0,4 milj. eiro, valsts tiešās pārvaldes iestādēs nodarbināto atalgojuma palielināšanai – 0,5 milj. eiro, personu ar invaliditāti asistentu un pavadonu atlīdzības apmēra paaugstināšanai – 0,2 milj. eiro, Latvijas dalības ES divdesmitgades atzīmēšanai – 0,07 milj. eiro un Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku tradīcijai – 0,7 milj. eiro.

Papildu minētajam ministrijai no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” tika piešķirts finansējums 11,3 milj. eiro, no tiem, galvenokārt:

- 2,1 milj. eiro pārskaitīšanai biedrībai “Latvijas Basketbola savienība” vai tās dibinātai kapitālsabiedrībai, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar 2024. gada Parīzes olimpisko spēļu kvalifikācijas grupu turnīra organizēšanu Latvijā (Rīgā), pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 23. februāra rīkojumu Nr. 143 (prot. Nr.8 34.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””;
- 1,0 milj. eiro, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 10. septembra rīkojumu Nr. 741 (prot. Nr.36 21.§), lai no 2024. gada 1. septembra nodrošinātu profesionālās ievirzes un interešu izglītības pedagogu un sporta treneru darba slodzes līdzsvarošanu, tai skaitā: ministrijai 0,4 milj. eiro, mērķdotācijām pašvaldībām – 0,6 milj. eiro, Kultūras ministrijai – 0,4 milj. eiro;
- 1,5 milj. eiro, lai nodrošinātu pedagogu zemāko darba samaksu 9,54 eiro par stundu 2024. gadā laikposmā no 1. septembra līdz 31. decembrim, ņemot vērā izglītojamo skaita uz 2024. gada 1. septembri izmaiņu ietekmi pašvaldību un privātajās izglītības iestādēs, kā arī audzēkņu skaita un pedagogu likmju skaita izmaiņas uz

2024. gada 1. septembri (Ministru kabineta 2024. gada 1. oktobra rīkojums Nr. 797), tai skaitā, ministrijai 1,5 milj. eiro, Kultūras ministrijai un Tieslietu ministrijai – 0,8 milj. eiro;

- 2,2 milj. eiro, lai nodrošinātu naudas balvas sportistiem un sporta federācijām par izciliem sasniegumiem sportā 2023. gada nogalē un 2024. gadā;
- 1,2 milj. eiro apmērā tika piešķirts papildu finansējums sporta federācijām sporta pasākumu izdevumu segšanai, tai skaitā 395 000 eiro biedrībai "Latvijas Motosporta federācija", lai segtu licences iegādes izdevumus par iespēju rīkot 2025. gada pasaules čempionāta motokrosā MXGP klasē posmu Ķeguma moto trasē "Zelta zirgs"; 77 200 eiro biedrībai "Latvijas Hokeja federācija" par 2025. gada IIHF U-18 sieviešu pasaules čempionāta hokejā IIA divīzijā rīkošanu; 190 000 eiro biedrībai "Latvijas Bobsleja un skeletoņa federācija", t.sk. 120 000 eiro par IBSF pasaules kausa sacensību bobslejā un skeletonā organizēšanu Siguldā no 2024. gada 9. decembra līdz 2024. gada 15. decembrim un 70 000 eiro par Eiropas kausa/Eiropas junioru čempionāta/pasaules kausa sacensībām parabobslejā Siguldā no 2025. gada 26. janvāra līdz 2025. gada 1. februārim; 89 000 eiro biedrībai "Latvijas Volejbola federācija" pasaules kausa tūres posma (*Beach Pro Tour Future*) organizēšanai, 296 326 eiro biedrībai "Latvijas Kamaniņu sporta federācija", t.sk., 196 553 eiro 4. pasaules kausa posmam Siguldā no 2024. gada 30. decembra līdz 2025. gada 5. janvārim, 99 773 eiro 46. FIL Junioru Eiropas čempionātam un Junioru 5. un 6. pasaules kausa posmam un finālam Siguldā no 2025. gada 24. februāra līdz 2025. gada 2. martam; 99 016 eiro biedrībai "Latvijas Florbola savienība", lai segtu izdevumus saistībā ar Latvijas vīriešu florbola izlases sagatavošanos un dalību 2024. gada pasaules čempionāta finālturnīrā; 24 999 eiro biedrībai "Latvijas Handbola federācija" par dalību *EURO 2026* pamatturnīra kvalifikācijas spēlēs, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 18. decembra rīkojumu Nr. 1217 (prot. Nr.54 30.§) "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- 0,9 milj. eiro profesionālās izglītības bāzes finansējuma daļējai paaugstināšanai no 2024. gada 1. septembra, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 19. novembra rīkojumu Nr. 960 (prot. Nr.49 13.§) "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- 0,4 milj. eiro pārskaitīšanai biedrībai "Latvijas Motosporta federācija", lai segtu izdevumus, kas saistīti ar 2024. gada pasaules čempionāta motokrosā MXGP klasē posma organizēšanas licences iegādi, pamatojoties uz MK 2024. gada 12. marta rīkojumu Nr. 177 (prot. Nr.11 11.§) "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- 0,4 milj. eiro pārskaitīšanai biedrībai "Latvijas Volejbola federācija", lai segtu 2024. gada Eiropas Volejbola konfederācijas (CEV) pludmales volejbola Nāciju kausa fināla – kontinentālā olimpiskās kvalifikācijas turnīra – licences iegādes izdevumus un turnīra organizatorisko izdevumu maksājumu daļu, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 23. aprīļa rīkojumu Nr. 306 (prot. Nr.17 11.§) "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";
- 0,4 milj. eiro, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar Latvijas vīriešu basketbola valstsvienības sagatavošanos un dalību 2024. gada Parīzes olimpisko spēļu kvalifikācijas grupu turnīrā, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 3. jūlija

rīkojumu Nr. 544 (prot. Nr.27 39.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””;

- 0,4 milj. eiro, lai novērstu 2024. gada jūlijā vētras un lietavu laikā nodarītos postījumus ministrijas padotībā esošajām profesionālās izglītības iestādēm, augstskolām un zinātniskajiem institūtiem un Kultūras ministrijas padotībā esošajām augstskolām, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 10. decembra rīkojumu Nr. 1059 (prot. Nr. 52 16.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””;
- 0,3 milj. eiro pārskaitīšanai biedrībai “Latvijas Hokeja federācija”, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar Latvijas vīriešu hokeja valstsvienības sagatavošanos un dalību 2026. gada Ziemas olimpisko spēļu kvalifikācijas turnīram hokejā vīriešiem Latvijā 2024. gadā, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 28. augusta rīkojumu Nr. 711 (prot. Nr. 33 40.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””;
- 0,3 milj. eiro pārskaitīšanai biedrībai “Latvijas Hokeja federācija” 2026. gada Ziemas olimpisko spēļu atlases turnīra hokejā vīriešiem organizēšanai 2024. gadā Latvijā, pamatojoties uz MK 2024. gada 12. marta rīkojuma Nr. 176 (prot. Nr. 11 10.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””;
- 0,2 milj. eiro pārskaitīšanai biedrībai “Latvijas Hokeja federācija” 2024. gada IIHF sieviešu pasaules čempionāta hokejā IB divīzijā organizēšanai Latvijā, pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 12. marta rīkojuma Nr. 176 (prot. Nr. 11 10.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””.

Ministrijai tika piešķirts arī finansējums Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta pasākumiem 9,4 milj. eiro, t.sk., 5,1 milj. eiro, lai nodrošinātu pedagogu darba samaksu atbilstoši Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumiem Nr. 445 “Pedagogu darba samaksas noteikumi”, Ministru kabineta 2022. gada 21. jūnija noteikumiem Nr. 376 “Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs”, Ministru kabineta 2020. gada 25. augusta noteikumiem Nr. 538 “Kārtība, kādā valsts finansē darba samaksu pedagogiem privātajās izglītības iestādēs”, Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlija noteikumiem Nr. 477 “Speciālās izglītības iestāžu un vispārējās izglītības iestāžu speciālās izglītības klašu (grupu) finansēšanas kārtība”, Ministru kabineta 2011. gada 5. jūlija noteikumiem Nr. 523 “Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību izglītības iestādēs, kurās īsteno profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmas” par Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri uz 2024. gada 1. septembri ir reģistrēti VIIS ar apakšstatusu “Ukrainas civiliedzīvotājs” un turpina izglītības ieguvu pēc 2024. gada 1. septembra; 2,5 milj. eiro, lai nodrošinātu finansējumu pedagogu darba samaksai laikposmam no 2024. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. decembrim par Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri uz 2024. gada 1. septembri ir reģistrēti VIIS ar apakšstatusu “Ukrainas civiliedzīvotājs” un turpina izglītības ieguvu pēc 2024. gada 1. septembra; 0,9 milj. eiro, lai Valsts izglītības un saturs centrs līdz 2024. gada 31. decembrim organizētu dienas nometnes (3 dienas) 5000 personām (ietver izglītojošus pasākumus) un socializēšanās diennakts nometnes (5 dienas) 3000 personām (ietver kultūrorientāciju, izglītojošos pasākumus, sporta un tehnikas (piemēram, robotika) nodarbības), 0,7 milj. eiro, lai, pamatojoties uz Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu, līdz 2024. gada 31. decembrim VISC sniegtu atbalstu

neformālās izglītības pasākumu nodrošināšanai, 0,2 milj. lai, pamatojoties uz Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu, no 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 31. decembrim nodrošinātu Ukrainas civiliedzīvotājiem studiju un pētniecības stipendijas 1,4 milj. eiro apmērā un lai no 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 30. jūnijam nodrošinātu Ukrainas civiliedzīvotājiem pētniecības stipendijas.

Papildus, pamatojoties uz likuma “Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam” 63. pantu un MK 2024. gada 18. jūnija rīkojumu Nr. 502 (prot. Nr. 25 71.§) “Par konceptuālo ziņojumu “Par augstākās izglītības institucionālo finansēšanu””, tika piešķirts finansējums 14,8 milj. eiro, lai atbalstītu konceptuālajā ziņojumā “Par augstākās izglītības institucionālo finansēšanu” piedāvāto risinājumu – izmēģinājumuprojekta rezultātos balstītu sistēmisku visu augstskolu pāreju uz institucionālo finansējumu, sākot ar 2026. gadu.

Pamatojoties uz likuma “Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026.gadam” 57. pantu un MK 2023. gada 19. decembra rīkojumu Nr. 917 (prot. Nr. 62 75.§) “Par Latvijas Universitātes Nekustamo īpašumu attīstības plānu 2022.–2027. gadam”, palielināta apropriācija par 1,9 milj. eiro, lai Latvijas Universitāte veiktu nepieciešamās darbības, lai no nekustamā īpašuma (nekustamā īpašuma kadastra Nr. 0100 093 003) Jūrmalas gatvē 76, Rīgā, nodalītu atsevišķā nekustamajā īpašumā būves (būves kadastra apzīmējums 0100 093 0003 022) uzturēšanai funkcionāli nepieciešamo zemes vienības (zemes vienības kadastra apzīmējums 0100 093 0003) daļu.

Vienlaikus, lai nodrošinātu ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanu, budžeta apakšprogrammā 70.15.00 “Eiropas Savienības programmas Erasmus+ projektu īstenošanas nodrošināšana” 2024. gadā palielināts finansējums 6,6 milj. eiro apmērā, lai nodrošinātu projekta “Eiropas Savienības programmas Erasmus+ 2021. - 2027. gadam projektu nodrošināšana” turpināšanu. Piešķirts arī papildu finansējums 5,7 milj. eiro apmērā apakšprogrammai 62.09.00 “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti (2021-2027)”, lai nodrošinātu finansējumu ERAF projektiem infrastruktūras modernizācijai un uzlabošanai ERAF fondu 2021. – 2027. gada plānošanas periodā, kā arī 5,7 milj. eiro apmērā apakšprogrammas 63.10.00 “ESF Plus (ESF+) projektu īstenošana (2021–2027)” ietvaros finansēto ESF projektu īstenošanai. Savukārt, lai nodrošinātu ES pētniecības programmu īstenošanu Latvijā, atbilstoši noslēgtajiem līgumiem par projektu īstenošanu, 2024. gadā ministrija uzņemās jaunas valsts budžeta ilgtermiņa saistības 9,7 milj. eiro apmērā apakšprogrammā 70.06.00 “Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās”.

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2024. gada 30. jūlija rīkojumu Nr. 635 (prot. Nr. 30 51.§) “Par Valsts izglītības attīstības aģentūras pārveidošanu un Valsts izglītības satura centra un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras likvidāciju”, 2024. gadā tika uzsākts darbs pie VISC pievienošanas VIAA, lai efektīvizētu un stiprinātu valsts pakalpojumu kvalitāti, kā arī nodrošinātu pakalpojumu nepārtrauktību un panāktu to pieejamību bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem, tai skaitā nodrošinot vienotu pārvaldību, darba organizēšanu un sadarbību sekmējot augstas kvalitātes un vienuviet pieejamu pakalpojumu nodrošināšanu mērķauditorijai, vienlaicīgi arī optimizējot institucionālo kapacitāti, novēršot ministrijas padotībā esošo iestāžu funkciju pārklāšanos, dublēšanos un nelietderīgu valsts budžeta līdzekļu izlietošanu, kā arī veicinot ministrijas iesākto reformu efektīvu īstenošanu. 2024. gadā tika veiktas darbības, lai nodrošinātu ar 2025. gada 1. janvāri VISC funkciju un saistīto pārvaldes uzdevumu nodošanu VIAA, tādējādi īstenojot augstas kvalitātes, pieejamus un nepārtrauktus pakalpojumus atbilstoši Nacionālajam attīstības plānam, Izglītības attīstības pamatnostādņem,

Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnēm, kā arī ievērojot Finanšu ministrijas un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) ieteikumus par institucionālās kapacitātes stiprināšanu labākai pārvaldībai.

2024. gadā ir izstrādāts normatīvais regulējums un nodrošināta finansējuma pieejamība 13 IZM atbildībā esošu ES struktūrfondu programmu īstenošanai 303 milj. eiro apmērā, tai skaitā programmas pedagogu profesionālajās pilnveides un metodiskā atbalsta nodrošināšanai, atbalsts izglītības kvalitātes attīstībai, izglītības procesa turpmākai digitalizācijai, pēcdoktorantūras pētījumu atbalstam un praktiskas ievirzes pētījumu īstenošanai, profesionālās izglītības mācību vides un infrastruktūras turpmākai attīstībai un nodarbināto zināšanu un prasmju pilnveidei.

Tika uzsākta un turpinājās ES struktūrfondu projektu īstenošana (noslēgti līgumi) vairāk kā 240 milj. eiro apmērā, kas ir 37% no pieejamā ES fondu finansējuma un nacionālā līdzfinansējuma.

III DARBĪBAS REZULTĀTI UN SNIEGTIE PAKALPOJUMI

3.1. VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS JOMA

3.1.1. Vispārējā izglītība

Pāreja uz mācībām tikai latviešu valodā

2024./2025. mācību gadā veiksmīgi tiek turpināta 2023. gada 1. septembrī uzsāktā pāreja uz vienotu skolu – mācības tikai latviešu valodā nodrošinot visā pirmsskolas izglītībā, 1., 2., 4., 5., 7. un 8. klasē arī tajās izglītības iestādēs, kurās pirms tam tika īstenotas mazākumtautību izglītības programmas.

Ar 2022. gada 29. septembrī pieņemtajiem grozījumiem Izglītības likumā un Vispārējās izglītības likumā (stājas spēkā 2022. gada 25. oktobrī) tika radīts jauns tiesiskais regulējums, kas paredz īstenot secīgu pāreju uz mācībām tikai latviešu valodā vispārējās izglītības pirmsskolas un pamatzglītības pakāpē, lai:

- īstenotu vienotas skolas pieejas principu visiem Latvijas izglītojamiem;
- nodrošinātu sekmīgu pilnveidotā mācību satura un pieejas ieviešanu visās Latvijas izglītības iestādēs,
- nodrošinātu iespējas mazākumtautību izglītojamiem integrēties sabiedrībā un efektīvi līdzdarboties kultūras, sociālajā un ekonomiskajā dzīvē,
- nodrošinātu izglītojamo tiesības saņemt tādu izglītību, kas ļautu veidot un stiprināt piederības sajūtu Latvijai;
- sekmētu turpmākās izglītības iegūšanu;
- nodrošinātu mazākumtautību valodas un kultūrvēstures apguvi atbilstoši Latvijas Republikas Satversmei un starptautiskajām saistībām.

No IZM un tās padotības iestāžu puses pārejas process regulāri tika uzraudzīts. Gan 2023./2024. mācību gadā, gan arī 2024./2025. mācību gadā notika ministrijas un padotības iestāžu, galvenokārt LVA, pārstāvju klātienēs vizītes izglītības iestādēs un profesionālās sarunas ar izglītības iestāžu administrāciju, pedagogiem, piedaloties attiecīgo pašvaldību pārstāvjiem, lai pārliecinātos par pārejas īstenošanas gaitu praksē, izzinātu labo pieredzi, kā arī identificētu izaicinājumus un plānotu nepieciešamo turpmāko atbalstu.

Savukārt IKVD 2023./2024. mācību gadā veica uzraudzības vizītes 167 izglītības iestādēs, 21 valstspilsētā vai novadā, tostarp 51 pirmsskolā, izvērtējot vienotas skolas pieejas īstenošanas procesu. Uzraudzības vizītes tiek turpinātas arī 2024./2025. mācību gadā.

Lai uzraudzītu pārejas uz mācībām tikai latviešu valodā īstenošanas procesu, ministrija 2024. gadā veica arī vairākas pedagogu, vecāku, skolēnu un pašvaldību pārstāvju aptaujas (tostarp – Edurio veiktā aptauja par 2023./2024. mācību gadu).

Izvērtējumam par 2023./2024. mācību gadā paveikto un turpmāk plānoto bija veltīta arī konference “Ceļā uz vienotu skolu”, kas notika 2024. gada 13. jūnijā.

Lai sniegtu atbalstu skolu pārejai uz vienotu skolu un mācībām tikai latviešu valodā, Britu padomes pārstāvniecība Latvijā sadarbībā ar IZM īstenoja pilotprojektu skolu partnerību

veidošanai. Pilotprojektā piedalījās 18 skolas Rīgā, Liepājā, Ventspilī, Jelgavā, Rēzeknē, Daugavpilī un Augšdaugavas novadā.

Arī 2024. gadā tika sagatavoti un izdoti jauni mācību un metodiskie līdzekļi pārejai uz mācībām latviešu valodā lingvistiski nevienmērīgā vidē.

Izglītības iestādēm tika nodrošināts arī Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos mentoru atbalsts gan vadot tiešsaistes seminārus, gan sniedzot individuālas konsultācijas.

Vienotas skolas īstenošanai arī 2024. gadā tika piešķirts papildu finansējums no valsts budžeta līdzekļiem. IKVD sagatavoja informatīvo ziņojumu par pedagogu palīgu, skolotāju logopēdu un pagarinātās dienas grupas skolotāju ieguldījumu vienotas skolas pieejas īstenošanā. Ziņojums apliecina, ka pāreja uz mācībām tikai latviešu valodā 2023./2024. mācību gadā ir noritējusi optimāli. Tās nodrošināšanai lielākajā daļā izglītības iestāžu tika piesaistīti pedagogu palīgi, skolotāji logopēdi un pagarinātās dienas grupas skolotāji, kuru darbība kopumā tiek vērtēta pozitīvi.

Saskaņā ar Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem uz 2024. gada 1. septembri izglītības iestāžu skaits, tostarp privāto, kurās mācības uzsāka izglītojamie (4. un 7. klase), kuri iepriekšējā mācību gadā apguva kādu no mazākumtautību izglītības programmām, ir 202 vispārīzglītojošās skolas (33,7% no kopējā skolu skaita), kurā izglītojamo skaits 4. klasēs, kuri iepriekšējā mācību gadā apguva mazākumtautību izglītības programmas, ir 4 293 (2,3% no kopējā skolēnu skaita pamatzglītībā), 7. klasēs – 4 006 (2,1 % no kopējā skolēnu skaita pamatzglītībā).

Izglītības ekosistēma un pedagogu atalgojums

2024. gadā tika turpināts sistemātisks darbs sadarbībā ar pašvaldībām, lai Latvijā būtu efektīvs un ilgtspējīgs pašvaldību skolu tīkls. Tā rezultātā 30 pašvaldības jeb 70% pašvaldību 2 gadu laikā ir mainījušas nostāju par efektīva un ilgtspējīga skolu tīkla ietekmi uz izglītības kvalitāti un pedagogu atalgojumu, pieņemot atbildīgus lēmumus par izglītības iestāžu tīkla reorganizāciju.

2024. gadā piešķirts papildu finansējums pedagogu darba samaksai, palielinot zemāko darba algas likmi visām pedagogu grupām, nosakot vienas pedagoga darba stundas likmi 9,54 eiro/h no 2024. gada 1. janvāra. Ar 2024. gada 27. augusta MK noteikumiem Nr. 578 “Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 “Pedagogu darba samaksas noteikumi”” tika turpināts iesāktais darbs pie pedagogu slodžu balansēšanas, proti, tika mainīts slodzes sastāvs profesionālās ievirzes un interešu izglītības pedagogiem, nosakot mazāku mācību stundu vai nodarbību skaitu kopējā slodzē, attiecīgi palielinot apmaksāto stundu skaitu darba slodzē citiem pienākumiem.

2024. gadā sadarbībā ar sociālajiem un sadarbības partneriem tika turpināts darbs pie jauna finansēšanas modeļa vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai izstrādes. MK 2024. gada 17. decembra sēdē (protokols Nr. 53 171. §) pieņemts informatīvais ziņojums par vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanas modeli “Programma skolā”, kas ir viens no risinājumiem efektīvai vispārējās izglītības pārvaldībai, kas nepieciešama, lai nodrošinātu izglītības kvalitāti un līdzvērtīgas iespējas izglītības programmu

apguvei neatkarīgi no izglītības iestādes atrašanās vietas, kā arī, lai uzlabotu cilvēkkapitāla un finanšu resursu pārvaldību, panāktu plānotu pedagogu darba samaksas pieaugumu. Darbs pie modeļa ieviešanas turpinās 2025. gadā.

Atbalsts Ukrainas civiliedzīvotājiem

2024. gada 13. jūnijā Saeimā tika iesniegti Grozījumi Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā, kuru mērķis ir noteikt pienākumu nepilngadīgam Ukrainas civiliedzīvotājam, kurš ir iesniedzis pieteikumu pagaidu aizsardzības statusa saņemšanai, iegūt Latvijas izglītības iestādē obligāto pirmsskolas izglītību un pamatzglītību klātienē formā laika periodā no 2025. gada 1. septembra.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2023. gada 23. decembra rīkojumu Nr. 927 (protokols Nr. 62 95. §) “Par Pasākumu plānu atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā 2024. gadam” VISC (kopš 2025. gada 1. janvāra Valsts izglītības attīstības aģentūra) sadarbībā ar pašvaldībām 2024. gadā īstenoja divas atbalsta programmas Ukrainas bērniem un jauniešiem:

- nodrošināts atbalsts Ukrainas nepilngadīgajiem civiliedzīvotājiem dienas un diennakts nometņu organizēšanai ar mērķi nodrošināt atbalstu Ukrainas bērnu un jauniešu socializācijai un psihoemocionālajai labbūtībai, kā arī latviešu valodas praktizēšanai un prasmju pilnveidei, komunicējot un sadarbojoties gan savā starpā, gan ar Latvijas bērniem un jauniešiem daudzveidīgās radošajās norisēs un izglītojošās aktivitātēs kultūrizglītībā, vides izglītībā, tehniskajā jaunradē, sportā, veselīga dzīvesveida un drošības jautājumos. 2024. gadā programmas ietvaros ir notikušas 86 nometnes (64 dienas un 22 diennakts), kopā piedaloties 2 727 dalībniekiem, no kuriem 1 361 ir Ukrainas bērni un jaunieši, no tiem 94 nemācījās Latvijas izglītības sistēmā;
- neformālās izglītības pasākumi, tai skaitā latviešu valodas apguve, Ukrainas bērniem un jauniešiem. Programma tika īstenota ar virsmērķi nodrošināt Ukrainas bērniem un jauniešiem neformālās izglītības pasākumos latviešu valodas apguvi un praktizēšanu, nostiprinot latviešu valodas lietošanas prasmes, lai viņi pilnvērtīgi un veiksmīgi integrētos un iekļautos Latvijas izglītības sistēmā un kultūrvidē. Programmā iesaistījās 796 Ukrainas bērni un jaunieši vecumā no 5 līdz 18 gadiem. Visvairāk piedalījušies sākumskolas un pamatskolas izglītojamie.

LVA ir izstrādājusi mācību un metodiskos materiālus skolotājiem, kā arī ir apkopota informācija Ukrainas civiliedzīvotājiem par latviešu valodas apguves brīvprīejas mācību materiāliem (saite: <https://valoda.lv/informacija-par-latviesu-valodas-apguvi-ukrainu-berniem-un-pieaugusajiem/>).

Tabula nr. 1

Galvenie pirmsskolas izglītības indikatori 2023./2024. mācību gadā un 2024./2025. mācību gada sākumā

	2023./2024.	2024./2025.
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās kopā, t.sk. bērnu skaits, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma)	94714	90315 (izmaiņas -4399; -4,8%)
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības grupās, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma)	41499	39455 (izmaiņas -2044; -5,2%)
Izglītības iestāžu skaits, kuras īsteno pirmsskolas izglītības programmas	921	881 (izmaiņas -40; -4,5%)
<i>Pedagogu skaits pirmsskolas izglītības iestādēs</i>	11423	10129 (izmaiņas -1294; -11%)

Tabulā: 2024./2025. mācību gadā ir samazinājies bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās, tajā skaitā bērnu skaits, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma). Salīdzinot ar iepriekšējo 2023./2024. mācību gadu, bērnu skaits ir samazinājies par 4,8 % jeb 4399 bērniem. Arī bērnu skaits pirmsskolas izglītības grupās, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma), ir samazinājies par 5,2 %, vienlaikus samazinoties arī pirmsskolas izglītības iestāžu skaitam par 4,5 % jeb 40 pirmsskolas izglītības iestādēm. Izmaiņas 2024./2025. mācību gadā ir attiecināmas arī uz pedagogu skaitu pirmsskolas izglītības iestādēs, tam samazinoties par 11 % jeb 1294 pedagogiem.

Tabula nr.2

Galvenie pamatizglītības indikatori 2023./2024. mācību gadā un 2024./2025. mācību gada sākumā

	2023./2024.	2024./2025.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits pamatizglītības posmā	186176	185183	-993	-0,53%
Izglītības iestāžu skaits, kas īsteno vispārējās pamatizglītības programmas, tajā skaitā speciālās izglītības iestādes, vakara (maiņu) skolas, profesionālās izglītības iestādes	623	586	-37	-5,9%

Tabulā: 2024./2025. mācību gadā ir samazinājies izglītojamo skaits pamatizglītības posmā par 0,53% jeb 993 izglītojamiem, vienlaicīgi ir samazinājies izglītības iestāžu skaits, kas īsteno vispārējās pamatizglītības programmas, tajā skaitā speciālās izglītības iestādes, vakara (maiņu) skolas, profesionālās izglītības iestādes par 5,9% jeb 37.

Lai sniegtu atbalstu pašvaldībām Atvērēšanās fonda 3.1.1.5.i investīcijas “Izglītības iestāžu infrastruktūras pilnveide un aprīkošana” ietvaros uzsākta deviņu pašvaldību projektu īstenošana par mācību vides uzlabošanu 16 par pamatskolām reorganizētās izglītības iestādēs. Lai nodrošinātu 3.1.1.5.i investīcijas mērķa rādītāja sasniegšanu (modernizēta 21 izglītības iestāde), ir apstiprināti divu 3.1.1.5.i investīcijas projektu iesniedzēju priekšatlases kārtu rezultāti. Tie paredz investīcijas 19 ārpus novada pašvaldību administratīvā centra esošām vispārējās izglītības iestādēm, kas no vidusskolām reorganizētas par pamatskolām. 2025. gadā plānots īstenot trešo projektu iesniedzēju priekšatlases kārtu.

Tabula nr. 3

Galvenie vispārējās vidējās izglītības indikatori 2023./2024. mācību gadā un 2024./2025. mācību gada sākumā

	2023./2024.	2024./2025.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits vidējās izglītības posmā	36537	39051	+2514	+6,9%
t.sk. tālmācības un neklātienas programmās	11608	13019	+1411	+12,1%
Izglītības iestādes, kuras īsteno vispārējās vidējās izglītības programmas	276	266	-10	-3,6%

Tabulā: 2024./2025. mācību gadā ir palielinājies izglītojamo skaits vidējās izglītības posmā par 6,9% jeb 2511 izglītojamiem, tai skaitā par 12,1% jeb 1411 izglītojamiem tālmācības un neklātienas izglītības programmās. Izglītības iestāžu skaits, kas īsteno vispārējās vidējās izglītības programmas, samazinājies par 10 un ir 266 izglītības iestādes.

Lai veicinātu izglītojamo interesi par STEM jomu un iesaisti pilsoniskajā līdzdalībā, 2024. gadā tika apstiprināti Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.2.1. pasākuma “Kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošana pirmsskolas, pamata un vidējās izglītības pakāpē” īstenošanas noteikumi. Pasākuma projekta ietvaros izglītojamajiem būs iespēja no piecu gadu vecuma līdz vidējai izglītībai apmeklēt norises STEM jomā un pilsoniskās līdzdalības jomā, kas sekmē mācību satura sasniedzamo rezultātu un mērķu sasniegšanu, lai mācību procesā dažādotu mācīšanās pieredzi, efektīvāk sasaistītu mācību teoriju ar praksi, veicinātu izpratni par minēto jomu darba tirgus prasībām, radītu interesi par šo jomu apgūšanu un sekmētu turpmāku mācīšanās izvēli tajās (projektam līdz 2028. gada 31. decembrim pieejamais finansējums ir 34 009 600 eiro, ko veido Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 28 908 160 eiro un valsts budžeta līdzfinansējums – 5 101 440 eiro).

Valsts nozīmes interešu izglītības iestādes

2024. gada 9. janvāra tika pieņemti MK noteikumi Nr. 26 “Kritēriji un kārtība, kādā tiek piešķirts un anulēts valsts nozīmes interešu izglītības iestādes statuss”.

Valsts nozīmes interešu izglītības iestādes:

- nodrošina pirmsskolas izglītības, pamatzglītības un vidējās izglītības pakāpes izglītojamiem interešu izglītības programmu piedāvājumu, tai skaitā zinātnes, tehnoloģiju, vides, inženierzinātņu un matemātikas (turpmāk – STEM) jomās, kas atbilst valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijās un valsts izglītības standartā ietvertajam mācību un audzināšanas saturam un izglītojamo sasniegtajiem rezultātiem, kā arī sniedz izglītojamiem plašāku izglītības pieredzi;
- īsteno daudzveidīgas, dažādu grūtības pakāpju un dažāda īstenošanas ilguma interešu izglītības programmas;
- organizē dažādus interešu izglītības pasākumus (piemēram, sacensības, konkursus, izstādes, darbnīcas, nometnes), tai skaitā izglītojamo motivācijas un intereses veicināšanai par STEM jomām;
- nodrošina izbraukuma vai neklātienes interešu izglītības nodarbības un aktivitātes STEM jomā izglītības iestādēm, kuras nepiedāvā STEM jomas interešu izglītības programmas vai kurās ir ierobežots šādu programmu piedāvājums;
- veic interešu izglītības, tai skaitā STEM jomā, metodiskā atbalsta funkcijas (sniedz izglītības iestādēm, interešu izglītības pakalpojuma sniedzējiem un pedagogiem metodisko atbalstu interešu izglītības programmu īstenošanā, izstrādā metodiskos materiālus; organizē interešu izglītības pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi un pieredzes apmaiņu; nodrošina tīklošanās iespējas par aktualitātēm un labās prakses piemēru popularizēšanu).

No 2024. gada 1.septembra valsts nozīmes interešu izglītības iestādes:

- Daugavpils pilsētas Bērnu un jauniešu centrs “Jaunība” (Latgales plānošanas reģions),
- Cēsu Bērnu un jauniešu centrs (Vidzemes plānošanas reģions)
- Jelgavas valstspilsētas pašvaldības interešu izglītības iestāde “Jaunrades nams “Junda”” (Zemgales plānošanas reģions),
- Rīgas Jauno tehniķu centrs (Rīgas plānošanas reģions), Rīgas Tehniskās jaunrades nams “Annas 2” (Rīgas plānošanas reģions),
- Kuldīgas novada Bērnu un jauniešu centrs (Kurzemes plānošanas reģions),
- Liepājas Bērnu un jaunatnes centrs (Kurzemes plānošanas reģions).

3.1.2. Iekļaujošā izglītība

Lai nodrošinātu izglītības iestādes izglītojamo un darbinieku, kā arī vardarbību veikušā izglītojamā tiesību uz dzīvībai un veselībai drošiem apstākļiem izglītības iestādē un tās organizētajos pasākumos ievērošanu, 2024. gadā tika pieņemti:

- grozījumi MK 2023. gada 22. augusta noteikumos Nr. 474 “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe, pirmā palīdzība un drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos” (2024. gada 5. marta MK Nr. 145), kas paredz izglītības iestādes vadītājam tiesības pieņemt lēmumu par atšķirīgu izglītības ieguves klātienes nodrošināšanas veidu (citu telpu, citu laiku vai attālinātas mācības) nepilngadīgam izglītojamam, kurš izglītības iestādē vai tās organizētajos vai atbalstītajos pasākumos apdraud savu vai citu personu drošību, veselību vai dzīvību;
- grozījumi MK 2022. gada 8. februāra noteikumos Nr. 111 “Attālināto mācību organizēšanas un īstenošanas kārtība” (MK 2024. gada 5. marta noteikumi Nr. 144), kas paredz noteikt atšķirīgus attālināto mācību īstenošanas nosacījumus, ja attālinātās mācības organizē saskaņā

ar normatīvo aktu, kas nosaka kārtību, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe, pirmā palīdzība un drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos.

2024. gada 23. augustā sadarbībā ar Bērnu aizsardzības centru ir izstrādāts vardarbības gadījumu risināšanas algoritms izglītības iestādēm. Algoritma mērķis ir sniegt vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu personālam papildu zināšanas vardarbības prevencijā un tās nozīmē, tādējādi palīdzot izglītības iestāžu personālam savlaicīgi reaģēt uz vardarbības gadījumiem un novērst to rašanos. Papildus algoritmā ir izstrādāts rīcības plāns gadījumiem, kad nepilngadīgais izglītojamais izdara uzvedības pārkāpumu vai apdraud savu vai citu personu drošību, veselību un dzīvību.

2024. gada 27. augustā MK tika pieņemts informatīvais ziņojums “Par emocionālās un fiziskās vardarbības izskaušanu un nepieļaušanu izglītības iestādē, kā arī par valsts un pašvaldības institūciju sadarbību”, kas paredz risinājumus, kā mazināt emocionālo un fizisko vardarbību izglītības iestādēs, kā arī ciešāku valsts un pašvaldību institūciju sadarbību, lai efektīvi risinātu vardarbības gadījumus izglītības iestādēs.

2024. gada 24. oktobrī stājās spēkā grozījumi Izglītības likumā, paredzot izglītības iestādes vadītājam vai viņa pilnvarotai personai tiesības savas, izglītojamo, pedagogu vai citu personu drošības, veselības vai dzīvības apdraudējuma gadījumā Ministru kabineta noteiktajā kārtībā pieprasīt, lai izglītojamais uzrāda, un pārbaudīt izglītojamā personīgās mantas, kā arī ierobežot izglītojamā pārvietošanos. Minētie grozījumi paredz arī, ka izglītības iestādes vadītājs, uzņemot izglītojamo, tostarp no citas izglītības iestādes, pārbauda, vai Valsts izglītības informācijas sistēmā ir atzīme par izglītojamā veselības stāvokli un citiem apstākļiem, kas var būtiski ietekmēt izglītības procesu un būt nozīmīgi tajā iesaistītajām personām. Ja šāda atzīme ir, uzņemot izglītības iestādes vadītājs pieprasa un iepriekšējā izglītības iestāde nodod pieprasītājam attiecīgo tās rīcībā esošo aktuālo informāciju par izglītojamā veselības stāvokli un citiem apstākļiem, kas var būtiski ietekmēt izglītības procesu un būt nozīmīgi tajā iesaistītajām personām, kā arī informāciju par izglītības iestādes īstenotajiem atbalsta pasākumiem. Grozījumi Izglītības likumā paredz izglītības iestādes vadītāja pienākumu izglītības procesa nodrošināšanā ņemt vērā tā rīcībā esošo informāciju par izglītojamā veselības stāvokli un citiem apstākļiem, kas var būtiski ietekmēt izglītības procesu un būt nozīmīgi tajā iesaistītajām personām, kā arī nodrošināt attiecīgas atzīmes izdarīšanu un atcelšanu Valsts izglītības informācijas sistēmā.

2024. gada 11. jūnija MK sēdē atbalstīts likumprojekts “Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” un iesniegts Saeimā, paredzot, ka izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem vai ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem izglītības ieguve vispārējās izglītības iestādē tiek nodrošināta atbilstošā speciālās izglītības programmā, savukārt, izglītojamiem ar somatiskām saslimšanām – vispārējās izglītības programmā, tādējādi bērns iegūtu izglītību atbilstoši savām spējām un veselības stāvoklim.

Saskaņā ar 2023. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 656 “Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp veicinot noturību izglītošanā un mācībās attālinātā un tiešsaistes režīmā” 4.2.1.3. pasākuma “Infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs” īstenošanas noteikumi”, 2024. gadā uzsākta 24 pašvaldību izstrādātu projektu

iesniegumu īstenošana, lai nodrošinātu speciālās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu, mācību vides un infrastruktūras, materiāltehniskā nodrošinājuma un mācību līdzekļu pilnveidošanu, kā arī, lai paaugstinātu 28 speciālās izglītības iestāžu kapacitāti kvalitatīvas speciālās izglītības nodrošināšanā. Latvijā 2024./2025. mācību gadā darbojas 37 speciālās izglītības iestādes.

Nodrošinot iekļaujošās izglītības pieejamību, 2024./2025. mācību gadā 346 vispārējās izglītības iestādes īsteno speciālās izglītības programmas.

Latvijā darbojas 10 speciālās izglītības iestādes – attīstības centri. Lai sniegtu metodisko atbalstu pedagogiem un veicinātu iekļaujošās izglītības nodrošināšanu, speciālās izglītības iestādēm – attīstības centriem tiek piešķirts valsts finansējums pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursu īstenošanai.

Tabula nr. 4

Galvenie iekļaujošās izglītības indikatori 2023./2024. mācību gadā un 2024./2025. mācību gada sākumā

	2023./2024.	2024./2025.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits speciālās izglītības iestādēs	4048	4158	+110	+2,7%
Izglītojamo skaits speciālajās klasēs pie dienas vai vakara un neklātienes skolām	1639	1331	-308	-18,8%
Izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaits, kuri integrēti vispārējās izglītības iestādē	6535	6973	+438	+6,7%

Tabulā: 2024./2025. mācību gadā ir pieaudzis izglītojamo skaits speciālās izglītības iestādēs par 2,7% jeb 110 izglītojamiem un speciālajās klasēs pie dienas vai vakara un neklātienes skolām izglītojamo skaits ir samazinājies par 18,8% jeb 308 izglītojamiem.

3.1.3. Pedagogu izglītība

2024. gadā īstenotas vismaz 70 pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas, kuras apmeklēja vismaz 12 412 pedagogi. Atbalsts lietpratībā balstītā mācību satura un jaunās mācīšanās pieejas ieviešanai sniegts pirmsskolas pedagogiem un mācību priekšmetu/kursu skolotājiem. Sniegts atbalsts digitālo prasmju pilnveidei. Kā prioritārie virzieni pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kontekstā tika izvirzīti otrās svešvalodas (vācu, franču, spāņu valoda), latviešu valodas, kultūras un vēstures, STEM priekšmetu – dabaszinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas, karjeras konsultantu, sociālo pedagogu profesionālās pilnveides programmas. Kopā 223 pedagogi ir apguvuši 11 programmas.

2024. gadā turpināja īstenot atbalsta programmu – paaugstinātās stipendijas 300 eiro apmērā piešķiršanu topošajiem skolotājiem, kuri savu darbību pēc studijām saista ar darbu skolā. Lai nodrošinātu valsts izglītības iestādēs nepieciešamo skolotāju skaitu un veicinātu

vidējās izglītības absolventu interesi par pedagogijas studijām, it īpaši valstī prioritārajās izglītības jomās (STEM un Eiropas Ekonomikas zonas oficiālo valodu un latviešu valodas un literatūras mācību, kā arī speciālās izglītības jomā), kopumā paaugstinātās stipendijas 2024. gada katrā studiju pusgadā tika piešķirtas vairāk nekā 100 studentiem piecās augstskolās (Rīgas Tehniskās Universitātes Liepājas akadēmijā, Latvijas Universitātē, Daugavpils Universitātē, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā), kā arī ap 90 studējošajiem darbvidē balstītās profesionālās augstākās izglītības studiju programmā “Skolotājs”.

2024. gadā Eiropas Sociālā fonda (ESF) Plus 4.2.2.7. pasākuma “Indukcijas gada ieviešana pedagogu sagatavošanas studiju programmās” projekta ietvaros tika īstenots indukcijas gada atbalsts pedagogu sagatavošanas studiju programmās. 2024. gadā projektā piedalījās 136 dalībnieki, kuri saņēma indukcijas gada atbalstu.

2024. gadā tika uzsākta Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.2.3. pasākuma “Mācību procesa kvalitātes pilnveide, īstenojot pedagogu profesionālās darbības atbalsta sistēmas attīstību, izglītojamo izcilības aktivitāšu nodrošināšanu un metodiskā atbalsta materiālu izstrādi pedagogam” īstenošana, kas paredz izveidot un attīstīt vienotu un stratēģiski pārraudzītu profesionālā atbalsta sistēmu valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī mācību procesa kvalitātes pilnveidei vispārējā un profesionālā izglītībā, sniedzot metodisko atbalstu pedagogiem, nodrošinot metodiskā atbalsta materiālus un profesionālās kompetences pilnveides iespējas, kā arī veicināt izglītojamo izcilību (projektam līdz 2029. gada 31. augustam plānotais kopējais finansējums ir 76 822 078 eiro, tai skaitā Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 65 298 766 eiro un valsts budžeta līdzfinansējums – 11 523 312 eiro).

Tabula nr. 5

Pedagogu skaits vispārizglītojošajās dienas skolās 2024./2025. mācību gadā

Plānošanas reģions	Kopā	Sākumskolās	Pamatizglītības iestādēs	Vidējās izglītības iestādēs	Speciālās izglītības iestādēs
Kurzemes reģions	3202	122	1302	1470	308
Latgales reģions	2085	49	700	1181	155
Rīgas reģions	2845	203	719	1875	48
Vidzemes reģions	4065	109	1921	1797	238
Zemgales reģions	2535	54	1070	1199	212
Jēkabpils	282	0	35	247	0
Ogre	343	0	276	67	0
Valmiera	720	107	44	442	127

Daugavpils	1116	0	91	949	76
Jelgava	804	82	195	470	57
Jūrmala	520	0	161	326	33
Liepāja	905	57	68	706	74
Rēzekne	495	43	156	244	52
Ventspils	424	40	162	222	0
Rīga	8237	237	1465	5904	631
Centra rajons	996	79	219	618	80
Kurzemes rajons	1229	69	316	844	0
Latgales priekšpilsēta	1804	16	354	1251	183
Vidzemes priekšpilsēta	2270	58	269	1692	251
Zemgales priekšpilsēta	1174	10	152	895	117
Ziemeļu rajons	764	5	155	604	0
Valstī kopā:	28578	1103	8365	17099	2011
2023./2024. m.g.	28538	1149	8403	17024	1962

Tabulā: 2023./2024. mācību gadā, salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu, kopējais pedagogu skaits ir pieaudzis, lai gan novērojamas izmaiņas dažādās izglītības programmās. Proti, skolotāju skaits pieaudzis pamatizglītības posmā par 261 un vidējā izglītībā par 207, bet samazinājies sākumskolās par 113 un speciālās izglītības iestādēs par 94.

3.2. PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA

3.2.1. Profesionālā izglītība

Profesionālā izglītība ir praktiska un teorētiska profesionālās kvalifikācijas ieguve un pilnveide, lai sagatavotos darbam noteiktā profesijā. Profesionālo izglītību pēc pamatizglītības ieguves var apgūt profesionālās vidējās izglītības programmās un arodizglītības programmās. Profesionālās izglītības iestādes piedāvā iegūt profesionālo kvalifikāciju arī vidusskolu absolventiem, mācoties no viena līdz trim gadiem profesionālās izglītības programmās, atbilstoši iegūstamajam profesionālās kvalifikācijas līmenim.

**Galvenie profesionālās izglītības indikatori 2023./2024. mācību gada sākumā un
2024./2025. mācību gadā**

Rādītājs	2023./2024.	2024./2025.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits izglītības iestādēs, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas	27 605	28 624	+1019	+ 3,69%
Izglītības iestādes, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas:	53	52	-1	-1,89%
t.sk. IZM padotībā esošās izglītības iestādes	28	28	0	0%
t.sk. pašvaldību izglītības iestādes	7	7	0	0%
t.sk. citu ministriju padotībā esošās izglītības iestādes	14	13	-1	-7,14%
t.sk. privātās izglītības iestādes	4	4	0	0

Tabulā: 2024./2025. mācību gada sākumā izglītojamo skaits profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības un profesionālās pamatizglītības programmās (izņemot speciālās izglītības iestādēs) ir palielinājies par 1019 izglītojamajiem jeb 3,69%. Tas ir skaidrojams ar 9. klases absolventu pieaugumu 2024. gadā, kā arī ar atskaitīto izglītojamo skaita samazinājumu profesionālās izglītības programmās par 17.15%.

Latvijā ir izveidojies optimāls profesionālās izglītības iestāžu tīkls, kas īsteno profesionālās vidējās un arodizglītības programmas, tīkls, tāpēc nav vērojamas būtiskas iestāžu skaita izmaiņas. 2024. gadā profesionālās izglītības iestāžu tīkls ir samazinājies par vienu iestādi, jo Valsts policijas koledža vairs neīsteno arodizglītības programmu “Policijas darbs”. 2024. gadā, ņemot vērā Jēkabpils Agrobiznesa koledžas statusa un nosaukuma maiņu, darbu uzsāka Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikums, izglītojamiem piedāvājot apgūt profesionālās vidējās izglītības programmas gan pēc pamatizglītības, gan pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves.

Lielākais īpatsvars jeb 36,23% profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmas tiek īstenotas izglītības tematiskajā grupā “Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība”, kas ir par 0,77% lielāks nekā 2023./2024. mācību gadā. Izglītojamo īpatsvars, kas mācās izglītības tematiskajā grupā “Pakalpojumi”, 2024./2025. mācību gada sākumā samazinājies par 0,08%, salīdzinot ar 2023./2024. mācību gada sākumu, bet izglītojamo skaita īpatsvars izglītība programmās izglītības tematiskajā grupā “Dabaszinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas” nav mainījies. Profesionālās izglītības programmas, kurās var iegūt profesionālās kvalifikācijas STEM jomā, 2024./2025. mācību gada sākumā veido 55% no profesionālās izglītības programmu piedāvājuma vidējās izglītības pakāpē.

**Izglītojamo skaits izglītības programmās sadalījumā pēc izglītības tematiskās grupas
2024./2025. mācību gada sākumā**

Izglītības tematiskā grupa	01.10.2024.	01.10.2023.
Dabaszinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	3 367	3 246
Humanitārās zinātnes un māksla	4 452	4 439
Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība	10 371	9 791
Lauksaimniecība	1 585	1 460
Pakalpojumi	5 956	5 766
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	2 064	2 087
Veselības aprūpe un sociālā labklājība	829	818
KOPĀ:	28 624	27 607

Tabulā: Pārskata gadā starp profesionālās izglītības tematiskajām grupām augstāko popularitātes īpatsvaru saglabājušas inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (36%), kā arī pakalpojumi (21%)

Pārskata gadā tika izstrādāti vairāki MK noteikumi: Nr. 146 [“Noteikumi par profesionālās izglītības iestāžu izglītojamo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem mācību laikā”](#) (05.03.2024), Nr. 787 [“Nozaru ekspertu padomju izveidošanas, darbības un darbības koordinācijas kārtība”](#) (10.12.2024.) un Nr. 818 [“Noteikumi par stipendijām”](#) (17.12.2024).

2024. gadā veikti grozījumi MK 2007. gada 2. oktobra noteikumos Nr. 655 [“Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”](#) (19.11.2024), paredzot profesionālās izglītības programmu īstenošanai palielināt bāzes finansējumu par 20% no tā finansējuma apmēra, kas izglītības programmu izmaksu pārskatīšanas rezultātā aprēķināts un būtu nepieciešams, lai nodrošinātu faktiskajām programmu īstenošanas izmaksām atbilstošu finansējumu. Atbilstoši grozījumiem izmaksas uz vienu izglītojamo gadā izglītības programmu grupai “Vadība un administrēšana” (koeficients 1) tika palielinātas no 425,15 eiro līdz 502,46 eiro, savukārt dienesta viesnīcas izmaksas no 282,23 eiro uz 317,15 eiro par izglītojamo. Attiecīgi 2024. gadā profesionālās izglītības programmu īstenošanai papildus tika piešķirti 977 306 eiro (MK 2024. gada 19. novembra rīkojums Nr.960 [“Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”](#)) un 2025. gadā valsts budžeta finansējums palielināsies par 14 659 594 eiro.

Pērn noslēdzās nozīmīgs ar ES fondu līdzekļiem līdzfinansēts profesionālās izglītības sistēmas attīstības projekts: darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.5.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā” (īstenoja Latvijas Darba devēju konfederācija), kura ietvaros kopumā 4804 audzēkņi tika iesaistīti darba vidē balstītās mācības un 16 389 audzēkņu piedalījās mācību praksēs uzņēmumos.

2023. gada 19. decembrī apstiprināti Eiropas Sociālā Fonda Plus 4.2.2.9. pasākuma “Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība profesionālās izglītības izcilībai” 1. kārtas īstenošanas nosacījumi. Pasākuma projekta “Profesionālo kvalifikāciju sistēmas attīstība izglītības kvalitātes nodrošināšanai” ietvaros VIAA sadarbībā ar Latvijas Darba devēju

konfederāciju, Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomi, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību un profesionālās izglītības iestādēm veic nepieciešamās profesionālās izglītības satura attīstības darbības: darba tirgū atpazīstamu profesionālās kvalifikācijas daļu novērtēšanas, atzīšanas un piešķiršanas nosacījumu izstrādi; profesionālās izglītības satura un pārbaudījumu paraugu izstrādi Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras trešā, ceturtā un piektā līmeņa profesionālās tālākizglītības programmām; nodrošina metodisko materiālu profesionālās izglītības satura apgūšanai un novērtēšanai izstrādi; nodrošina digitālas, ar Valsts izglītības informācijas sistēmu savietojamas profesionālās izglītības satura veidošanas, īstenošanas un novērtēšanas procesu pārvaldības digitālās platformas “Profesionālo kvalifikāciju sistēma” (e-PKS) izveidi; izstrādā metodiskos ieteikumus profesionālās izglītības programmu īstenošanai darba vidē balstītu mācību formā attīstībai. Projektam līdz 31.05.2029. pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir 10 399 589 eiro, ko veido Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 8 839 650 eiro – un valsts budžeta līdzfinansējums – 1 559 939 eiro.

2023. gadā tika apstiprināti Eiropas Sociālā Fonda Plus 4.2.2.9. pasākuma “Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība profesionālās izglītības izcilībai” 2. kārtas īstenošanas nosacījumi. Pasākuma projekta “Atbalsts prasmju izcilībai profesionālajā izglītībā” ietvaros ir nodrošināta iespēja arī turpmāk organizēt nacionālo jauno profesionāļu meistarības konkursus SkillsLatvia, kā arī nodrošināt Latvijas pārstāvību starptautiskajos jauno profesionāļu meistarības konkursos EuroSkills un WorldSkills, kā rezultātā profesionālās izglītības iestāžu izglītojamiem būs iespēja paaugstināt konkurētspēju darba tirgū. Vienlaikus projektā tiks sniegts atbalsts profesionālās izglītības iestādēs pedagogiem darbā ar talantīgajiem audzēkņiem profesionālo prasmju apgūvē un pilnveidē (projektam līdz 31.12.2027 pieejamais finansējums ir 3 850 000 eiro, ko veido Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 3 272 500 eiro un valsts budžeta līdzfinansējums – 577 500 eiro).

2024. gada 18. jūnijā tika apstiprināti ES kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp veicinot noturību izglītošanā un mācībās attālinātā un tiešsaistes režīmā” 4.2.1.6. pasākuma “Profesionālās izglītības iestāžu un koledžu mācību vide nozarēm aktuālo prasmju apguvei” pirmās, otrās, trešās un ceturtās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi. Pasākuma mērķis ir IZM un Kultūras ministrijas profesionālās izglītības iestāžu, tai skaitā tehnikumu, mākslu izglītības kompetences centru un profesionālo vidusskolu, un Iekšlietu ministrijas koledžu mācību vides modernizēšana nozarēm aktuālo prasmju apguvei, tostarp profesionālās izglītības sistēmas strukturālās reformas un profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pabeigšanai, līdzvērtīgas kvalitātes un pieejamības līdzsvarošanai profesionālās izglītības iestādēs. Pasākumam plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 54 561 705 eiro.

2024. gada 17. septembrī apstiprināti “Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 2.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana” 2.1.1.5. pasākuma “Klimata neitrāli risinājumi profesionālās izglītības iestāžu un koledžu izglītības programmās, vidē un infrastruktūrā” īstenošanas noteikumi”. Pasākuma mērķis ir IZM profesionālās izglītības iestāžu un koledžu infrastruktūras modernizācija un uzlabošana, ietverot arī investīcijas viedā energovadībā, videi draudzīgos ilgtermiņa apsaimniekošanas risinājumos enerģijas taupīšanai vai ieguvei no atjaunīgiem energoresursiem un videi draudzīgas izglītības iestādes darbības demonstrējumu etalonveidošanas iniciatīvās, prioritāri atbalstot darbības, kurās plānots

sasniegt primārās enerģijas ietaupījumu ne mazāk kā 30 procentu apmērā. Pasākuma plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 19 140 000 eiro.

3.2.2. Pieaugušo izglītība

Pieaugušo izglītība ir personu daudzveidīgs izglītošanas process, kas cilvēka mūža garumā nodrošina personības attīstību un konkurētspēju darba tirgū. Pieaugušo izglītība nav saistīta ar konkrētu vecuma posmu, bet ar cilvēka atgriešanos izglītības procesā pēc viņa pirmās ienākšanas darba tirgū, lai iegūtu jaunas vai pilnveidotu esošās zināšanas, prasmes un kompetences, tostarp attieksmes, konkurētspējai darba tirgū un vai pašattīstībai. Pieaugušie Izglītības likumā ir iekļauti kā izglītības mērķa grupa, norādot uz izglītības sistēmas atvērtību pieaugušo mērķauditorijai. Izglītības iespējas pieaugušajiem aptver plašu formālās un neformālās izglītības piedāvājumu.

Izstrādāti MK 2024. gada 20. februārī apstiprinātie noteikumi Nr. 70 “Noteikumi par valsts profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības standartu”. Noteikumos ietvertais regulējums dos iespēju arvien pilnīgāk īstenot profesionālās izglītību, profesionālās izglītības iestādēm izstrādāt un īstenot mūsdienīgu un elastīgu profesionālās izglītības saturu profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmās, jo īpaši pieaugušo mērķauditorijai, tostarp paplašinot profesionālās izglītības programmu klāstu ar profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmām augstākās izglītības pakāpē.

Lai veidotu plašākas iespējas un tiesības pieaugušajiem piedalīties izglītībā profesionālo prasmju un zināšanu pilnveidei, ar ES Atveseļošanas fonda atbalstu uzsākts konceptuāli jaunas pieejas – individuālo mācību kontu pieejas izmēģinājums Atveseļošanas fonda 2.3.1.r. reformas “Ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas atbalsta sistēmas pieaugušo izglītībai attīstība” 2.3.1.4.i. investīcijas “Individuālo mācību kontu pieejas attīstība” ietvaros. Individuālais mācību konts ir personīgs virtuāls konts, kas pieaugušajiem nodrošinās piekļuvi individualizētam mācību budžetam un mācību iespējām, kas atbilst valsts noteiktiem kritērijiem un darba tirgus vajadzībām. Platformā Stars.gov.lv, ko attīsta VIAA sadarbībā ar IZM, ir vienas pieturas risinājums gan izglītības pakalpojumu sniedzējiem, gan cilvēkiem, kuri apgūst jaunas vai pilnveido esošās prasmes, personas no 18 gadu vecuma, neatkarīgi no nodarbinātības statusa, ilguma vai nodarbinātības veida, var izveidot savu individuālo mācību kontu, kur ir iespējams pieteikties mācībām un saņemt līdzfinansējumu, novērtēt digitālās un citas prasmes. Pilnu stars.gov.lv funkcionalitāti plānots nodrošināt pakāpeniski līdz 2026. gada maijam, piedāvājot pieaugušajiem vienotu informāciju un piekļuvi personalizētam mācību piedāvājumam, iespēju uzkrāt informāciju par iepriekš iegūto izglītību un profesionālo pieredzi, izveidot savu individuālo mācību ceļu, sekot līdzi tā izpildei un saņemt atbalstu karjeras izvēles jautājumos. Ar ES Atveseļošanas fonda atbalstu mērķis ir līdz 2026. gada vidum aprobēt individuālo mācību kontu pieeju Latvijā, pilotprojekta ietvaros iesaistot 3500 personas.

2024. gada janvārī VIAA ir uzsākusi Eiropas Sociālā fonda (ESF) 4.2.4.2. pasākuma projekta “Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai” īstenošanu. Projekta atbalsts ir vērsts uz darbinieku prasmju pilnveidi un profesionālās kvalifikācijas iegūšanu vai pārkvalifikāciju, lai uzlabotu darbaspēka kvalitāti un kapacitāti atbilstoši darba tirgus vajadzībām, un veicinātu spēju efektīvāk pielāgoties mainīgajiem darba apstākļiem. Līdz 2029. gada 30. novembrim projektā plānots iesaistīt 23 582 nodarbinātas personas, tostarp 11 791 nodarbinātas personas ar zemu izglītības līmeni (pabeigta vai nepabeigta pamatzglītība vai vispārējā vidējā izglītība). Projektā izglītības programmas tiek

piedāvātas saskaņā ar Apvienotās pieaugušo izglītības koordinācijas komisijas apstiprināto mācību vajadzību sarakstu. Vienlaikus projekta ietvaros Izglītības kvalitātes valsts dienests izstrādās pieaugušo izglītības kvalitātes uzraudzības sistēmu. Projektam pieejamais finansējums ir 29 160 745 eiro.

Turpinās darbs pie Latvijas Prasmju fondu iniciatīvas attīstības. Prasmju fondi ir publiskās un privātās partnerības principos veidots un pārvaldīts fonds, ar mērķi atbalstīt stratēģisku sociālā dialogā balstītu cilvēkresursu attīstību nozarē, apvienojot nozaru komersantu iemaksas un citus finanšu resursus, sniegt atbalstu mācībām, prasmju vajadzību prognozēšanai, mācību rezultātu novērtēšanai un citiem atbalsta pasākumiem atbilstoši pieejamā finansējuma nosacījumiem un fonda pārvaldības lēmumiem. Prasmju fondi palīdz risināt kvalificēta darbaspēka trūkuma un ilgtermiņā – pieaugušo izglītības neilgtspējīgo atkarību no ES finansējuma. Iniciatīvas mērķis ir mobilizēt publiskos un privātos finanšu resursus, veicināt izmaksu līdzdalību un palielināt darba devēju iesaisti darbaspēka mācībās. Prasmju fondu izmēģinājuma projektus plānots īstenot līdz 2029. gadam trijās nozarēs ESF Plus 4.2.4.1. pasākuma “Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai” otrās kārtas ietvaros. Pasākuma otrajai kārtai kopējais pieejamais attiecināmais finansējums plānots ne mazāk kā 6 066 027 eiro.

2024. gada nogalē augsta līmeņa konferencē tika ziņoti OECD PIAAC Pieaugušo prasmju pētījuma Latvijas rezultāti un notika augsta līmeņa paneldiskusija, kurā dalījās ar savu redzējumu par cilvēkkapitāla izaicinājumiem un risinājumiem izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša, finanšu ministrs Arvis Ašeradens, ekonomikas ministrs Viktors Valainis un Labklājības ministrijas parlamentārais sekretārs Reinis Uzulnieks. Pētījumā 31 valstī tika mērītas trīs pieaugušo prasmes, kas nepieciešamas, lai apstrādātu informāciju: rēķinprātība, tekstprātība un adaptīvā problēmrisināšana. Pētījums aptvēra pieaugušos vecumā no 16 līdz 65. Latvijā aptaujā piedalījās 6563 pieaugušie. Pētījums apstiprina, ka prasmes ir galvenais nodarbinātības un darba samaksas virzītājspēks. Nodarbināto pieaugušo vidū, piemēram, augsts rēķinprātības līmenis ir saistīts ar 12% augstākām algām. Prasmes ir cieši saistītas gan ar individuālo labbūtību, piemēram, apmierinātību ar dzīvi un veselību, gan pilsonisko līdzdalību, piemēram, uzticēšanos un brīvprātīgo darbu. Vairāk par OECD PIAAC pētījuma Latvijas rezultātiem var skatīt pašā pētījumā.

Erasmus+ 2021. – 2027. gada perioda mērķu sasniegšanu veicina daudzveidīgas ES līmeņa tiešsaistes platformas un politikas tīkli, kas kalpo kā atbalsta pasākumi nacionālo reformu procesiem un Eiropas politikas sadarbībai izglītības un jaunatnes jomā. Pieaugušo izglītības jomā IZM tiek īstenoti vairāki Erasmus+ projekti.

Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekta “Nacionālie koordinatori dalības pieaugušo izglītībā veicināšanai Latvijā” Nr. 101144108-NCLV2024-2025-ERASMUS-EDU-2023-AL-AGENDA-IBA ietvaros 2024. gadā veiktās aktivitātes atbilstoši projekta uzdevumiem:

1) pieaugušo dalības izglītībā palielināšana, jo īpaši iedzīvotāju grupām, kas mazāk iesaistās mācībās – pašvaldību pieaugušo izglītības koordinatoru tīkla izveide, uzturēšana un sadarbībā ar Atveseļošanas fonda projektu ieviešanas nodaļu un VIAA pieaugušo izglītības koordinatoru iesaistīšana ESF Plus projekta Nr. 4.2.4.2/1/24/I/001 “Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai” īstenošanā, pieaugušo izglītības koordinatoru semināru, koprades darbnīcu, mācību braucienu rīkošana un informācijas izplatīšana par pieaugušo izglītības aktualitātēm, pašvaldību atvērto e-durvju dienas pieaugušo izglītībā rīkošana;

2) **pieaugušo izglītības kvalitātes paaugstināšana** – pieaugušo izglītības koordinatoru profesionālās kompetences pilnveide un atbalsts, neformālās izglītības programmas “Kļūsti par naudas pratēju!” izstrāde sadarbībā ar Latvijas banku un īstenošana 21 pašvaldībā, metodisko materiālu – “Vadlīnijas neformālās izglītības programmu izstrādei”, “Vadlīnijas atļauju izsniegšanai neformālās izglītības programmu īstenošanai pašvaldībās”, “Neformālās izglītības programmu satura izstrāde, integrējot mūžizglītības pamatkompetences” un infografiku vadlīniju ieviešanai – izstrāde, pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas darbam ar pieaugušajiem izstrāde un sagatavošanu īstenošanai sadarbībā ar Latvijas Augstskolu un koledžu mūžizglītības asociāciju un četrām augstskolām ar studiju virzienu “Izglītība un pedagogija”;

3) **profesionālās un pieaugušo izglītības reformu veicināšana, ieviešot darba tirgum atbilstošas profesionālās izglītības programmas** – tiesību akta projekta izstrāde projekta darba grupā (2024. gada 20. februāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 110 “Noteikumi par valsts profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības standartu”), IZM iekšējo noteikumu 08.07.2024. [1-6e/24/12 “Profesionālās izglītības programmu izstrādes un noformēšanas kārtība”](#) izstrāde projekta darba grupā. Papildu informācija pieejama projekta [tīmekļa vietnē](#).

2024. gada garumā tika nodrošināta Eiropas Komisijas Erasmus+ programmas projekta „EPALE Nacionālais atbalsta dienests” (Granta līgums Nr. 101074777—EPALE NSS LV) Nr. 101074777 — EPALE NSS LV — ERASMUS-EDU-2022-EPALE-IBA (turpmāk- EPALE) turpināšana. EPALE nodrošināja virtuālās sadarbības telpas, partneru meklēšanas datubāzes, prakses kopienas un citus tiešsaistes pakalpojumus skolotājiem, pasniedzējiem, politikas veidotājiem, jaunatnes darbiniekiem un citiem praktiķiem, jauniešiem un pieaugušo izglītības īstenotājiem Eiropā un ārpus tās. EPALE darbojas 37 Eiropas valstīs un IZM tika uzturēta platforma latviešu valodā. Platforma piedāvāja jaunākās metodes un ziņas pieaugušo izglītības jomā, kā arī interaktīvus rīkus, kas ļauj tās dalībniekiem sazināties ar citiem lietotājiem no visas Eiropas, meklēt sadarbības partnerus un apmainīties ar labo praksi. ES dotāciju saņēmējiem EPALE piedāvāja partneru meklēšanas, projekta redzamības un rezultātu izplatīšanas rīkus. EPALE platforma kalpoja kā informācijas tīkls pieaugušo izglītības īstenošanā iesaistītajām pusēm, t.sk. darba devējiem. Platformas saturs tika veidots, balstoties uz valsts prioritātēm pieaugušo izglītībā. 2024. gadā EPALE Latvijas sadaļā tika veikti 874 ieraksti, no kuriem 73,7% ievietoja Latvijā reģistrētie lietotāji. Regulāri publikācijas veic 92 autori, papildus tika sagatavoti 12 ikmēneša EPALE Vēstneši, kuri ar MailerLite rīka palīdzību nosūtīti 3500 EPALE jaunumu saņēmējiem. Projekta ietvaros tika rīkota IZM pieaugušo neformālās izglītības ceļojošās balvas “Saules laiva” pretendentu izvērtēšana un apbalvošanas ceremonija, kas norisinājās 11. decembrī IZM rīkotas augsta līmeņa konferences ietvaros jau deviņo reizi. EPALE Nacionālā atbalsta dienests, uzturot EPALE reģionālo koordinatoru, ekspertu un Vēstnieku tīklu, rīkoja un organizēja Pieaugušo izglītības dienas, kas aizsākās Aprīlī ar Kurzemes reģiona pieaugušo izglītības dienām un noslēdzās ar Latvijas Pieaugušo izglītības dienu aktivitātēm EPALE Kopienas konferences ietvaros oktobrī, organizējot nacionālā līmeņa blakus pasākumu/konferenci “Sieviete IKT: labā prakse un izaicinājumi”, kā arī tiešsaistes diskusiju pieaugušo izglītotājiem par mācību procesa pilnveidi, strādājot ar pieaugušajiem, kuriem ir disleksija. Ņemot vērā EPALE projekta vēl vienu fokusu, kas ir pieaugušo izglītotāju darba kvalitātes un kapacitātes stiprināšana, EPALE projekta un EPALE Akadēmija ietvaros tika organizēti 17 metodiskie un saturiskie semināri par pieaugušo mācīšanas specifiku, saturisko piepildījumu un paņēmieniem, kā arī nacionālā līmeņa konferences, semināri un vebināri (piemēram, 12. aprīlī notika konference “Ceļā uz vienotu izpratni par pieaugušo izglītības kvalitāti un mūžizglītības kultūru (sadarbībā ar LPIA), 10. maijā seminārs

“Mikrokvalifikācijas Latvijā augstākās izglītības attīstībai” (sadarbībā ar AIZID un KPMG), 17. maijā seminārs pieaugušo izglītības īstenotājiem “Ceļā uz vienotu izpratni par digitālajām kompetencēm: teorija un prakse” Digitālās nedēļas 2024 ietvaros (sadarbībā ar LIKTA), 5. novembrī metodiskais seminārs “Pieaugušo neformālās izglītības programmu satura izstrāde, definējot 1.–3. DigComp līmeņa sasniedzamos rezultātus” (sadarbībā ar Nacionālo koordinatoru projektu un FITA) u.c. Reģistrēto Latvijas lietotāju skaits *EPALE* platformā turpināja pieaugt un gada nogalē sasniedza 5640 lietotājus. Sadarbībā ar VIAA pārskata gadā *EPALE* Latvija turpināja atbalstīt Eiropas Prasmju gada (turpmāk- EPG) nacionālo koordinatoru darbu un nodrošināja EPG koordinēšanu, pārstāvēt Latviju sapulcēs un piedaloties Memoranda (paziņojuma) gala versijas tapšanā, kā arī Latvijas viedokļa atspoguļošanā tajā. Eiropas Prasmju gada noslēgumā un saskaņā ar piešķirto pilnvarojumu, EPG valstu nacionālie koordinatori iesniedza paziņojumu (memorandu) un aicinājumu visu līmeņu politikas veidotājiem, Eiropas, valsts, reģionālā vai pat vietējā līmenī, saglabāt prasmes politikas prioritāšu augšgalā un darba kārtībās, jo tās ir Eiropas sociālekonomiskās nākotnes, tās konkurētspējas un prasmju attīstības atslēga.

3.3. AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA

IZM 2024. gadā īstenoja vairākas nozīmīgas reformas augstākajā izglītībā, kas vērstas uz cilvēkkapitāla attīstību un atjaunotni, augstskolu un zinātnisko institūciju resursu pārvaldības pilnveidi un pāreju uz darba snieguma rezultātos balstītu augstskolu institucionālās finansēšanas modeli.

3.3.1. Cilvēkkapitāla attīstība un atjaunotne – doktorantūra

2024. gada rudenī sāka darboties jaunais doktorantūras modelis. Doktoranti, kuri uzsāka studijas 2024. gada 1. septembrī, jau studē, un doktora grādu iegūs pēc jaunā doktorantūras modeļa. Doktora studiju programmu īstenošana tiek organizēta centralizēti – doktorantūras skolās, kas nodrošinās doktorantūras kvalitāti visos tās posmos, kā arī paaugstinās doktorantūras kvalitāti visā valstī kopumā. Jaunais doktorantūras modelis sekmē augstskolu sadarbību ar zinātniskajiem institūtiem, kultūras un tautsaimniecības nozaru institūcijām, kas var būt augstskolas vai augstskolas doktorantūras skolas sadarbības partneri. Viens no galvenajiem jaunā doktorantūras modeļa pienesumiem ir valsts finansētās studiju vietās uzņemto doktorantu divējāda statuss, atzīstot viņus gan par studentiem, gan par jaunajiem pētniekiem (darbiniekiem). Līdz ar jaunā modeļa ieviešanu doktoranta atlīdzības tiek nodrošinātas vismaz 1000 eiro mēnesī (ieskaitot visus nodokļus). Pāreja uz jauno doktorantūras studiju modeli notiek pakāpeniski. Tas nozīmē, ka daļa normu ir jau stājušās spēkā, bet daļa – stāsies spēkā līdz 2027. gada sākumam.

2023. gada nogalē tika uzsākta Atveseļošanās fonda programmas īstenošana, kas projektu iesniedzēju doktorantiem 2024. gadā deva iespēju iegūt doktorantu grantus 1292 eiro mēnesī (ieskaitot visus nodokļus). Doktorants varēja saņemt vai nu Atveseļošanās fonda programmas doktoranta grantu vai valsts doktoranta atlīdzību. Garantēti ienākumi doktorantam doktorantūras laikā palielina reflektantu pieplūdumu un sekmē perspektīvāko reflektantu uzņemšanu doktora studiju programmās, kā arī doktorantūras pabeigšanu trīs līdz četrus gadus laikā, neskaitot studiju pārtraukumus, tādējādi palielinot doktorantūras kā pirmā profesionālās karjeras posma pievilcību.

3.3.2. Cilvēkkapitāla attīstība un atjaunotne – jaunais akadēmiskās karjeras ietvars

2024. gadā paralēli konceptuālā ziņojuma projekta “Par jauna akadēmiskās karjeras ietvara ieviešanu” pilnveidei tika turpināta atsevišķu jaunā akadēmiskās karjeras ietvara elementu ieviešana institūcijās. Zinātnes universitātes turpināja attīstīt tenūras sistēmas ieviešanu institūciju līmenī. Gada nogalē spēkā stājās Valsts prezidenta iesniegtie grozījumi Augstskolu likumā, kas ļauj ārvalstniekiem ar nepietiekamām valsts valodas zināšanām vienu reizi uz laiku līdz sešiem gadiem tikt ievēlētiem akadēmiskajos amatos (izņemot lektora un asistenta amatus), tādējādi augstskolām dodot iespēja piesaistīt pasaules līmeņa akadēmisko personālu.

Augstskolu un zinātnisko institūciju resursu pārvaldības pilnveide

2024. gadā ar Atveseļošanās fonda investīciju atbalstu tika uzsākta augstskolu un zinātnisko institūtu vērienīga reorganizācija un konsolidācija. Institūciju konsolidācijas plāni ietver pasākumus, lai optimizētu esošās studiju programmas un izstrādātu jaunas, balstoties uz darba tirgus vajadzībām, veicinātu digitalizāciju, tehnoloģisko attīstību, uzlabotu augstākās izglītības un pētniecības infrastruktūru, attīstītu pētniecību, tostarp piešķirot grantus individuālās akadēmiskās karjeras attīstībai, un iekšējās pētniecības un attīstības projektiem, kā arī lai veicinātu akadēmiskā personāla ataudzi, piešķirot “exit” grantus. Šīs strukturālās pārmaiņas ļaus institūcijām turpināt uzlabot iekšējo pārvaldību, radot efektīvāku sistēmu un tādējādi sekmējot pieejamo resursu izmantošanas efektivitāti.

Pāreja uz institucionālās finansēšanas modeli

2024. gadā tika uzsākti IZM izstrādātā institucionālās finansēšanas modeļa izmēģinājumprojekti Rīgas Tehniskajā universitātē, Latvijas Universitātē un Rīgas Stradiņa universitātē. Institucionālās finansēšanas modelis nodrošina augstskolām lielāku autonomiju un elastību, piešķirot finansējumu, kas balstīts uz rezultātiem, nevis studiju vietu skaitu, veicina Latvijas augstskolu starptautisko konkurētspēju un atbilstību starptautiskajiem standartiem, kā arī ceļ augstākās izglītības un zinātnes kvalitāti. Institucionālās finansēšanas izmēģinājumprojektu rezultāti tiks izvērtēti līdz 2026. gada beigām un būs par pamatu institucionālās finansēšanas modeļa ieviešanai visās valsts augstskolās Latvijā.

2024. gadā tika palielināts augstākās izglītības snieguma finansējuma apmērs, piešķirot papildu finansējumu tām augstskolām, kas visvairāk sagatavo nepieciešamos absolventus Latvijas darba tirgum.

Mūžizglītības attīstīšana augstskolās

2024. gadā tika uzsākta mikrokvalifikāciju izmēģinājumprojekta īstenošana valsts lietišķo zinātņu augstskolās, valsts lietišķo zinātņu universitātēs, mākslu un kultūras universitātēs un valsts un valsts augstskolu dibinātās koledžās. Šī izmēģinājumprojekta ietvaros tiks iegūtas atziņas par izaicinājumiem mikrokvalifikāciju īstenošanā un sagatavoti priekšlikumi regulējuma pilnveidei, lai nodrošinātu mikrokvalifikāciju ieviešanu Latvijā, nodrošinot ne tikai kvalitāti, bet arī atbilstību darba tirgus prasībām.

Jauno skolotāju sagatavošana

IZM 2024. gadā turpināja īstenot atbalsta programmu – paaugstinātās stipendijas 300 eiro apmērā piešķiršanu topošajiem skolotājiem, kuri savu profesionālo darbību pēc studijām saista ar darbu skolā. Lai nodrošinātu valsts izglītības iestādēs nepieciešamo skolotāju skaitu un veicinātu vidējās izglītības absolventu interesi par pedagogijas studijām, it īpaši valstī

prioritārajās izglītības jomās (STEM un Eiropas Ekonomikas zonas oficiālo valodu un latviešu valodas un literatūras mācību, kā arī speciālās izglītības jomā), kopumā paaugstinātās stipendijas 2024. gada katrā studiju pusgadā tika piešķirtas vairāk nekā 100 studentiem 5 augstskolās (RTU LA, LU, DU, RTA, JVLMA), kā arī ap 90 darbvidē balstītās profesionālās augstākās izglītības studiju programmā “Skolotājs” studējošajiem.

Pārskata gadā Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.2.7. pasākuma “Indukcijas gada ieviešana pedagogu sagatavošanas studiju programmās” ietvaros tika īstenots indukcijas gada atbalsts pedagogu sagatavošanas studiju programmās. Projektā piedalījās 136 dalībnieki, kuri saņēma indukcijas gada atbalstu.

2024. gadā par valsts budžeta līdzekļiem profesionālo kompetenci pilnveidoja 12 635 pedagogi. No tiem 223 pedagogi ir apguvuši profesionālās kompetences pilnveides programmas un ieguvuši plašākās iespējas darbā – otrās svešvalodas (vācu, franču, spāņu), STEM priekšmetu, latviešu valodas, datorikas skolotāji, pedagogi karjeras konsultanti, sociālie pedagogi.

Automātiska ārvalstīs iegūtas augstākās izglītības atzīšana

1. maijā stājās spēkā līgums starp Baltijas un Beniluksa valstīm. Tas nosaka, ka augstākās izglītības kvalifikācijas (EKI 5. – 8. līmenis), kas atbilst šī līguma nosacījumiem, tiek atzītas automātiski bez papildu administratīvām procedūrām. Šis līgums attiecas uz kvalifikāciju savstarpēju automātisku atzīšanu atbilstošā līmenī. Līguma ietvaros tika izveidota atbilstoša augstākās izglītības kvalifikācijas tabula, kā arī trīs saraksti ar atzītām izglītības iestādēm un programmām, kurās piešķir pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomus, kā arī bakalaura, maģistra un doktora grādus. Šī līguma mērķis ir izveidot iekļaujošu Eiropas izglītības telpu, novēršot ilgstošas atzīšanas procedūras un ar to saistītās izmaksas, kā arī mudināt citas Eiropas dalībvalstis pievienoties iniciatīvai.

3.4. ZINĀTNE

2024. gadā pieejamais finansējums fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (turpmāk FLPP) īstenošanai bija 20,2 miljoni eiro. Tas ir vienīgais valsts finansējuma konkurss Latvijā, kas vērsts uz zinātnieku brīvi iniciētu fundamentālo un lietišķo pētījumu īstenošanu. FLPP mērķis ir radīt jaunas zināšanas un tehnoloģiskās atziņas visās zinātņu nozarēs.

Valsts pētījumu programmas (turpmāk VPP) ir ministriju pasūtīti pētījumi viņu izvēlētā tematikā jeb zinātņu nozarē, kas balstās uz ministriju vajadzībām un finansēšanas iespējām. Tie ir orientēti uz noteiktu vajadzību un interešu nodrošināšanu, un pamatā tie ir multi- un starp-disciplināri pētījumi, kas aptver dažādas zinātņu nozaru grupas un nozares. 2024. gadā tika turpināta VPP kā zinātnes rīcībpolitikas instrumenta ieviešana. Pārskata gadā īstenotas 14 VPP aptverot plašu zinātnes nozaru un īstenotāju klāstu, un kuru īstenošanā iesaistītas šādas nozaru ministrijas: Ekonomikas ministrija, Kultūras ministrija, Aizsardzības ministrija (šī VPP “Aizsardzības inovāciju pētījumu programma” noslēdzās 2024. gadā), Klimata un enerģētikas ministrija, Veselības ministrija un Zemkopības ministrija, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija.

Pārskata gadā Latvija dalībvalsts statusā pievienojusies Eiropas Molekulārās bioloģijas konferencei (EMBC) un Eiropas Molekulārās bioloģijas laboratorijai (EMBL), apņēmoties attīstīt molekulārās bioloģijas pētniecību un sadarbību ar citām Eiropas valstīm šajā nozarē,

veicinot zinātniskās pētniecības attīstību un palīdzot Latvijas zinātniekiem iekļauties starptautiskajā zinātnes kopienā.

Zinātnes bāzes finansējuma programma ir lielākā valsts budžeta programma zinātnē, kuras mērķis ir nodrošināt valsts augstskolām un zinātniskajām institūcijām, to uzturēšanai un izaugsmei nepieciešamo finansējumu. Līdz ar apstiprināto valsts budžetu 2023. gadā zinātnes bāzes finansējums tika palielināts par 22%, nodrošinot zinātniskās kapacitātes pieaugumu valsts augstskolās un zinātniskajās institūcijās.

IZM turpina atbalstīt Latvijas virzību uz Eiropas Kodolpētījumu organizācijas (CERN) pilntiesīgas dalībvalsts statusu. Pārskata gadā Latvija ir CERN asociētās dalībvalsts statusā. Dalība šāda izmēra starptautiskos konsorcijs zinātnes attīstībai ir īpaši nozīmīga, jo tā veicina zinātnes izcilību un starptautisko konkurētspēju virknē Latvijas viedās specializācijas (RIS3) jomu. CERN jau 70 gadus ir pasaulē vadošais zinātniskais centrs, kurā notiek globāli nozīmīgi zinātnes atklājumi. CERN tika parakstīta iekļaušanās globālajā skaitļošanas tīmeklī.

EMBL: EMBL mums ir bijusi pirmā lielā apmaiņa OSI --> EMBL. Ar 2024. gadu Latvija oficiāli ir EMBL/EMBC dalībvalsts.

2024. gadā IZM sadarbojoties ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru, Latvijas zinātnes padomi un Tieslietu ministriju, ir izstrādājusi vienotu metodiku pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizāciju (PO) statusa izvērtējumam. Šo metodiku iespējams izmantot projektu pieteikumu vērtēšanā, lai pārbaudītu potenciālā finansējuma saņēmēja atbilstību pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas statusam. Turklāt, PO statusa izvērtēšanu veic saskaņā ar EK Regulas Nr. 651/2014 2. panta 83. punktā noteikto PO definīciju.

Īsumā par aktualitātēm zinātnes jomā 2024. gadā:

- Latvijas pētnieki piesaistījuši vairākus nozīmīgus starptautiskos pētniecības projektus, tostarp Bērnu klīniskās universitātes slimnīca – “*Teaming for Excellence*” programmas projektu [Izcilības centra precīzijas medicīnā pediatrijā izveidei Latvijā](#) un Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centra direktore, tenūrprofesore [Inta Mieriņa ieguvusi prestižo Eiropas Pētniecības padomes grantu](#);
- uzsākta virkne Latvijas pētniecībai nozīmīgu investīciju īstenošana, tostarp atbalsts Latvijas pilnvērtīgai dalībai “Apvārsnis Eiropa” programmā, [Pēcdoktorantūras pētījumu granti](#) un [Praktiskas ievirzes pētījumi](#), kā arī sekmējot inovatīvu produktu izstrādi;
- iegūtas [rekomendācijas par Latvijas zināšanās balstītas rīcībpolitikas attīstību](#). Noslēdzot EK un OECD vadīto projektu “Zināšanās balstītas rīcībpolitikas kapacitātes veicināšana pēcpandēmijas Eiropā”, ministrija un Valsts kanceleja ir ieguvušas virkni vidēja termiņa rekomendāciju zināšanās balstītas rīcībpolitikas stiprināšanai;
- 2024. gada 9. maijā aizvadīta Latvijas Pētniecības un inovāciju stratēģiskās padomes sēde Ministru kabinetā, prezentējot RIS3 attīstības tendences Latvijā un Latvijas iespējas pusvadītāju tehnoloģiju attīstības jomā. 2024. gada rudenī uzsākts darbs pie trešā RIS3 monitoringa ziņojuma;
- noslēgusies Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta 2014. – 2021. gada periodam programma “Pētniecība un izglītība”. Ar šīs programmas 24 sadarbības projektu palīdzību ir uzlabojies Latvijas pētnieku

sniegums un konkurētspēja starptautiskā mērogā un izveidoti četri inovācijas centri (Cēsīs, Daugavpilī, Liepājā un Ventspilī), kas veicina STEM (dabaszinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas) izglītību skolēnu un pedagogu vidū un karjeras izvēli STEM jomās.

3.5. KOSMOSS

Galvenais kosmosa nozares attīstības instruments Latvijā ir dalība Eiropas Kosmosa aģentūrā (EKA) asociētās dalībvalsts statusā. Vienlaikus tiek izmantotas arī tādas iespējas kā dalība ES Kosmosa programmā, Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūrā (EUSPA) un programmas Apvārsnis Eiropa kosmosa aktivitātēs.

3.5.1. Eiropas Kosmosa aģentūra

Sadarbība ar EKA tiek īstenota piedaloties tās programmās, kuras var iedalīt trīs kategorijās – obligātā programma, nacionālā programma un izvēles programmas. Latvija šobrīd piedalās piecās izvēles programmās – Galvenā tehnoloģiju atbalsta programmā (GSTP – *General Support Technology Programme*), Zemes novērošanas programmā (*Future EO*), Kosmosa drošībā, Kosmosa izpētē un jaunuzņēmumu attīstības programmā – *Scale-up*.

Tabula nr. 8

Obligātā programma	384 000 EUR
Nacionālā programma	1 782 400 EUR
GSTP	778 000 EUR
Future EO	359 000 EUR
Kosmosa izpēte	491 000 EUR
Scale-up	178 000 EUR

Tabulā: 2024.gadā EKA programmās tika ieguldīti 3,9 milj. EUR

Latvijas organizāciju atgūtais finansējums, piedaloties iepriekš minētajās EKA programmās, 2024. gadā kopā veidoja 4,9 milj. eiro. Nozīmīgākie projekti bija Komercializācijas Reaktora iegūtais līgums 1,1 milj. eiro apmērā par EKA Biznesa inkubatora ieviešanu Latvijā turpmākajos septiņos gados un SIA “Baltic Scientific Instruments” līgums par uz perovskītiem balstītu detektoru izstrādi un izveidi x un gamma starojumam. Nacionālajā programmā atgūtais finansējums veidoja 1,58 milj. eiro, bet GSTP programmā 1,2 milj. eiro no kopējās summas.

Tabula nr. 9

ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS	SEKTORS	PROJEKTU SKAITS	LĪGUMU KOPSUMMA, EUR
Allatherm	MVU	9	2 207 866
Eventech	MVU	11	1 848 656
Baltic Satellite Service	MVU	8	1 492 339
Vides risinājumu institūts	Nodibinājums	9	1 425 746
RD Alfa Microelectronics	MVU	6	1 292 076
Komercializācijas Reaktors	MVU	1	1 100 000

Tabulā: Kopš 2015. gada vislielāko līgumu kopsummu EKA programmās kosmosa tehnoloģiju un pakalpojumu attīstībai starptautiskajam vai vietējam tirgum ir ieguvušas sešas organizācijas

2024. gadā sadarbībā ar LIAA tika organizētas EKA karjeras diena Latvijā, lai uzsvērtu karjeras iespējas EKA struktūrās Eiropā. Savukārt sarunu festivālā “Lampa” IZM piedalījās “miniLampā” sadarbībā ar Kosmosa izziņas centru, lai veicinātu bērnu un jauniešu izpratni par kosmosa nozari vietējā un starptautiskā mērogā.

3.5.2. EKA Biznesa inkubators

13. novembrī, svinīgi atklājot Eiropas Kosmosa aģentūras Biznesa inkubācijas centru “ESA BIC Latvia”, iezīmēta Latvijas pievienošanās 32 Eiropas Kosmosa aģentūras Biznesa inkubācijas centru tīklam, kas darbojas 22 Eiropas valstīs. Aizvadīto 20 gadu laikā šie centri atbalstījuši vairāk nekā 1700 jaunuzņēmumu attīstību visā Eiropā. “ESA BIC Latvia” nākamo piecu gadu laikā atbalstīs vismaz 12 jaunuzņēmumus, nodrošinot finansiālu atbalstu līdz pat 60 000 eiro apmērā un piedāvājot divu gadu ilgu uzņēmējdarbības izaugsmes konsultatīvo vadību, apmācības, tehnisko palīdzību, piekļuvi kosmosa datiem un juridiskās konsultācijas.

Inkubācijas centra mērķi:

- veicināt kosmosa ekonomikas attīstību un radīt jaunas tehnoloģijas, kas uzlabo kosmosa industrijas ikdienas darbību;
- atbalstīt jaunuzņēmumu izveidi, kam ir saikne ar kosmosa nozares tehnoloģijām vai digitalizāciju;
- radīt jaunas darbavietas;
- attīstīt zinātņietilpīgu uzņēmējdarbību Latvijā.

3.5.3 Starptautiskā sadarbība

Pārskata gadā tika apstiprināts IZM rosinātais likumprojekts par starptautiskā līguma apstiprināšanu, kas nosaka valstu darbības principus kosmosa, tostarp Mēness un citu debess ķermeņu, izpētē un izmantošanā ANO ietvaros. Pievienošanās šim starptautiskajam līgumam ir būtisks solis Latvijas kosmosa politikas attīstīšanā. Vienlaikus 2024. gada decembrī ANO ģenerālā komiteja apstiprināja Latvijas pieteikumu dalībai ANO komitejā par kosmosa izmantošanu miermīļīgiem mērķiem – ANO COPUOS. Šajā komitejā darbojas 95 pasaules valstis, un tās izveides mērķis ir īstenot starptautisko sadarbību kosmosa izmantošanas jomā miermīļīgiem mērķiem, kosmosa pētījumu programmu veicināšana un juridisko problēmu izpēte, kas saistās ar kosmosa izmantošanu.

3.6. SPORTS

Valsts sporta politikas mērķis ir pilnveidot sporta nozares finansēšanas pārvaldības un administratīvās pārvaldības modeli, nodrošinot valsts budžeta finansējuma piešķiršanas caurspīdīgumu un padziļinātu kontroli par valsts budžeta finansējuma izlietojumu.

Sporta politikas ietvaros 2024. gadā uzsākta Sporta likuma izstrāde, pilnveidojot augstu sasniegumu sporta atbalsta modeli, bērnu un jauniešu sporta izglītības sistēmu, palielinot finansējuma apmēru, kas novirzāms bērnu un jauniešu sportam, tādējādi palielinot sporta federācijas organizētajās sporta aktivitātēs iesaistīto bērnu un jauniešu skaitu.

Atbilstoši valdības lēmumam ar 2024. gadu ir mainīta sporta organizāciju finansēšanas kārtība, IZM pārņemot tās administrēšanu un lēmumu pieņemšanu par finansējuma piešķiršanu atzītajām sporta federācijām, biedrībai “Latvijas Olimpiskā komiteja”, biedrībai “Latvijas Sporta federāciju padome” un biedrībai “Latvijas Paralimpiskā komiteja”. Šo izmaiņu rezultātā ir paplašināta IZM kompetence un funkcionalitāte, uzņemoties atbildību par finansējuma izlietošanas atbilstību. Sporta federācijas valsts budžeta finansējumu saņems no vienas organizācijas, pamatojoties uz sadarbības līgumu. Pārmaiņu mērķis ir nodrošināt izsekojamu un saprotamu valsts budžeta finansējuma saņemšanas kārtību, samazinot ar pārvaldību saistītos administratīvos izdevumus un ietaupījumu novirzot atbalsta palielināšanai federācijām un individuālo sportistu sociālajam atbalstam.

Pārskata gadā valsts budžeta finansējums 28 886 042 eiro apmērā (tai skaitā 381 626 eiro slodzes proporcijas 25/5 nodrošināšanai no 2024. gada 1. septembra) piešķirts 81 profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādei (tai skaitā 19 privātajām) profesionālās ievirzes sporta izglītības programmās nodarbināto pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (2024. gadā finansētas 1752 fiksētās pedagoģiskās likmes – pieaugums no 1678,88 pedagoģiskajām likmēm saistībā ar slodzes proporciju 25/5), nodrošinot finansējumu 85% apmērā no pieprasītā. Savukārt valsts finansētajās profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs īstenotas profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas 39 sporta veidos, kuros nodarbojas 48 324 izglītojamie (no tiem 38 726 valsts finansēti), 3472 grupās (no tām 3231 grupas valsts finansētas) 1951 treneru vadībā (no tiem 1524 valsts finansēti). Lielākais valsts finansēto izglītojamo skaits ir sekojošos sporta veidos: futbols (12 878 izglītojamie), basketbols (8685 izglītojamie), vieglatlētika (6441 izglītojamie), volejbols (3459 izglītojamie) un peldēšana (2298 izglītojamie).

3.6.1. Būtiskākie notikumi – atbalsts sporta pasākumiem un pētījumu programmām

No 19. janvāra līdz 1. februārim Gangvonā (Dienvidkoreja) notika Pasaules Jaunatnes Ziemas Olimpiskās spēles, kurās mūsu valsti pārstāvēja 45 jaunie atlēti. Lielisku sniegumu parādīja visa mūsu komanda, taču atsevišķi jāatzīmē zelta medaļu ieguvēji – 3x3 hokeja komanda un skeletonists Emīls Indriksons, kā arī jauniešu kamaniņu sporta komanda un skeletoniste Dārta Neimane, kuri izcīnīja sudraba medaļas, un bronzas godalgas ieguvēja skeletoniste Laura Lēgere.

18. martā Latvijas Jaunatnes olimpiādes organizācijas komiteja pieņēma lēmumu IX Latvijas Jaunatnes olimpiādes norisi pārcelt uz 2025. gadu. Tas pieņemts, pamatojoties uz iepriekšējo gadu pieredzi, kuras ietvaros Latvijas Jaunatnes olimpiāde organizēta un pilda arī Eiropas Jaunatnes olimpiādes kvalifikācijas sacensību funkcijas. Tāpat ņemts vērā arī 2024. gada vasarā notiekošās XXXIII Vasaras Olimpiskās spēles un nepieciešamība nodrošināt pārdomātu un izsvērtu pasākumu sacensību kvalitātes standarta nodrošināšanai.

30. aprīlī tika apstiprināts IZM nolikums “Sporta programmu un pasākumu atbalstam konkursa organizēšanai un valsts finansējuma piešķiršanas kārtībai un nosacījumiem”. Sporta programmu un pasākumu atbalstam konkursa organizēšanas un valsts finansējuma piešķiršanas kārtība un nosacījumi. Konkursa mērķis ir atbalstīt veselīgu un aktīvu dzīvesveidu veicinošu pasākumu organizēšanu un popularizēšanu visā Latvijā un nozīmīgu starptautisko sacensību rīkošanu Latvijā. Konkursa kārtībā uz līdzfinansējumu varēja pretendēt nevalstiskās sporta organizācijas, nodrošinot 12 veselīgu un aktīvu dzīvesveidu veicinošu pasākumu organizēšanu un popularizēšanu visām sabiedrības vecuma grupām (īpaši jauniešiem) visā Latvijā un 15

atzīto sporta federāciju starptautiskās vai Eiropas sporta federācijas nozīmīgu starptautisko sacensību rīkošanai Latvijā.

No 13. līdz 16.jūnijam Jūrmalā (Majoros) notika Eiropas volejbola konfederācijas (CEV) Nāciju kausa fināls, kurā notika cīņa par vienīgo olimpisko ceļazīmi uz Parīzes Olimpiskajām spēlēm. Turnīra organizatorisko izdevumu maksājumu daļai, tostarp licences iegādei, Ministru kabinets atbalstīja 400 000 eiro piešķiršanu.

1. jūlijā Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija (LSPA) tika reorganizēta un integrēta Rīgas Stradiņa universitātē (RSU), saglabājot tās identitāti, kā arī akadēmisko un zinātnisko brīvību. RSU LSPA ir vadošā augstākās izglītības iestāde Latvijā, kas specializējas sporta un veselības izglītībā.

2. jūlijā atbilstoši IZM ierosinājumam Ministru kabinets lēma piešķirt 388 130 eiro biedrībai “Latvijas Basketbola savienība”, lai segtu vīriešu basketbola valstsvienības sagatavošanās un dalības 2024. gada Parīzes Olimpisko spēļu kvalifikācijas grupu turnīrā izdevumus.

No 2. līdz 7.jūlijam Rīgā notika Starptautiskās Basketbola asociācijas FIBA Olimpiskās kvalifikācijas turnīrs basketbolā vīriešiem, kurā Latvijas komanda palika bez olimpiskās ceļazīmes.

Pirmo reizi Latvijas vēsturē no 18. līdz 21. jūlijam notika FIA pasaules rallija čempionāta posms, kas norisinājās no Rīgas līdz Liepājai, iekļaujot Talsu, Tukuma un Kuldīgas novadus un pulcējot lielu līdzjutēju skaitu kā no Latvijas, tā ārzemēm. Lielisku sniegumu demonstrēja Latvijas ekipāža – Mārtiņš Sesks/Renārs Francis.

XXXIII Olimpiskās spēlēs Parīzē (Francija), kas notika no 26. jūlija līdz 11. augustam, Latvijas komanda tika pārstāvēta ar 29 sportistiem 10 sporta veidos. Lai arī medaļas izcīnīt neizdevās, tomēr aktīvā cīņā par tām spēja iesaistīties mūsu 3x3 basketbola komanda, riteņbraucējs Toms Skujiņš un pludmales volejbolistes Tīna Laura Graudiņa/Anastasija Samoilova.

XVII Paraolimpiskajās spēlēs Parīzē (Francija), kas notika no 28. augusta līdz 8. septembrim, Latvijas komanda startēja 8 sportistu sastāvā un spēja iegūt godalgas. Para jātnieks Rihards Snikus izcīnīja divas zelta medaļas, para vieglatlēte Diāna Krūmiņa – vienu zelta medaļu, bet para vieglatlēts Aigars Apinis – sudraba medaļu.

No 29. augusta līdz 1. septembrim arēnā “Rīga” norisinājās Starptautiskās Hokeja federācijas (IIHF) Olimpiskās kvalifikācijas turnīrs hokejā vīriešiem. Latvijas komanda izcīnīja ceļazīmi uz 2026. gada Ziemas Olimpiskajām spēlēm Milānā-Kortīnā (Itālija).

Tradicionāli no 23. līdz 30. septembrim norisinājās Eiropas Komisijas un IZM līdzfinansētā Eiropas Sporta nedēļa, kuras ietvaros ikvienam bija pieejami bezmaksas sporta pasākumi visā Latvijā. Šoreiz notika vairāk nekā 500 pasākumu 58 sporta veidos, pulcējot 55 000 dalībnieku. Pasākumu nacionālais koordinators Latvijā bija biedrība “Latvijas Sporta federāciju padome”, bet lielākie pasākumi notika sadarbībā ar Stirnu Buku, biedrību “Latvijas Peldēšanas federācija”, biedrību “Latvijas Orientēšanās federācija” un projektu “Eiropas Skolu Sporta diena”.

15. oktobrī IZM sadarbībā ar biedrību “Latvijas Sporta federāciju padome” organizēja semināru sporta federāciju pārstāvjiem, lai informētu par aktuālajiem jautājumiem saistībā ar valsts finansējuma sadales kritērijiem 2025. gadam, to piemērošanas kārtību un sporta

federāciju iesniedzamo informāciju atbilstoši kritērijiem. Plānots nākamajā pārskata periodā palielināt finansējuma īpatsvaru, kas novirzāms bērnu un jauniešu sportam, no 40% 2024. gadā līdz 50% 2025. gadā. Iekļūšanai valsts īpaši atbalstāmo sporta veidu klāstā jābūt tieši saistītai ar sporta veida spēju piesaistīt bērnus un jauniešus.

18. decembrī valdība atbalstīja IZM virzītos priekšlikumus par finanšu līdzekļu piešķiršanu:

- biedrībai “Latvijas Motosporta federācija” 395 000 eiro apmērā, lai segtu licences iegādes izdevumus par iespēju rīkot 2025. gada pasaules čempionāta motokrosā MXGP klasē posmu Ķeguma mototrasē “Zelta zirgs”,
- biedrībai “Latvijas hokeja federācija” 77 200 eiro apmērā par 2025. gada IIHF U-18 sieviešu pasaules čempionāta hokejā IIA divīzijā rīkošanu,
- biedrībai “Latvijas Bobsleja un skeletoņa federācija” 190 000 eiro apmērā Pasaules kausa sacensību bobslejā un skeletonā organizēšanai Siguldā no 2024. gada 9. līdz 15. decembrim un Eiropas kausa/Eiropas junioru čempionāta/pasaules kausa sacensībām parabobslejā Siguldā no 2025. gada 26. janvāra līdz 1. februārim,
- biedrībai “Latvijas Volejbola federācija” 89 000 eiro pasaules kausa tūres posma (*Beach Pro Tour Future*) organizēšanai,
- biedrībai “Latvijas Kamaniņu sporta federācija” 296 326 eiro 4. pasaules kausa posma norisei Siguldā no 2024. gada 30. decembra līdz 2025. gada 5. janvārim un 46. FIL Junioru Eiropas čempionātam un Junioru 5. un 6. Pasaules kausa posmam un finālam Siguldā no 2025. gada 24. februāra līdz 2025. gada 2. martam,
- biedrībai “Latvijas Florbola savienība” 99 016 eiro, lai segtu izdevumus saistībā ar Latvijas vīriešu florbola izlases sagatavošanos un dalību 2024. gada pasaules čempionāta finālturnīrā,
- biedrībai “Latvijas Handbola federācija” 24 999 eiro par dalību EURO 2026 pamatturnīra kvalifikācijas spēlēs.

Kopumā lēmuma ietvaros no valsts budžeta līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem IZM piešķirti 1 171 541 eiro pārskaitīšanai sporta federācijām, lai 2024. gadā segtu izdevumus, kas saistīti ar nacionālas nozīmes starptautisku sporta sacensību organizēšanai Latvijā vai dalību valstiski nozīmīgos sporta pasākumos šī gada nogalē un nākamgad.

2024. gada nogalē veiktās apropriācijas pārdales rezultātā biedrībai “Latvijas Olimpiskā komiteja” piešķirti 1 082 355 eiro, lai nodrošinātu 2026. gada olimpisko spēļu Milānā–Kortīnā sagatavošanās atbalsta programmas īstenošanu 2024. gadā, atbalstot minētās programmas īstenošanu tehniskā aprīkojuma, inventāra, ekipējuma un speciālo līdzekļu nodrošināšanas sadaļā.

Finansiāls atbalsts programmai “Sporto visa klase”, kas norisinājās jau vienpadsmito sezonu, un “Personības akadēmija” nodrošināts 375 000 eiro apmērā. Programma “Sporto visa klase” radīta ar mērķi 2. – 6. klašu grupām mērķtiecīgi uzlabot visu klases skolēnu fizisko sagatavotību, palielinot sporta stundu skaitu līdz piecām nodarbībām nedēļā, dodot motivāciju nodarboties ar sportu, kā arī vērtēt skolēnu sekmes mācībās. Tā ir iespēja izzināt dažādus sporta veidus, kā arī stiprināt izpratni par kopīga rezultāta sasniegšanu kā vienotai komandai.

260 000 eiro piešķirti atbalstam sporta dzīves veicināšanai Latvijas izglītības iestādēs. Katru nedēļu notika interaktīvās izlozes “Sporto visi!” TV izlozes. Lai nodrošinātu tās un

momentloterijas “Sporta loterija” sabiedriski nozīmīgā mērķa īstenošanu, tika noteikta viena Latvijas izglītības iestāde, kas piedalījās projektā “Sporto visa klase” un saņēma 5000 eiro finansējumu sporta dzīves uzlabošanai. Gada laikā finansējums tika piešķirts 52 izglītības iestādēm. 115 000 eiro tika piešķirti projekta “Personības akadēmija” finālsacensību organizēšanai sadarbībā ar olimpiskajiem centriem, kā arī nometnei 50 dalībniekiem.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 560 “Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība” IZM īsteno valsts pētījumu programmu “Sports”. Pētniecības sportā attīstībai noteicošs ir valsts pasūtījuma pieaugums, nodrošinot stabilas un ilgtermiņā nodrošinātas Valsts pētījumu programmas, sevišķi valstij nozīmīgā tematikā, tostarp sporta zinātnē, kas ļauj vidējā termiņā sniegt papildu finansējumu nozarei, vienlaikus nosakot valstiski nozīmīgas tematiskās prioritātes un veidojot zinātniski pamatotas datus un analīzē balstītas rekomendācijas rīcībpolitikas pilnveidošanai. Programmas kopējais finansējums ir 4 500 000 eiro un īstenošanas laiks ir no 2023. – 2026. gadam (2023. gadā – 750 000 eiro, 2024. gadā – 1 500 000 eiro, 2025. gadā – 1 500 000 eiro, 2026. gadā – 750 000 eiro).

Programmu finansē no IZM valsts budžeta programmas “Zinātne” apakšprogrammas “Valsts pētījumu programmas” līdzekļiem. Programmas virsmērķis ir Latvijas sporta kapitāla un tā potenciāla efektīva izmantošana valsts ilgtspējīgai attīstībai un sabiedrības labklājībai.

Programmas mērķis ir attīstīt pētniecības izcilību veselības un sporta zinātnes nozarē, stiprināt saikni starp pētniecību un sporta nozari, attīstīt uz datiem balstītu sporta zinātnisko un analītisko bāzi, radīt jaunas zināšanas un pieejas un stiprināt materiālzinātnisko un medicīnisko kapacitāti ilgtspējas un efektivitātes veicināšanai sportā.

IZM izsludinātajā konkursā “Gada sporta skolotājs” pasākuma “Trīs Zvaigžņu balva sportā 2024” ietvaros tika noteikts labākais sporta skolotājs, kurš tiks publiski nosaukts “Trīszvaigžņu balva sportā 2024” ceremonijā 2025. gada 15. janvārī.

3. decembrī MK atbalstīja IZM sagatavoto rīkojuma projektu par papildu līdzekļu piešķiršanu Murjāņu Sporta ģimnāzijas darbības un izglītības programmu īstenošanai no 2024. gada septembra līdz decembrim 172 759 eiro apmērā.

3.6.2. Naudas balvas par augstiem sasniegumiem sportā

MK atbalstīja IZM sagatavoto rīkojuma projektu, paredzot piešķirt naudas balvas par izciliem sasniegumiem XXXIII Vasaras Olimpiskajās spēlēs Parīzē (Francija) un Vasaras Paraolimpiskajās spēlēs Parīzē (Francijā), kā arī citiem izciliem sasniegumiem sportā 2023. gada nogalē un 2024. gadā, nodrošinot 2 197 056 eiro no budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”.

Naudas balvas tika piešķirtas 58 sportistiem un paraspportistiem, 79 treneriem, sporta darbiniekiem un personālam, kā arī 16 sporta organizācijām sporta veida attīstībai un jauno sportistu sagatavošanai.

Saskaņā ar Sporta likuma 14. panta pirmo daļu Latvijas sportistiem un viņu treneriem Ministru kabinets par izciliem sasniegumiem sportā 2023. gada nogalē piešķīris naudas balvas 33 295 eiro apmērā.

3.6.3. Sporta infrastruktūra

2. februārī notika Latvijas Nacionālais sporta centra (LNSC) jaunās sporta ēkas – Daugavas vieglatlētikas manēžas – atvēršanas svētki. Daudzfunkcionālā vieglatlētikas manēža nodrošina mūsdienīgu infrastruktūru – pašus modernākos treniņu un sacensību apstākļus profesionāliem sportistiem, kā arī rada apstākļus un iespējas vispusīgi attīstīt bērnu un jauniešu un paraolimpiskā sporta vajadzības.

Vieglatlētikas manēžas iekārtošanas darbi tika veikti ES fonda projekta “Kultūras un sporta kvartāla izveide Grīziņkalna apkaimē” ietvaros. Kopējais projekta finansējums bija 73 725 362, 08 eiro, t.sk., ERAF finansējums 39 010 148, 30 eiro, valsts budžeta finansējums 5 389 664, 82 eiro, pašvaldības finansējums 1 495 957, 78 eiro un cits finansējums.

26. novembrī valdība atbalstīja IZM rīkojumu par līdzekļu piešķiršanu 127 542 eiro apmērā Daugavpils, Zemgales un Ventpils Olimpisko centru projektu īstenošanai izsniegtā valsts galvotā aizdevuma 2025. gada maksājuma daļas daļējai atmaksai, nodrošinot saistību daļēju izpildi vēl 2024. gadā. Olimpisko centru aizdevumu daļas daļēja atmaksa nodrošināta, veicot apropriācijas pārdali starp IZM budžeta apakšprogrammām.

19. decembrī ekspluatācijā tika pieņemta LNSC Komandu sporta spēļu halle, ko plānots atklāt 2025. gada sākumā. Jaunā halle ir būvēta, ievērojot Latvijas un starptautisko profesionālā sporta organizāciju projektēšanas vadlīnijas un nodrošinot iespēju jaunajā hallē organizēt augsta līmeņa sacensības nacionālajā un starptautiskajā mērogā. Hallē sporta vides pieejamība ir piemērota arī paraolimpiskā sporta vajadzībām. Tā nodrošinās kvalitatīvu infrastruktūru ar mūsdienīgiem tehniskiem un funkcionāliem risinājumiem – komandu sporta spēļu treniņiem un sacensībām nacionālajā un starptautiskajā mērogā.

3.6.4. Normatīvais regulējums

Pirmo reizi Latvijas vēsturē apstiprināts valsts profesionālās ievirzes izglītības standarts sportā, kas vienoti regulē valsts, pašvaldību un privātpersonu dibināto profesionālās ievirzes izglītības iestāžu pieeju profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanā (MK noteikumi Nr. 495 “Noteikumi par valsts profesionālās ievirzes izglītības standartu sportā”), kā arī izstrādātas “Vadlīnijas profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu izstrādē un noformēšanā”. Standartā ietverti profesionālās ievirzes izglītības sporta jomas stratēģiskie mērķi, galvenie uzdevumi, izglītības programmu obligātais saturs, īstenošanas ilgums, apjoms, kā arī profesionālās kompetences vērtēšanas pamatprincipi un kārtība. Jaunajā Standartā definēta izglītības programmu sportā mainīgā daļa, kuras pamatā būs personalizēts mācību saturs, kas optimāli atbilst izglītojamā sportista individuālās izaugsmes priekšnosacījumiem.

Specifiskas prasības Standartā noteiktas Murjāņu Sporta ģimnāzijai, kas ir tiesīga izstrādāt un īstenot profesionālās ievirzes izglītības programmas, kurās prasības attiecībā uz izglītojamo vecumu un skaitu un kontaktstundu skaitu mācību treniņu grupās nosaka IZM un kas atšķiras no Standartā noteiktajām prasībām, tostarp atšķirīgiem kontrolnormatīviem un specifiskām prasībām iepriekšējai sagatavotībai un paaugstinātai slodzei.

Vadlīnijas paredzētas vienota profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas Standarta ieviešanai, kas ir saistīts ar finansēšanas modeli un ir vērsts uz agrīnās specializācijas mazināšanu (agrīnā specializācija – bērna līdz pubertātes vecumam piedalīšanās vienā sporta veidā vai intensīvos treniņos un/ vai sacensībās ilgāk par 8 mēnešiem gadā, paralēli tiek limitēta piedalīšanās citos sporta veidos, t.sk. ir samazināts brīvo (pieaugušo nekontrolēta

nodarbošanās) fizisko aktivitāšu apjoms. Vadlīnijas paredzētas, lai nodrošinātu valsts, pašvaldību vai privātpersonu dibināto profesionālās izglītības iestāžu vadītājiem un pedagogiem vienotu izpratni profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanā un kvalitātes pilnveidē.

IZM, biedrības “Latvijas Olimpiskā komiteja” un RSU pilnvarotie pārstāvji SIA “Latvijas Olimpiskā vienība” (LOV) dalībnieku sapulcē apstiprināja individuālo olimpisko sporta veidu sportistu un treneru atbalsta sistēmas noteikumus 2025. gadam, kas nosaka skaidru un saprotamu sacensību un sasniegamo rezultātu sistēmu. Augsta līmeņa starptautiskās sacensības, kurās izecīnītie rezultāti tiek ņemti vērā atlētu atlasei valsts finansējuma saņemšanai, ir Olimpiskās spēles, Eiropas un pasaules čempionāti, tostarp jauniešiem un junioriem, kā arī pasaules kausa kopvērtējums. Starp vērtēšanas kritērijiem ir arī sportistu pasaules rangs.

Jaunajos LOV atlases kritērijos ir iekļauta iespēja sporta veidu federācijām ieteikt arī citas sacensības un sasniegamos rezultātus tajās augstu sasniegumus guvušo atlētu iekļaušanai valsts atbalsta sistēmā. Sporta veidu federācijas atbilstošus priekšlikumus aicinātas iesniegt pirms sezonas.

Ministru kabinets atbalstījis IZM projektu par grozījumiem Latvijas Nacionālās sporta padomes (LNSP) nolikumā attiecībā uz sēžu sasaukšanas un norises kārtību, paredzot iespēju sasaukt arī aizklātas sēdes vai to daļas, izskatot ierobežotas pieejamības informāciju, kas satur, piemēram, personas datus. LNSP sēdes turpmāk tiks sasauktas pēc vajadzības, bet ne retāk kā divas reizes gadā – klātienē, attālināti vai daļēji attālināti.

3.7. VALSTS VALODA

Tabula nr. 10

Finanšu resursi valsts valodas politikas īstenošanai

Budžeta programma/ apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam (ar izmaiņām), EUR	Budžeta izpilde pārskata periodā, EUR
04.00.00 Valsts valodas politika un pārvalde	2 232 667	2 216 801.04
Kopā:	2 232 667	2 216 801.04

Tabulā: Valsts valodas politikas īstenošanai ir pieejami finanšu līdzekļi no valsts budžeta. Finansējuma saņēmēji ir IZM un LVA, kā arī atklātos projektu konkursos noteiktie projektu īstenotāji (nevalstiskās organizācijas un pakalpojumu sniedzēji), ievērojot atbilstošus normatīvos aktus.

Atbilstoši Nacionālā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem un Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam virsmērķim, apstiprināšanai tika virzīts Valsts valodas politikas pamatnostādņu īstenošanas plāns 2024.–2027. gadam, kas paredz nodrošināt latviešu valodas kā vienīgās konstitucionāli noteiktās valsts valodas ilgtspēju, tās lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, sekmējot valodas izpēti un valodas resursu attīstību un digitalizāciju, kā arī stiprinot sabiedrības līdzdalību un individuālo atbildību valsts valodas politikas īstenošanā.

Valsts pētījumu programmā “Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai” tika īstenoti četri projekti – “Mūsdienu latviešu valodas izpēte un valodas tehnoloģiju attīstība”, “Daudzfunkcionāla lībiešu valodas vārdnīca”, “Latviešu valodas daudzveidība laikā un telpā” un “Mūsdienu latviešu valodas lietojums un attīstība”.

Publicēti pētījumu “Valodas situācija Latvijā. Sabiedriskās aptaujas (2023) rezultāti”, “Jauniešu valoda Latvijā: latviešu un angļu valodas prestižs, prasme un lietojums”, “Latviešu valodas apguve jauniebraucēju vidū” un “Lietpratība latviešu valodā: kā mācīt un mācīties” rezultāti, kuros iegūtie dati ir būtiski valsts valodas politikas un izglītības politikas veidošanā, kā arī noderīgi normatīvo aktu izstrādē un informācijas sniegšanai dažādām institūcijām.

Atbilstoši plānā darbam ar diasporu 2024. – 2026. gadam noteiktajam nodrošināts daudzpusīgs atbalsts diasporai latviešu valodas apguves un uzturēšanas jomā. Latviešu valodas apguve tālmācībā nodrošināta 405 diasporas skolēniem un jauniešiem no 40 valstīm. Vasaras vidusskolās ASV un Austrālijā līdzdarbojušies 26 Latvijas pedagogi. Nodrošināta latviešu valodas apguves mācību un metodisko līdzekļu, digitālo resursu un informatīvo materiālu izstrāde, pilnveide un pieejamība. Digitālajiem latviešu valodas apguves resursiem ir 50 842 lietotāji diasporā.

Pārskata periodā nodrošināts daudzpusīgs atbalsts diasporai latviešu valodas apguves un uzturēšanas jomā. Līdzfinansētas diasporas latviešu skolas – organizēti divi konkursi, finansiālu atbalstu saņēmušas 66 diasporas latviešu skolas, tajās izglītoti 2 026 bērni un jaunieši. Notikusi diasporas skolotāju meistarības pilnveide – kursos, semināros un meistarklasēs izglītots 551 diasporas skolotājs, 384 diasporas vecāki, veicināta diasporas izglītotāju tīklošanās un savstarpējā zināšanu pārnese. Ar digitāliem materiāliem un rīkiem pilnveidota vietne www.maciunmacies.lv – lietotāju skaits diasporā sasniedz 50 842; attīstīta un papildināta platforma www.sietins.lv – 6 000 indeksēšanas vienības. Finansēti izglītojoši pasākumi latviešu valodas apguves un lietojuma veicināšanai diasporā – finansēti 10 izglītojoši pasākumi ar 248 dalībniekiem. Nodrošināts Latvijas pedagogu darbs diasporas vasaras vidusskolās Amerikas Savienotajās Valstīs (ASV) un Austrālijā – 26 Latvijas pedagogi. Organizēti latviešu valodu un tās apguvi popularizējoši pasākumi diasporas bērniem, jauniešiem un ģimenēm – 20 pasākumi gadā, 5 787 dalībnieki. Pieaudzis bērnu skaits tiešsaistes klasēs *Classflow* platformā – LVA tiešsaistes nodarbībās izglītoti 405 diasporas skolēni no 40 valstīm. Kopumā 66 diasporas pārstāvjiem nodrošināta iespēja kārtot valsts valodas prasmes pārbaudi diasporas mītnes zemē – 16 diasporas pārstāvjiem Garezera vasaras vidusskolā (ASV), 16 – Rietumkrasta vasaras vidusskolā “Kursa” (ASV), 13 – Stokholmas Latviešu skolā (Zviedrijā); 21 – Ņūkāslā (Ziemeļīrijā). Sniegts informatīvs, metodisks vai finansiāls atbalsts latviešu valodas kā svešvalodas apguvei 16 ārvalstu augstskolās 11 valstīs: Amerikas Savienotajās Valstīs, Čehijā, Dienvidkorejā, Francijā, Igaunijā, Lietuvā, Polijā, Somijā, Ungārijā, Vācijā un Zviedrijā.

2024. gada 11. novembrī īstenots eposa “Lāčplēsis” lasīšanas maratons Rīgā, Valmierā, Kuldīgā, Jelgavā un Daugavpilī, kur izvietotās lasīšanas stacijās, iesaistoties vairāk kā 320 interesentiem, secīgi pa fragmentam vienam otru nomainot, nolasīts viss eposs. Eposa lasīšanas maratonā plaši iesaistīti arī diasporas latvieši no 16 valstīm, tostarp ASV, Kanādas, Īrijas, Norvēģijas, Grieķijas, Ēģiptes, Šveices, Austrālijas un citām vietām, iesūtot vairāk nekā 120 video fragmentus, kas maratona laikā translēti pamīšus ar tiešraides lasījumiem.

Pārskata gadā īstenota diasporas skolotāju tālmācības programma “Latviešu valodas kā svešvalodas skolotājs” Latvijas Universitātē, lai nodrošinātu iespēju mītnes zemju latviešu diasporas pārstāvjiem padziļināt zināšanas par latviešu valodas mācību priekšmeta saturu un latviešu valodas un literatūras mācīšanas metodēm. Programmas ietvaros tiek nodrošināts, ka iegūtās zināšanas ir izmantojamas diasporas nedēļas nogales skolās, vasaras vidusskolās vai nometnēs. 2024. gadā programmu absolvējuši 19 skolotāji, 2024./2025. mācību gadā programmā uzņemti 24 jauni studenti.

Īstenoti pasākumi, lai sasniegtu Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai 8.1. uzdevuma “nodrošināsim vienotu sistēmu, kas piedāvā iespējas apgūt latviešu valodu katram pieaugušajam” pasākumā plānoto rezultātu “Izveidots vienots latviešu valodas apguves mehānisms atbilstoši piešķirtajam valsts budžeta finansējumam: valsts valodas apguves pieaugušajiem kursu piedāvājuma vienotas sistēmas izstrāde, atbalsts kursu kvalitātes nodrošināšanai, pedagogu pieaugušajiem sagatavošanai un mācību procesa nodrošināšana”.

Atbilstoši Ministru kabineta Stratēģiskās vadības tematiskās komitejas 2024. gada 2. jūlija Protokolā Nr. 6 noteiktajam sagatavoti priekšlikumi publisko pakalpojumu un institucionālās sistēmas pilnveidei ar mērķi stiprināt valsts valodas lietojumu (tajā skaitā, izvērtējot līdzmaksājuma ieviešanu valodas apguvējam; esošā/piešķirtā finansējuma racionālāku un efektīvāku izmantošanu; esošo sistēmu uzlabošanas un integrācijas iespējas, neveidojot jaunas sistēmas; prasību vienādošanu valodas apguvējiem; vienota procesa ķēdes izveides iespējamību no valodas apguves viedokļa un no uzņēmuma viedokļa). Tika izveidota darba grupa un sagatavots informatīvs pārskats “Par publisko pakalpojumu un institucionālās sistēmas pilnveidi ar mērķi stiprināt valsts valodas lietojumu” ar piedāvātajām aktivitātēm un veicamiem uzlabojumiem, tam nepieciešamajiem finanšu resursiem.

3.8. JAUNATNE

Tabula nr. 11

Finanšu resursi jaunatnes politikas īstenošanai

Budžeta programma/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam (ar izmaiņām), EUR	Budžeta izpilde pārskata periodā, EUR
21.00.00 Jaunatnes politikas valsts programma	1 360 498	1 226 446
70.10.00 Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	3 477 444	1 714 763
70.12.00 Eiropas Kopienas programmu projektu īstenošana (JSPA budžets)	2 579 295	1 645 266
70.15.00 ES programmas Erasmus+ projektu īstenošanas nodrošināšana (JSPA budžets)	9 973 679	3 996 004

Tabulā: Jaunatnes politikas īstenošanai ir pieejami finanšu līdzekļi no valsts budžeta un ārvalstu finanšu instrumentiem. Finansējuma saņēmēji ir IZM, JSPA un VISC, kā arī atklātos

projektu konkursos noteiktie projektu īstenotāji (nevalstiskās organizācijas, pašvaldības) un pakalpojumu sniedzēji. Īstenojot noteiktos pasākumus, projektu vai pasākumu īstenotāji ievēro Publisko iepirkumu likumu, kā arī citus normatīvos aktus.

IZM Jaunatnes politikas valsts programmas 2024. – 2026. gadam (turpmāk – valsts programmas) ieplānotos pasākumus tiešā veidā īsteno nozares ministrija, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (turpmāk – JSPA) un Valsts izglītības un satura centrs (turpmāk – VISC).

3.8.1. Jaunatnes politika

IZM organizētā konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta” ietvaros daudzveidīgas aktivitātes norisinājušās visa gada garumā Latvijas jauniešu galvaspilsētā 2024 – Līvānu novadā. Spilgtākais notikums bija par tradīciju kļuvušais jauniešu festivāls “Kopums”, kurā tika noskaidrota arī 2025. gada Latvijas Jauniešu galvaspilsēta – Liepāja.

IZM valsts programmas ietvaros nodrošināja konkursa “Labākais darbā ar jaunatni 2024” organizēšanu, norisi un uzvarētāju apbalvošanu. Konkurss tiek organizēts ar mērķi izteikt atzinību pašvaldībām, darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, jauniešu centriem, kā arī jaunatnes organizācijām un biedrībām. 2024. gadā tika vērtēti kandidāti 8 kategorijās un tika sumināti 11 uzvarētāji.

IZM īstenotajā jauniešu līdzdalības projektā “Eiropas Jaunatnes dialoga īstenošana Latvijā 2022 – 2024” noslēdzies desmitais cikls. Eiropas Jaunatnes dialoga aktivitātēs 2024. gadā veiktas konsultācijas ar vairāk nekā 600 jauniešiem no visiem pieciem Latvijas reģioniem. Eiropas Jaunatnes dialoga vēstnieku tīklā iesaistījušies 40 jaunieši no visas Latvijas.

Noritējis aktīvs darbs projektā “Digitālā darba ar jaunatni sistēmas attīstība pašvaldībās” ES Atveseļošanas fonda finansējuma ietvaros, kur teju 3,6 miljonu eiro apmērā visās 43 Latvijas pašvaldībās tiks attīstīts digitālais darbs ar jaunatni.

Pārskata gadā publicēts pētījums “Neformālās izglītības piedāvājums darba ar jaunatni jomā Latvijā”. Pētījuma mērķis bija izpētīt Latvijā īstenotās neformālās izglītības darbā ar jaunatni piedāvājuma atbilstību jauniešu interesēm un vajadzībām patstāvīgai dzīvei un darba tirgum nepieciešamo prasmju un iemaņu apguvei.

Tāpat veikta nacionāla mēroga socioloģiski reprezentatīvas aptaujas īstenošana jaunatnes politikas un darba ar jaunatni monitoringa ietvaros. Monitoringa koncepcija paredz reizi divos gados īstenot divas socioloģiski reprezentatīvas aptaujas, kurās tiek iegūti monitoringā iekļaujamie socioloģiskie rādītāji: (1) 13-25 gadīgo jauniešu socioloģiska nacionāli reprezentatīva aptauja; (2) darba ar jaunatni īstenotāju socioloģiska nacionāli reprezentatīva aptauja (jaunatnes lietu speciālisti, jaunatnes darbinieki un citas darbā ar jaunatni iesaistītās personas nacionālā un pašvaldību līmenī, kā arī nevalstiskajā sektorā).

Pārskata gads bijis nozīmīgs darba ar jaunatni kvalitātes veicināšanā – tika apstiprināts jaunatnes darbinieka profesionālās kvalifikācijas prasības, kā arī apstiprināts vienotas kvalitātes ietvars darbam ar jaunatni pašvaldībās.

3.8.2. JSPA

JSPA valsts programmas ietvaros nodrošināja sekojošu atklāto projektu konkursu norisi:

- “Atbalsts iniciatīvām jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanai sabiedrībā”, kura ietvaros tika saņemti 56 projektu pieteikumi (apstiprināti 26 projekti un īstenoti – 25 (11 reģionālā līmenī un 14 vietējā līmenī)) ar mērķi nodrošināt atbalstu iniciatīvām un aktivitāšu īstenošanai, lai veicinātu jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanos sabiedrībā un sekmētu to aktīvo pilsonisko un politisko līdzdalību;
- “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalības nodrošināšanai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā”, kura ietvaros tika saņemti un apstiprināti seši projekti divās konkursa kārtās ar mērķi nodrošināt atbalstu jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalībai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā, aktivitāšu organizēšanai, nodrošinot Jaunatnes politikas valsts programmas rīcības virzienos noteikto pasākumu īstenošanu, to darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu;
- “Atbalsts izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstībai programmas “Kontakts” iniciatīvu projektu īstenošanai”, kura ietvaros tika saņemti 41 projektu pieteikums no 104 skolām un tika apstiprināti 40 projekti, iekļaujot 101 skolu, ar mērķi īstenot izglītojamo iniciatīvu projektus, stiprināt izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstību, sekmēt izglītojamo aktīvu pilsonisko līdzdalību un vairogt visu izglītojamo labbūtību;
- “Atbalsts jaunatnes politikas īstenošanai vietējā līmenī”, kura ietvaros tika saņemti 33 projektu pieteikumi, no kuriem apstiprināti un īstenoti 13 projekti;
- “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai, to iniciatīvām, jauniešu līdzdalības veicināšanai un iekļaušanai sabiedrībā”, kura ietvaros tika saņemti 17 pieteikumi un apstiprināti seši projekti ar mērķi nodrošināt atbalstu jaunatnes organizāciju darbībai, kapacitātes stiprināšanai un aktivitāšu īstenošanai, lai sekmētu valsts programmas rīcības virzienos noteikto pasākumu īstenošanu un sasniegtu pasākumos noteiktos obligātos rezultatīvos rādītājus.

JSPA valsts programmas ietvaros administrēja arī Jaunatnes darbinieku izcilības programmu, kuras ietvaros no 2024. gada septembra līdz 2025. gada janvārim mācībās četros klātienes moduļos un pieredzes apmaiņas vizītē Lietuvā kopumā piedalījušies 48 darba ar jaunatni veicēji. Kvantitatīvā rādītāja sasniegšanai tika veidotas divas paralēlas mācību grupas – darba ar jaunatni veicēji, kuri pārskata gadā pirmo reizi piedalījās izcilības mācībās, un darba ar jaunatni veicēji, kuri jau 2023. gadā bija apguvuši izcilības mācību programmu.

Darba ar jaunatni veicējiem, kas pirmo reizi piedalījās mācībās, tika piedāvātas šādas mācību tēmas:

- kā strādāt ar jauniešiem, kam ir psihoemocionālas veselības problēmas;
- kā strādāt ar jauniešiem, kuri tiek pakļauti diskriminācijas vai vardarbības riskiem (t.sk. dzimuma vai seksuālās piederības dēļ);
- kā strādāt ar jauniešiem ar kultūras atšķirībām (etniskās minoritātes);
- labā prakse darbam ar jauniešiem ar ierobežotām iespējām.

Savukārt darba ar jaunatni veicējiem, kuri jau 2023. gadā jau bija apguvuši izcilības mācību programmu, tika piedāvātas šādas mācību tēmas:

- kā atbalstīt sevi un citus (psihoemocionālā veselība un labbūtība);
- iecietīgi pret neiecietīgo (kā strādāt ar jauniešiem, kam ir anti-sociāla vai riskanta uzvedība; konfliktu risināšana);

- kā strādāt ar atkarības jauniešiem (vielu un procesu pārmērīga lietošana);
- iniciatīvu izstrāde.

JSPA 2024. gada 3. un 4. ceturksnī nodrošināja Jaunatnes lietu speciālistu mentoru programmu, kuras ietvaros tika sniegts atbalsts 22 darbu nesen uzsākušiem speciālistiem. Atbalsta nodrošināšanai tika iesaistīti 8 mentori – pieredzējuši jaunatnes darbinieki.

Pārskata gadā JSPA nodrošināja individuālās un grupu supervīzijas sistēmiska psihoemocionāla atbalsta saņemšanai 49 darbā ar jaunatni iesaistītajiem.

JSPA 2024. gada 1. un 2. ceturksnī nodrošināja 17 mācības “Izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstībai programmas “Kontakts”” iniciatīvu projektu īstenošanai ietvaros 481 dalībniekiem.

ES programmas izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā “Erasmus+” jaunatnes sadaļas (turpmāk - programma “Erasmus+”) ietvaros pārskata gadā tika īstenoti trīs projektu konkursi, nodrošinot 396 projekta pieteikumu un sešu “Erasmus+” jaunatnes jomas akreditāciju izvērtēšanu, 122 projektu pieteikumu apstiprināšanu un trīs akreditāciju izsniegšanu. Programmas “Erasmus+” ietvaros izveidota sadarbība ar 57 jauniem projektu iesniedzējiem. 2024. gadā JSPA nodrošināja 2021. – 2024. gadā apstiprināto 307 projektu administrēšanu un uzraudzību. Programmas “Erasmus+” mērķu sasniegšanai sadarbībā ar citu valstu nacionālajām “Erasmus+” un “Eiropas Solidaritātes korpusu” aģentūrām īstenotas sešas stratēģiskās partnerības. Projektu iesniedzēju atbalstam sniegtas 1301 konsultācija un organizēti 12 atbalsta pasākumi. 2024. gadā tika organizēti 59 starptautiski un nacionāla mēroga mācību pasākumi programmas “Erasmus+” un “Eiropas Solidaritātes korpusu” ietvaros – mācības potenciālajiem projektu iesniedzējiem un projektu īstenotājiem par kvalitatīvu projektu izstrādi un īstenošanu, kā arī realizētas dažādas aktivitātes programmu atpazīstamības veicināšanai. Aktivitātēs tika iesaistīti 1929 dalībnieki, ļaujot tiem pilnveidot savas profesionālās zināšanas un gūt pieredzes apmaiņu ar citu ES valstu jomas pārstāvjiem.

Savukārt ES programmas “Eiropas Solidaritātes korpusu” ietvaros tika īstenoti divi projektu konkursi, nodrošinot 119 projekta pieteikuma un desmit kvalitātes zīmju pieteikumu izvērtēšanu, 54 projektu pieteikumu apstiprināšanu un trīs kvalitātes zīmju izsniegšanu potenciālajiem projektu īstenotājiem. Programmas “Eiropas Solidaritātes korpusu” ietvaros izveidota sadarbība ar 30 jauniem projektu iesniedzējiem. 2024. gadā JSPA nodrošināja 2020. – 2024. gadā 170 apstiprināto projektu administrēšanu un uzraudzību. Projektu iesniedzēju atbalstam sniegtas 580 konsultācijas un organizēti divi atbalsta pasākumi. Programmas “Eiropas Solidaritātes korpusu” mērķa sasniegšanai tika organizēti informatīvi pasākumi un materiāli, organizētas 37 starptautiska un valsts līmeņa atbalsta aktivitātes 810 dalībniekiem, kā arī sadarbībā ar citu valstu nacionālajām “Erasmus+” un “Eiropas Solidaritātes korpusu” aģentūrām īstenotas divas stratēģiskās partnerības.

Iniciatīvas “DiscoverEU” ietvaros 306 jaunieši no Latvijas saņēma bezmaksas ceļošanas kartes, lai iepazītu Eiropu. Latvijas apstiprinātajiem dalībniekiem JSPA 2024. gadā organizēja sešus informatīvus pasākumus – trīs klātienēs un trīs neklātienēs pirms izbraukšanas tikšanās, lai iepazīstinātu jauniešus ar ES programmu iespējām, JSPA, citiem ceļotājiem no Latvijas, kā arī praktiski sagatavotu ceļojumam. Pasākumos piedalījās 95 dalībnieki. Turpinot sadarbību ar Lietuvas un Igaunijas ES jaunatnes programmu aģentūrām JSPA Rīgā organizēja “Baltic Meet-up” – divu dienu satikšanās pasākumu 29 dalībniekiem no 16 valstīm, kuri “DiscoverEU” ietvaros apmeklēja Latviju. Mācību pasākuma laikā tika iepazītas Latvijas

dabas un kultūrvēsturiskās vērtības Līgatnē un Rīgā. Pirmo reizi tika organizēta noslēguma “DiscoverEu post-travel (alumni) tikšanās”, kurā piedalījās 17 jaunieši, no kuriem trīs pievienojās “EuroPeers” tīklam un aktīvi dalās ar savu projekta pieredzi dažādos pasākumos un informatīvās sesijās.

Pārskata gadā 3950 Latvijas pārstāvji saņēma neformālās izglītības atzīšanas dokumentus – “Youthpass” sertifikātu apliecinājumus, ka persona ir piedalījies Erasmus+ (3661) vai Eiropas Solidaritātes korpusa (289) programmu aktivitātēs, apliecinot dalībnieku gūtās kompetences 814 projektos. No tiem 728 “Youthpass” sertifikātos tika aizpildītas kompetenču sadaļas, kas ir izvēles daļa un kuru ikviens dalībnieks pēc projekta var brīvprātīgi aizpildīt un apliecināt, kuras no 8 mūžizglītības vai 9 jaunatnes darbinieku kompetencēm ir paaugstinājies projekta laikā. 2024. gadā “Youthpass” sertifikātus izsniedza 602 organizācijas. “Youthpass” sertifikātus var ģenerēt tikai projektu īstenotāji un valstu nacionālās aģentūras. Pārskata gadā arī veikts tulkošanas darbs un sertifikāts pieejams arī latviešu valodā.

Jauniešu vajadzību nodrošināšanai pārskata gadā “Eurodesk” informācijas tīklā Latvijā darbojās seši reģionālie koordinatori un 28 informācijas punkti. “Eurodesk” tīkls, lai informētu par mobilitātes iespējām Eiropā, iesaistīja 12 294 jauniešus 541 aktivitātēs (456 klātienē un 85 tiešsaistē), kā arī tika sniegtas 1073 konsultācijas. 2024. gadā Latvijā tika atzīmēta arī Eiropas Jaunatnes nedēļa ar vairāk nekā 60 pasākumiem dažādās Latvijas vietās (aptuveni 4 000 dalībnieku) un atklāšanas pasākumu “Hop on the train of Europe”, kura ietvaros tika organizēts brauciens ar vilcienu Rīga – Valga un aktivitātes jauniešu līdzdalības veicināšanai ar 80 dalībniekiem. Oktobrī Eurodesk kampaņas “Time to move” laikā Latvijā notika 29 pasākumi, kas pulcēja 973 dalībniekus. Eurodesk lielformāta spēle “Adventures in Europe” tika spēlēta vairāk nekā 50 reizes dažādos Latvijas reģionos. Pārskata gadā tika atzīmēta 20. gadadiena, kopš Latvija darbojas Eurodesk tīklā.

Uzsākta projekta “Digitālā darba ar jaunatni sistēmas attīstība pašvaldībās” īstenošana, organizējot mācības 43 pašvaldību pārstāvjiem un tajās iesaistot 273 dalībniekus, kā arī organizēta vidusposma konference, kuru apmeklēja 127 dalībnieki. Ar visām Latvijas 43 pašvaldībām noslēgti sadarbības līgumi un izstrādāta gan vienkāršoto izmaksu metodika, vienotās tehnoloģiju radošuma vadlīnijas jaunatnes tehnoloģiju un inovācijas spēju attīstībai digitālajā darbā ar jaunatni, kā arī digitālā darba ar jaunatni monitoringa rīks.

Pārskata periodā uzsākts ES kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.2.3.specifiskā atbalsta mērķa “Sasmērēt to, lai – jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un iespēja to iegūt, sākot ar pirmsskolas izglītību un aprūpi un vispārējās izglītības un profesionālās izglītības un mācību gaitā līdz pat augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai un mācībām, tostarp veicināt mācību mobilitāti visiem un atvieglot piekļūstamības iespējas personām ar invaliditāti” 4.2.3.4. pasākuma “Sasmērēt NEET jauniešu integrēšanos izglītībā un nodarbinātībā” projekts “PROTI un DARI 2.0.”, kura ietvaros līdz 2029. gada nogalei ir pieejams finansējums 5 495 518 eiro apmērā, tostarp ESF+ finansējums 4 671 190 eiro un valsts budžeta finansējums 824 328 eiro. 2024. gadā projektā iesaistījušies 267 jaunieši.

3.8.3. VISC

VISC 2024. gadā veica virkni pasākumu, lai sasniegtu IZM noteikto mērķi – stiprināt valsts drošību un vienotas sabiedrības veidošanos. Turpināta pakāpeniska pāreja uz vienotu skolu jeb mācībām valsts valodā, t.sk. nodrošināts metodiskais atbalsts pedagogiem, izstrādājot mācību metodiskos materiālus 8. klasei.

Veikti grozījumi vispārējās vidējās izglītības standartā un profesionālās vidējās izglītības valsts standartos, nosakot, ka no 2024. gada 1. septembra vispārējās vidējās un profesionālās vidējās izglītības programmās, kas tiek īstenotas pēc pamatizglītības, mācību priekšmeta kursa Valsts aizsardzības mācība (112 stundas) apguve ir obligāta.

2024. gada 23. aprīlī pieņemti grozījumi valsts pamatizglītība standartā, nosakot, ka no 2026. gada 1. septembra kā otro svešvalodu būs jāuzsāk apgūt kādu no ES, Eiropas Ekonomiskās Zonas oficiālajām valodām vai svešvalodu, kuras apguvi regulē noslēgtie starpvaldību līgumi izglītības jomā, tādējādi izslēdzot iespēju uzsākt krievu valodas kā otrās svešvalodas apguvi.

2024. gada 25. jūnijā pieņemti grozījumi vispārējās vidējās izglītības standartā nosakot, ka no 2024. gada 1. septembra vidējās izglītības Sociālajā un pilsoniskajā mācību jomā optimālajā apguves līmenī ir īstenojami divi atsevišķi obligāti apgūstamie pamatkursi – “Vēsture I” un “Sociālās zinātnes I”. Darbu pie atsevišķu kursu satura centrs un IZM sadarbībā ar Vēstures un sociālo zinību skolotāju biedrību sāka, jo labas skolēnu vēstures zināšanas ir arī viens no valsts drošības un attīstības aspektiem.

2024. gadā nodrošināta Latvijas skolēnu 48. zinātniskās pētniecības darbu (ZPD) konference, kam tika iesniegti 1114 (1284 autori) darbi dabaszinātņu, inženierzinātņu un tehnoloģiju, medicīnas un veselības zinātņu, humanitāro un mākslas zinātņu, lauksaimniecības, meža un veterinārās zinātņu un sociālo zinātņu nozarēs, no kuriem 419 (474 autori) – tika izvirzīti uz valsts ZPD konferenci. Valsts posma konferences noslēgumā apbalvojumus saņēma 380 darbi.

2023./2024. mācību gadā kopā notikušas 15 nacionāla līmeņa mācību priekšmetu olimpiādes. Novada posma olimpiādes piedalījās 29 255 dalībnieki. Valsts olimpiādēs kopumā piedalījās 1742 dalībnieki. No tiem ar godalgām apbalvoti 588 skolēni.

Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.2.3. pasākuma “Mācību procesa kvalitātes pilnveide, īstenojot pedagogu profesionālās darbības atbalsta sistēmas attīstību, izglītojamo izcilības aktivitāšu nodrošināšanu un metodiskā atbalsta materiālu izstrādi pedagogam” ietvaros, veicinot izglītojamo izcilību, Nodrošināta skolēnu dalība 20 starptautiskajās mācību priekšmetu olimpiādēs: piecās Baltijas olimpiādēs, sešās Eiropas olimpiādēs, deviņās starptautiskajās olimpiādēs, – un vienā zinātniski pētniecisko darbu konkursā. Minētajās olimpiādēs un konkursā piedalījās 127 dalībnieki no Latvijas un tika izcīnītas 8 zelta medaļas, 10 sudraba medaļas, 14 bronzas medaļas un 17 atzinības.

2024. gadā izvērtētas 28 profesionālās izglītības programmas, t.sk. nodrošināta 20 modulāro profesionālās izglītības programmu paraugu aktualizācija. Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējā sadarbības apakšpadomē saskaņoti 32 profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības, 9 Nozaru ekspertu padomju aktualizētās nozaru kvalifikāciju struktūras.

Pārskata gadā pārstrukturēts saturs centra uzturētajās digitālajās platformās mape.gov.lv un skolo.lv, izveidojot sadaļas profesionālās izglītības apguvei paredzētajiem mācību materiāliem, kur pārpublicēti iepriekšējos periodos izstrādātie materiāli un publicēti pirmie deviņi Projekta 4229 ietvaros izstrādātie moduļa satura izklāsti elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, būvniecības, mašīnbūves un metālapstrādes, transporta un loģistikas, kokrūpniecības un tūrisma nozarēs.

Organizēta 2023./2024. mācību gada valsts pārbaudes darbu norise – pieci centralizētie eksāmeni un viens monitoringa darbs 9. klasei un 21 centralizētais eksāmens par vispārējo vidējo izglītību, no tiem trīs eksāmeni (kultūra un māksla, programmēšana, ģeogrāfija) notika tiešsaistē Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmā (VPS). Matemātikas eksāmenu saturs tika tulkots ukraiņu valodā, lai sniegtu atbalstu ukraiņu skolēniem. 2023./2024. mācību gadā centralizētajos eksāmenos par pamatizglītības ieguvu novērtēti 55718 eksāmenu darbi, izsniegti 54881 sertifikāti. Centralizētajos eksāmenos par vispārējo vidējo izglītību novērtēti 59747 eksāmenu darbi un izsniegti 55946 sertifikāti.

2024. gadā uzsākts un līdz 2029. gada 31. augustam tiks īstenots izglītības nozares projekts “Skola kopienā”, kura mērķis ir attīstīt integrētu skolas-kopienas jeb pašvaldības izglītības ekosistēmas pieeju, veicinot starp institūciju sadarbību un izglītojamā vecāku (personu, kas realizē aizgādību) iesaisti izglītības procesā, nodrošinot koordinētu rīcību sociālās atstumtības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska samazināšanai izglītojamiem un sekmētu vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības satura apguvi.

Pārskata periodā kopā īstenotas 113 pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas un 5951 pedagogs saņēma pedagogu profesionālās kompetences pilnveides apliecības. Īstenotas 62 vispārējās izglītības pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas un apliecības saņēma 4633 vispārējās izglītības skolotāji.

Lai dotu iespēju citvalodīgajiem Latvijas iedzīvotājiem konkurēt darba tirgū un iespēju ārzemniekiem pretendēt uz pastāvīgās uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā vai ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kā arī citam mērķim, valsts valodas prasmes pārbaudēm reģistrētas 8499 personas, nodrošinātas apt. 1216 valsts valodas prasmes pārbaudes norises un 7120 pārbaudes gadījumi sešos valodas prasmes līmeņos. Pārbaudes kārtotāju skaitā ir ap 2000 Ukrainas valstspiederīgo, kā arī 66 latviešu diasporas pārstāvjus.

Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku procesā iesaistījās ap 65 000 bērnu un jauniešu. Lai nodrošinātu svētku tradīcijas saglabāšanas procesu un pēctecību, tika organizēti 20 semināri visu interešu izglītības jomu pedagogiem, t.sk. svētku modelēšanas koncerti-semināri, un 9 profesionālās kompetences pilnveides kursi, sagatavoti 6 metodiskie materiāli – repertuāra krājumi (nošu grāmatas koriem, deju horeogrāfiju apraksti).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2024. gada 30. jūlija rīkojuma Nr. 635 “Par Valsts izglītības attīstības aģentūras pārveidošanu un Valsts izglītības satura centra un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras likvidāciju” 1.1. apakšpunktu un 2. punktu ar 2025. gada 1. janvāri centrs tiek likvidēts un centra funkcijas un uzdevumi tiek VĪAA, un VĪAA ar 2025. gada 1. janvāri ir likvidētā VISC funkciju, pārvaldes uzdevumu, tiesību, saistību, resursu, informācijas sistēmu, mantas, finanšu līdzekļu, lietvedības un arhīva pārņemēja.

3.9. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA UN ES LIETAS

3.9.1. Sadarbība ar Eiropas Padomi

Nodrošināta sadarbība ar Eiropas Padomi (EP), tostarp dalība Izglītības politikas vadības komitejā un tās aktivitātēs, veicinot Latvijas prezidentūras EP Ministru komitejā ietvaros 2023. gada 28. – 29. septembrī (Strasbūrā) notikušajā [26. Izglītības ministru konferencē “Izglītības pārveidojošais spēks: vispārīgas vērtības un pilsoniskā atjaunošana”](#) apstiprinātās [EP Izglītības Stratēģijas 2030](#) un rezolūciju izpildi.

3.9.2. Sadarbība ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD)

2024. gadā IZM pārstāvji pārskata periodā aktīvi dalījās ar Latvijas pieredzi un labo praksi izglītības un prasmju jomās dažādos OECD pasākumu formātos:

- 27. martā IZM pārstāvis piedalījās OECD organizētajā spēju stiprināšanas seminārā Taivānas izglītības politikas veidotājiem, kurā dalījās ar Latvijas labo praksi par starptautisko izglītības pētījumu datu izmantošanu izglītības politikas veidošanā;
- IZM piedalījās OECD un Islāma pasaules izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (ICESCO – *Islamic World Educational, Scientific and Cultural Organization*) kopīgi organizētā konferencē par OECD PISA pētījumu, kas norisinājās 13. maijā Baku, Azerbaidžānā. IZM pārstāve dalījās ar Latvijas pieredzi PISA pētījuma datu izmantošanai politikas plānošanā, reformu iniciēšanā un atbalstīšanā, kā arī metodisko materiālu skolotājiem nodrošināšanā;
- 13. maijā IZM pārstāvji piedalījās OECD Prasmju centra virtuālā seminārā par gūtajām atziņām, īstenojot organizācijas Prasmju stratēģijas projektu “*National Skills Strategies across the EU: lessons learnt*”, kurā ir iekļauts arī Latvijas piemērs;
- 15. novembrī IZM pārstāvis piedalījās Prasmju stratēģijas savstarpējās ikgadējais mācīšanās seminārā, prezentējot Latvijas pieredzi prasmju fondu izveidē.

Pārskata gadā Latvijas pārstāvji piedalījās vairākās augsta līmeņa OECD sanāksmēs:

- 21. – 22. februārī IZM delegācija piedalījās augsta līmeņa sanāksmē par prasmēm (*Skills Summit 2024*). Sanāksme bija veltīta nākotnes prasmēm un nepieciešamībai veidot stratēģisku redzējumu to attīstībai. Sanāksmes uzmanības centrā bija mācīšanās un karjeras iespēju veidošana, kas dos iespējas attīstīt prasmes ikvienam, tai skaitā arī tiem, kas atrodas visnelabvēlīgākajā situācijā. Latvijas delegācija sanāksmē akcentēja Latvijas izglītības sistēmas uzdevumus formālās un neformālās izglītības ietvaros, kā arī šo pakalpojumu kvalitātes noteikšanā un uzraudzīšanā; IZM sniegumu cilvēkkapitāla attīstības mērķu sasniegšanā, attīstot un izmēģinot individuālo mācību kontu pieeju, kas sniegs iespēju digitāli uzkrāt informāciju par ikviena mācīšanās sasniegumiem formālajā izglītībā un arī papildus iegūto neformālo izglītību, nodrošinās kvalitatīvu un datus balstītu mācību piedāvājumu;
- 22. – 24. aprīlī IZM delegācija piedalījās IZM OECD un Pasaules Izglītības darbinieku arodbiedrības (Education International) organizētajā augsta līmeņa starptautiskā sanāksmē, kas veltīta skolotāju profesijai (*The International Summit on the Teaching Profession 2024*). Delegāti dalījās ar viedokļiem par tādām tēmām kā mācīšanās nākotnē un tās ietekme uz mācīšanu, tehnoloģiju loma izglītības un profesionālās izglītības pārveidē, partnerību veidošana mūžizglītības atbalstam;
- 23. – 24. aprīlī IZM pārstāvji piedalījās OECD Zinātnes un tehnoloģiju padomes komitejas (CSTP) ministru līmeņa sanāksmē, kurā tika pieņemta Deklarācija par transformatīvu zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju politiku ilgtspējīgai un iekļaujošai nākotnei (*Declaration on Transformative Science, Technology and Innovation Policies for a Sustainable and Inclusive Future*), kas nosaka turpmāko gadu OECD zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas darbības pamatvirzienus;
- 25. aprīlī izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša tikās ar OECD ģenerāldirektoru Matiasu Kormanu. Tikšanās laikā tika pārrunāti aktuālie jautājumi izglītības jomā: finanšu ieguldījumu izglītībā ietekme uz ekonomikas izaugsmi un sabiedrības ieguvumiem, valodas politika kā ekonomiskās attīstības faktors, Latvijas dalība OECD

starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmas PISA pētījumā, kā arī digitālā transformācija un mākslīgā intelekta attīstība izglītības kontekstā;

- 12. – 14. decembrī valsts sekretāra pienākumu izpildītāja Inita Juhņēviča devās vizītē uz OECD, kur piedalījās Latvijas un Ukrainas delegāciju kopīgā darba sesijā par augstāko valsts amatpersonu lomu modernā valsts pārvaldē.

IZM ar EK Tehniskā atbalsta instrumenta atbalstu (TSI) 2024. gadā īstenoja arī vairākus sadarbības projektus ar OECD:

- Latvija kopā ar OECD un EK Kopīgo pētniecības centru (JRC) 2024. gadā turpināja īstenot TSI projektu *Zināšanās balstītas rīcībpolitikas kapacitātes celšana pārvaldībā un publiskajā pārvaldē postpandēmijas Eiropā* (Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe), kura starptautiskais noslēgums paredzēts 2025. gadā. Projekta mērķis ir veicināt pierādījumos balstītas rīcībpolitikas (EIPM) ieviešanu, attīstot gan politikas veidotāju spējas integrēt zinātnisku informāciju politikas veidošanas procesā, gan zinātnieku spēju piedāvāt šādu informāciju politikas veidotājiem. 29. novembrī OECD prezentēja projekta galvenos rezultātus un iepazīstināja ar Latvijas galaziņojumu. Projektā izstrādātās rekomendācijas atspoguļo svarīgākos sasniegumus, identificētos izaicinājumus un nākotnes iespējas, lai turpinātu stiprināt pierādījumos balstītas politikas veidošanu. Tā ietvaros cieši sadarbojās Latvijas vadošās institūcijas – IZM un Valsts kanceleja, kopīgi veicinot zinātnes un politikas integrāciju. OECD izstrādātās rekomendācijas piedāvā plašu iespēju spektru turpmākai attīstībai, tostarp jaunu prasmju attīstīšanu, pētniecības rezultātu pielāgošanu politikas vajadzībām un datu pārvaldības uzlabošanu;
- Pārskata periodā IZM uzsāka sadarbību ar EK un OECD TSI projektā *Atbalsts jauna akadēmiskās karjeras ietvara institucionālai ieviešanai Latvijā*, kura mērķis ir sniegt konsultatīvu atbalstu valsts dibinātajām augstskolām un zinātniskajiem institūtiem akadēmiskās karjeras sistēmas reformai, tostarp jaunā doktorantūras modeļa institucionalizēšanai. Projekta ietvaros tika izveidota projekta darba grupa ar pārstāvjiem no valsts dibinātajām augstskolām un zinātniskajiem institūtiem, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības, Rektoru padomes un Valsts Zinātnisko institūtu asociācijas. Viens no projekta darba grupas uzdevumiem ir identificēt šķēršļus jaunā akadēmiskās karjeras ietvara, tostarp jaunā doktorantūras modeļa institucionalizācijai, kā arī sniegt priekšlikumus par nepieciešamo konsultatīvo atbalstu vai cita veida risinājumiem. OECD ekspertu konsultatīvo atbalstu projekta ietvaros sniegs līdz 2026. gada februārim.

3.9.3. Sadarbība ar Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO)

Latvija turpina dalību UNESCO Ilgtspējīgas attīstības mērķa Nr. 4 “Kvalitatīva izglītība visiem” (IAM4) – “Izglītība 2030” Augstā līmeņa rīcībkomitejā, kas nodrošina IAM4 globālo koordināciju, Izglītības transformācijas samita apņemšanos ieviešanas uzraudzību, kā arī pārrauga tādas globālās iniciatīvās kā izglītības daudzpusējā finansēšana, zaļā partnerība izglītībā, izglītības digitalizācija, jaunatnes līdzdalība u.c. 2024. gada 17. jūnijā ministre A. Čakša piedalījās rīcībkomitejas līderu sanāksmē ar uzrunām 3 sesijās par izglītības finansēšanas, izglītības transformācijas un izglītības digitalizācijas jautājumiem.

IZM tika pārstāvēta UNESCO Globālajā izglītības sanāksmē (GEM), kas notika Fortalezā, Brazīlijā 2024. gada 30. oktobrī – 1. novembrī. Sanāksmes ietvaros tika prezentēts UNESCO Globālā izglītības monitoringa pārskats 2024/2025 “Vadība izglītībā” un pieņemta Fortalezas Deklarācija, kas aktualizē globālo politisko dienaskārtību izglītībā līdz 2030. gadam.

Sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju nodrošināta konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” darbība, organizējot diskusijas par kultūras un mākslas izglītību, kā arī mākslīgo intelektu izglītībā.

3.9.4. Ziemeļvalstu Ministru padomes Nordplus programma (2023 – 2027)

Programmas *Nordplus* Ziemeļu un Baltijas valstu izglītības sadarbības jomā 2024. gada projektu konkursa tematiskais uzsvars tika likts uz sociālās ilgtspējas veicināšanu. IZM nodrošināja programmas stratēģiskās ieviešanas jautājumus, tostarp, par jaunas Ziemeļvalstu valodu kursu aktivitātes uzsākšanu, kur arī Latvijas projektu īstenotāji 2025. – 2027. gada periodā varēs saņemt finansiālu atbalstu.

3.9.5. ES Padome

2024. gadā Latvija bija pārstāvēta divās ES Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta ministru padomēs, kur izglītības jomā tika apstiprināti četri dokumenti, lai veicinātu ikvienam pieejamas mācību mobilitātes, pierādījumos balstītas izglītības politikas veicināšanu, stratēģiskās partnerības izglītības un mācību jomā, kā arī pievilcīgu un ilgtspējīgu karjeru augstākajā izglītībā.

Padomes sēdēs jaunatnes jomā tika akcentēta iekļaujoša sabiedrība jauniešiem un Eiropas Jaunatnes gada (2022) mantojums, Eiropas un starptautiskās politikas programmas bērnu, jauniešu un bērnu tiesību jomā, darbs ar jaunatni. Izcelta tika arī lokālu iespēju nodrošināšana lauku un attālos apvidos dzīvojošiem jauniešiem, kā arī apstiprināti ES jaunatnes dialoga 10. cikla rezultāti un ES jaunatnes stratēģijas darba plāns 2025. – 2027. gadam.

Sporta jomā tika uzsvērts pašorganizētu sporta aktivitāšu ieguldījums aktīva un veselīga dzīvesveida atbalstam un liela mēroga sporta pasākumu paliekošā mantojuma veicināšana, kā arī apstiprināts ES darba plāns sporta nozarē.

Padomes sēdēs tika diskutēts arī par tādām tēmām kā mākslīgais intelekts izglītībā un mācībās, nākotnes prasībām atbilstošu prasmju un konkurētspējas sekmēšana ar augstākās izglītības palīdzību, ES jaunatnes dialoga rezultātu uzlabošanas iespējas, demogrāfiskās tendences, kas ietekmē lauku jauniešu iespējas, brīvprātīgo lomu Eiropas sportā un Eiropas sporta modeļa galveno iezīmju nozīmi.

Pārskata gadā notika arī divas neformālas ES ministru sanāksmes. Februāra beigās notika izglītības un jaunatnes ministru kopīga sanāksme par mācību mobilitāti, īpaši pieejamu un ilgtspējīgu mobilitāšu piedāvājumam ikvienam. Septembrī Latvija bija pārstāvēta neformālā ES augstākās izglītības ministru sanāksmē Budapeštā, Ungārijā, kurā nozares ministri diskutēja par Eiropas grāda potenciālo ietekmi.

2024. gadā pētniecības un kosmosa jomās Latvija bija pārstāvēta divās ES konkurētspējas padomēs. Pētniecības jomā tika pieņemti secinājumi par ES konkurētspējas stiprināšanu un fragmentācijas mazināšanu Eiropas Pētniecības telpā (EPT), balstoties uz pieredzi no EPT politikas plāna 2022. – 2024. gadam ieviešanas, atbildi Komisijas

komunikācijai par avancētajiem materiāliem, pētniecības un inovāciju partnerību ilgtspējīgiem dabas resursiem, pārtikas sistēmai un bioekonomikas attīstībai (BIOEAST partnerība). Kosmosa jomā tika pieņemti 2 dokumenti: secinājumi par ES kosmosa programmas vidusposma izvērtējumu un secinājumi par Eiropas kompetenču stiprināšanu kosmosa sektorā.

3.9.6. ES programmas Erasmus+ un Eiropas Solidaritātes korpuss (2021 – 2027)

Atbilstoši regulu prasībām IZM 2024. gadā izstrādāja izvērtējuma ziņojumus par programmu *Erasmus+* un *Eiropas Solidaritātes korpuss* īstenošanu un ietekmi Latvijā, aptverot līdzšinējo (2014. – 2020.) un aktuālo darbības periodu. Eiropas Komisijai tika sniegta analītiska informācija par programmu sniegumu un secinājumos balstīti priekšlikumi laikam pēc 2027. gada, paužot nacionālo kontekstu un intereses izglītības, jaunatnes, sporta un solidaritātes jomās.

ES finansējuma ieguldījums programmu budžetā pieaug katru gadu, līdz ar to IZM sagatavoja informatīvos ziņojumus “Par Eiropas Savienības programmu *Erasmus+* un *Eiropas Solidaritātes korpuss* īstenošanai nepieciešamo papildu finansējumu” (24-TA-1849) un “Par programmas *Erasmus+* tiešsaistes platformām un politikas tīkliem nepieciešamo papildu finansējumu” (24-TA-1879). Ministru kabinets 2024. gada 12. novembrī atbalstīja abus informatīvos ziņojumus, padarot pieejamu arī valsts budžeta līdzfinansējumu Latvijas turpmākai dalībai programmu aktivitātēs un projektos, tai skaitā augstākās izglītības iestāžu iespējām īstenot programmas *Erasmus+* starptautiskās mācību mobilitātes.

3.9.7. Profesionālās kvalifikācijas atzīšanas reglamentētajās profesijās jomas koordinācija

2024. gadā profesionālās kvalifikācijas atzīšanas reglamentētajās profesijās koordinācijas darbā IZM aktīvi iesaistījās Eiropas Komisijas vadītajā darba grupā, kurā cita starpā īpaša uzmanība tika veltīta trešo valstu profesionālo kvalifikāciju atzīšanai. Liela uzmanība tika veltīta profesionālās kvalifikācijas atzīšanas procesu vienkāršošanai, apzinot iespējas Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvas [2005/36/EK](#) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu 49.a pantā paredzēto kopīgās apmācības ietvaru piemērot fizioterapeita profesijā. IZM sniedza konsultācijas un vadīja seminārus Ukrainas kompetentajām institūcijām, tām gatavojoties pārņemt ES tiesību aktus profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā. Latvijas iekšējo norišu aspektā IZM fokusējās uz jautājumiem, kas saistīti ar profesionālās darbības reglamentācijas prasību izvērtēšanu. Šī darba ietvaros būtiska ir sadarbība ar citām nozarēm un tajās virzītajiem attīstības procesiem, piemēram, ārstu apakšspecialitāšu un papildspecialitāšu ieguve turpmāk būs iespējama profesionālās tālākizglītības programmās atbilstoši pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu”. Sadarbībā ar citām ministrijām tika vērtēta profesiju reglamentācijas prasību un privātās dzīves tiesību īstenošanas līdzsvarošana, ko ierosināja Latvijas Republikas Tiesībsargs. Tika sagatavoti, saskaņoti un virzīti pieņemšanai Ministru kabinetā divi noteikumu projekti, kuru pieņemšanas rezultātā ir mazinātas dokumentu iesniegšanas prasības profesionālās kvalifikācijas atzīšanas pretendentiem. Virknē reglamentēto profesiju, tostarp vecmātes, vairākās ārstu specialitātes notificēti kvalifikāciju apliecinātie dokumenti Iekšējā tirgus informācijas sistēmā (IMI), kas to ieguvējiem dod iespējas savu kvalifikāciju automātiski atzīt citā ES dalībvalstī vai Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) dalībvalstī. Virknē reglamentēto profesiju, tostarp, vecmātes, vairākās

ārstu specialitātes notificēti kvalifikāciju apliecināšie dokumenti IMI, kas to ieguvējiem dod iespējas savu kvalifikāciju atzīt automātiski citā ES dalībvalstī vai EBTA dalībvalstī.

3.9.8. Citi pasākumi

2024. gada 8. – 10. maijā IZM sadarbībā ar Eiropas Izglītības fondu (*European Training Foundation*) organizēja mācību vizīti par Latvijas Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru (*Peer learning visit: National Qualifications System in Latvia*), kuras mērķis bija sniegt informāciju par Latvijas Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru, tās funkcionēšanas un pārvaldības mehānismiem, ietekmi uz uzņēmumiem un darba tirgu, kā arī atbalstīt Centrālāzijas valstu kvalifikāciju sistēmu analīzi. Mācību vizītes laikā Centrālāzijas valstu pārstāvji tikās ar Latvijas valsts pārvaldes iestāžu, profesionālās izglītības iestāžu un uzņēmumu pārstāvjiem, lai iegūtu plašāku informāciju par Latvijas Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru, kā arī dalītos pieredzē par situāciju savās valstīs.

2024. gada 7. novembrī norisinājās IZM un partneru organizētais pasākums “Latvijas 20 gadi ES: Domā globāli, rīkojies lokāli”, kura ietvaros notika *Global Education Network Europe* (GENE) salīdzinošā pārskata prezentācija par globālās izglītības situāciju Latvijā. Notika arī diskusija par Latvijas jauniešu iespējām iesaistīties Eiropas Savienības un globālu jautājumu risināšanā, un paralēlās darbnīcas, kas piedāvāja praktiskās zināšanas un radošas pieejas globālās izglītības veicināšanai. Pasākumā piedalījās 120 pedagogi, jaunatnes jomas pārstāvji, izglītības eksperti, sociālie aktīvisti, nevalstisko organizāciju pārstāvji, žurnālisti un ārvalstu eksperti, kas kopīgi analizēja un diskutēja par globālās izglītības nozīmi un tās attīstību Latvijā. Šis pasākums bijis nozīmīgs globālās izglītības stiprināšanai Latvijā un tajā iesaistīto pušu viedokļu un pieredzes apmaiņai.

Nodrošināta dalība Latvijas prezidentūras ES Stratēģijā Baltijas jūras reģionam īstenošanā, tajā skaitā, organizējot un vadot ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam politikas jomas “Izglītība” vadības grupas sēdi 2024. gada 15. martā tiešsaistē.

Nodrošināta bilaterālā sadarbība ar ārvalstīm, tai skaitā IZM interešu pārstāvēšana Latvijas – Kazahstānas Starpvaldību komisijas ekonomiskās, zinātniskās un tehniskās sadarbības jautājumos 9. sēdē 2024. gada 16. maijā un Latvijas – Ukrainas starpvaldību komisijas ekonomiskās, rūpnieciskās, zinātniskās un tehniskās sadarbības jautājumos 10. sēdē 2024. gada 22. maijā.

Atbilstoši 2021. gada 16. novembra MK noteikumiem Nr.750 “Muitas maksājumu un dabas resursu nodokļa summas kompensācijas kārtība privātajai izglītības iestādei “Latvijas Starptautiskā skola”” izvērtēts Latvijas Starptautiskās skolas iesniegums par muitas maksājumu un dabas resursu nodokļa summas kompensāciju un sagatavots MK 2024. gada 20. augusta rīkojums Nr. 673 “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””, piešķirot valsts budžeta līdzekļus Latvijas Starptautiskajai skolai 19 275,41 eiro apmērā, lai kompensētu muitas maksājumus un dabas resursu nodokli par 2023. gadu.

IV PĀRSKATS PAR MINISTRIJAS VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM

4.1. NOZARES VADĪBA

Tabula nr. 12

Budžeta programmas/apakšprogramma	2024. gada plāns (ar izmaiņām), EUR	Budžeta izpilde pārskata periodā, EUR
07.00.00 - Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju uzturēšana un attīstība	2 250 564	2 250 564
16.00.00 - Eiropas Savienības lietas un starptautiskā sadarbība	538 777	502 023
42.03.00 - Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki	761 850	761 850
42.06.00 - VISC darbības nodrošināšana	6 619 543	5 661 797
42.07.00 - Izglītības kvalitātes valsts dienesta darbības nodrošināšana	2 140 398	1 724 443
70.13.00 - Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm	34 134	6 075
70.50.00 - Tehniskā palīdzība ERAF, ESF+, KF, TPF finansējuma apgūšanai (2021-2027)	1 173 997	1 096 634
74.50.00 - Tehniskā palīdzība Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) apgūšanai	287 092	277 235
97.01.00 Ministrijas centrālā aparāta darbības nodrošināšana	7 421 893	7 297 074
99.00.00 Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums	10 610 340	10 369 857
Kopā:	31 838 588	29 947 552

2024. gadā nodrošināta IZM veidotās izglītības, zinātnes, valsts valodas, sporta, jaunatnes un kosmosa politikas plānošana un īstenošana, lai veicinātu izglītotu, fiziski un garīgi attīstītu, patriotiski noskaņotu personību attīstību un veidotu vienotu Latvijas sabiedrību. Ministrijas prioritātes, darbības virzieni un to mērķi ik gadu tiek noteikti IZM Rīcības plānā kārtējam gadam.

Izstrādāti tiesību aktu projekti, koordinēta un nodrošināta IZM pārstāvība tiesvedības procesos administratīvajās lietās un civillietās, kurās ministrija ir lietas dalībnieks, nodrošināta dalība Ministru prezidenta, MK, citu ministriju un institūciju veidotajās darba grupās un padomēs.

Veicot IZM valdījumā esošo valsts un tai piekrītošo nekustamo īpašumu objektu apsaimniekošanu, turpinājās objektu, tajā skaitā to īpašuma tiesību, tiesiska sakārtošana.

Pārskata gadā zemesgrāmatās ierakstīti septiņi nekustamo īpašumu objekti. Lielākā daļa objektu nodoti ministrijas padotības iestāžu bezatlīdzības lietojumā un pārvaldīšanā, tajā skaitā apsaimniekošanā, lai īstenotu nepārtrauktu objektu pārvaldīšanas procesu un izvēlētos optimālas pārvaldīšanas darba metodes, tādējādi nodrošinot objektu lietojuma īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā ekspluatācijas laikā, kā arī sabiedrības un personas drošības vai veselības aizskāruma nepieļaujamību. Savukārt IZM veic šī pārvaldīšanas procesa virsuzraudzību.

4.2. INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU ATTĪSTĪBA

2024. gadā Valsts izglītības informācijas sistēmā (VIIS) veikti uzlabojumi tarifikācijas funkcionalitātē, stipendiju pieteikumu apstrādē un citās sistēmās, lai samazinātu administratīvo darbu apjomu. Papildus, ņemot vērā lietotāju vajadzības, veikti labojumi ekrānformās. Veikta e-pakalpojumu “Studētgodš” un “Mani dati izglītības reģistros” pārveide, lai tās salāgotu ar *Latvija.gov.lv* portāla jaunākajām programmatūras versijām. Pievērsta uzmanība starpiestāžu datu apmaiņas risinājumu attīstībai, veicot jaunu datu apmaiņas metožu izstrādi, lai nodrošinātu tiešsaistes datu apmaiņu starp VIIS un citu valsts iestāžu informācijas sistēmām, piemēram, Centrālo finanšu un līgumu aģentūru. Nodrošināta vairāk kā 80 datu apmaiņas līgumu pārvaldība un datu apmaiņu risinājumu darbība. Tika uzsākta arī datu nodošana uz Datu izplatīšanas un pārvaldības platformu (DAGR) produkcijas vidē, kas ļaus veikt datu apmaiņu ar citām iestādēm un informācijas sistēmām, piemēram, Atvieglojumu informācijas sistēmu. VIIS publiskais portāls tika papildināts ar datu kopām par studējošajiem, to skaitu un sadalījumu pa augstākās izglītības iestādēm un studiju programmām attiecīgā akadēmiskā gada sākumā.

2024. gadā Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmā (VPIS) tika izsniegti vairāk nekā 110 tūkstoši centralizēto eksāmenu sertifikātu, kas apliecina iegūto pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību. Pārskata periodā tika veikta pilnīga centralizēto eksāmenu elektroniska organizēšana, kas ietvēra trīs eksāmenus. Papildus tika organizēti pirmie monitoringa darbi dabaszinātņu priekšmetos, kur, līdzīgi kā centralizētajos eksāmenos, nodrošināta daļas izpilde elektroniski un uz papīra pildāmo daļu centralizēta labošana.

2024. gada septembrī tika uzsākta profesionālās kvalifikācijas eksāmenu organizēšana Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmā. Šie eksāmeni ietvēra gan tos, kuru saturu izstrādājušas izglītības iestādes, gan tos, kuru saturu sagatavojis VISC (kopš 2025. gada 1. janvāra – Valsts izglītības attīstības aģentūra).

Pārbaudījumu rezultātu izplatīšanas procesam un pieteikšanās organizēšanai VPIS tika izveidots portāls *eksameni.gov.lv*, kas nodrošināja centralizēto eksāmenu sertifikātu izplatīšanu izglītojamiem. Vienlaikus tika pilnveidoti e-pakalpojumi, kas saistīti ar centralizēto eksāmenu rezultātu un sertifikātu datņu pieejamību izglītojamajiem un viņu vecākiem, kā arī nodrošina lēmumu par valsts valodas prasmes pārbaudi un profesionālās kvalifikācijas apliecību izplatīšanu.

Uzsākta izglītības resursu uzskaites un monitoringa informācijas sistēmas lietošana izglītības iestādēs. Izglītības iestādes ir ievadījušas informāciju par to rīcībā esošo datortehniku. Atsevišķas izglītības iestādes uzsākušas datortehnikas izsniegšanu izglītojamajiem, izmantojot izstrādātos e-pakalpojumus.

Nacionālajā zinātniskās darbības informācijas sistēmā (NZDIS) tika pilnveidots projektu pārvaldības modulis fundamentālo un lietišķo pētījumu un valsts pētījumu programmu

administrēšanai. Izveidots tehnisks risinājums, ka pētījumu programmas var organizēt arī augstskolas, zinātniskās institūcijas un citas valsts pārvaldes iestādes, piesaistot LZP kā kompetentos jomas ekspertus projektu pārvaldības nodrošināšanai.

4.2.1. Izglītības iestāžu digitalizācija

2024. gadā IZM turpināja sadarbības memoranda *Dators ikvienam bērnam* īstenošanu: pēc nepieciešamības tika sniegts atbalsts datortehnikas izmantošanai izglītības iestādēs, kā arī veikts datortehnikas lietojamības monitorings.

2024. gadā projekta Nr. 2.3.2.3.i.0/1/23/I/CFLA/001 ietvaros pašvaldībām un izglītības iestādēm tika piegādātas apmēram 35 000 datortehnikas vienības sociāli neaizsargātajām grupu izglītojamo, kuri mācās vispārējās pamata un vidējās izglītības programmās, speciālās izglītības programmās, profesionālās pamatizglītības programmās, profesionālās vidējās izglītības programmās, ko īsteno pēc pamatizglītības apguves, un arodizglītības programmās, ko īsteno pēc pamatizglītības apguves, nodrošināšanai.

Tika uzsākta projekta Nr.4.2.1.5/1/24/I/001 “Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai” īstenošana, kura rezultātā atbilstoši projekta mērķim iegādāti vairāk kā 18 000 datoru projekta sadarbības partneru izglītības iestāžu pedagogiem un atbalsta personālam. 2025. gadā turpinās projekta īstenošana, nodrošinot datortehnikas iegādi projekta sadarbības partneru izglītības iestāžu pedagogiem un atbalsta personālam, profesionālo izglītības iestāžu izglītojamiem un vispārējo izglītības iestāžu izglītojamiem, kā arī projekta ietvaros tiks nodrošināta rekomendāciju izstrāde izglītības iestādēm un izglītības iestāžu izglītošana par interaktīvām mācību platformām un mācību vadības platformām to plašākai izmantošanai un lietošanas dinamikas uzskaitēi.

5.1. PĒTĪJUMI

Starptautiskie salīdzinošie izglītības pētījumi nodrošina nozīmīgu informāciju, kas raksturo gan izglītības sistēmu un skolas vidi, gan skolēnus un viņu kompetences, gan mācīšanās atbalstu, ko skolēni saņem no skolotājiem un ģimenes.

Pētījumu rezultāti nodrošina informāciju par skolēnu prasmju snieguma izmaiņām pa gadiem, sniegumu dalījumā pēc skolēnu dzimuma, sociāli ekonomiskā statusa, pēc skolu tipa, urbanizācijas, lieluma, skolu sociāli ekonomiskā statusa, u.tt. Pētījumi **atklāj faktorus, kas ir saistīti ar skolēnu sniegumu**, piemēram, piederības sajūta skolai, skolas klimats, bieži pāridarījumi starp skolēniem, u.c. Pētījumi rāda, ka akadēmiskais sniegums un kompetences ir saistītas ar skolēnu un pieaugušo sociāli emocionālajām prasmēm. Veicot izmaiņas, ieguldījumus un pasākumus izglītībā, pētījumu konstatējumi tiek ņemti vērā mācību satura pilnveidē, organizējot atbalsta programmas skolēniem no zema sociāli ekonomiskā statusa ģimenēm, organizējot atbalstu talantīgiem skolēniem, uzsverot sociāli emocionālo kompetenču mācīšanu, skolēnu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā, iesaistot skolas antibulginga programmās, lasīšanas motivācijas programmās, u.tt.

Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.2.5. pasākuma “Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai” ietvaros, Īstenojot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas OECD **Starptautisko mācību vides pētījumu TALIS**, IZM sadarbības partneri – Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūta (turpmāk – LU IPI) pētnieki, – no 2024. gada 15. februāra līdz 30. martam veica TALIS 2024. gada cikla pamatpētījumu, kura izlase aptvēra 216 skolas un 4200 skolotājus. Pētījumā tika padziļināti **izzināti jautājumi par skolotāju profesionālo pilnveidi un labbūtību, par ilgtspējības mācīšanu skolās, kā arī par mākslīgā intelekta izmantošanu mācību procesā**. Veikta apkopoto datu apstrāde un to sagatavošana turpmākai analīzei. Pētījuma starptautiski salīdzināmi rezultāti tiks publiskoti 2025. gada 7. oktobrī.

No 2024. gada 2. aprīļa līdz 29. aprīlim Latvijas skolās LU IPI pētnieki veica OECD **Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas PISA 2025**. gada cikla izmēģinājuma pētījuma datu savākšanu. No izlasē iekļautajām un uzrunātajām 57 skolām dalību atteica četras skolas, trīs no tām tika aizstātas ar rezerves skolām, kā rezultātā izmēģinājuma pētījumā piedalījās 56 skolas, kurās novadītas vairāk nekā 100 testēšanas sesiju un kopumā iegūti dati no 2 615 skolēniem. Uzsāka pamatpētījuma skolu izlases veidošana un starptautiski saskaņoti izlases veidošanas nosacījumi un tās apjoms, kas paredz 286 skolu iekļaušanu izlasē. Notika pamatpētījuma instrumentārija sagatavošana – pārbaudīts un precizēts testa uzdevumu un aptauju saturs, un vizuālais izkārtojums. Pabeigta skolas līmeņa materiālu (pētījuma vadītāja rokasgrāmatas, testa vadīšanas scenārija, veidlapu, u.c.) adaptācija un starptautiskā saskaņošana. PISA 2025 pamatpētījums Latvijas skolās norisināsies 2025. gada pavasarī.

2024. gada jūnijā tika [publiskoti](#) iepriekšējā, 2022. gada PISA pētījuma cikla **starptautiskie rezultāti radošajā domāšanā**. No 64 pasaules valstīm, kas iedalījās radošās domāšanas testā, Latvijas piecpadsmitgadīgo skolēnu sniegums iegūto punktu skaita ziņā dala 5. līdz 9. vietu augstākā snieguma valstu grupā. Turklāt Latvijā 92% skolēnu ir sasnieguši pamata un augstāku līmeni radošajā domāšanā, kas ir ievērojami vairāk nekā vidēji OECD valstīs (78%) un ir **otrs augstākais īpatsvars pasaulē** aiz Singapūras (94%). Lai dalītos ar

radošuma mācīšanas skolās pieredzi, Latvija tika uzaicināta piedalīties OECD un UNESCO organizētajā **6. Radošuma samitā Parīzē**, kur Latviju pārstāvēja Ilze Mazpane, valsts vecākā metodiķe, kas 17. oktobrī kopā ar divu citu augstākā snieguma valstu – Singapūras un Korejas, – pārstāvjiem piedalījās [paneldiskusijā](#) par caurviju kompetenču mācīšanu un atbalstu skolotājiem.

12. novembrī organizēta **Starptautiskā datorprasmju un informācijpratības pētījuma ICILS 2023** rezultātu [konference](#). Datorprasmju vērtējumā Latvijas 8. klašu skolēnu sniegums ir **septītā vietā 31 valsts vidū**. Vidējais sniegums **algoritmiskās jeb skaitļojošās domāšanas testā** atbilst **devītajam augstākajam rezultātam 21 dalībvalsts vidū**. Latvijas 8. klašu **meiteņu vidējais sniegums datorprasmēs ir trešais augstākais starp meitenēm Eiropā** aiz Čehijas un Dānijas. Vērtējot skolēnu īpatsvaru dažādos kompetences līmeņos, vismazāk skolēnu ar nepietiekamām datorprasmēm no Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm ir Čehijā – 28% ar prasmēm zem 2. kompetences līmeņa. Šādā kontekstā Čehijas rezultāts ir vistuvāk ES mērķim samazināt 8. klašu skolēnu īpatsvaru ar nepietiekamām datorprasmēm mazāku par 15% līdz 2030. gadam. Čehijai seko Dānija ar 32%, Beļģijas flāmu kopiena un Portugāle ar 36%, kā arī Latvija, Somija un Ungārija ar 37% skolēnu, kam ir zemi sasniegumi datorprasmēs. No ES dalībvalstīm lielākais skolēnu īpatsvars ar zemām datorprasmēm ir Rumānijā – 74% astoto klašu skolēnu. Pētījums liecina, ka Latvijā **skolēnu sociāli ekonomiskā statusa ietekme uz viņu prasmju sniegumu ir vismazākā**. Tas nozīmē, ka skolas palīdz izlīdzināt sociāli ekonomisko nevienlīdzību un sniedz vienlīdz kvalitatīvas zināšanas skolēniem no dažāda turīguma līmeņa ģimenēm. Vienlaicīgi ir **liela snieguma atšķirība starp valsts ģimnāziju un citu skolu sniegumu Rīgā**, jo sevišķi algoritmiskās domāšanas testā. Pētījumā, kas notika 2023. gada pavasarī, piedalījās apmēram 2700 Latvijas 8. klašu skolēnu, kas pildīja testa uzdevumus datorprasmēs un algoritmiskajā domāšanā.

4. decembrī organizēta **Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības tendenču attīstības pētījuma TIMSS 2023** rezultātu [konference](#) - Latvijas 4. klašu skolēnu sniegums TIMSS 2023. gada ciklā matemātikā (534 punkti) ir nozīmīgi augstāks par pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu (503 punkti), un starp 58 pētījuma dalībvalstīm ierindo Latviju 14. vietā. Dabaszinātnēs 58 valstu vidū, Latvijas skolēni ierindojas 21. vietā (526 punkti), kas arī ir augstāks sniegums par pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu (494 punkti). Taču, **salīdzinot ar iepriekšējo TIMSS pētījuma ciklu 2019. gadā, Latvijas 4. klašu skolēnu sniegums, joprojām paliekot virs dalībvalstu vidējā, matemātikā ir samazinājies par 12 punktiem, dabaszinātnēs par 16 punktiem**. Pētījums arī atklāj **saistību starp skolēnu sniegumu un sociāli emocionālajiem faktoriem**, tādiem kā piederības sajūta skolai, interese par mācību priekšmetiem, kā arī drošības sajūta skolā (savstarpējo pāridarījumu īpatsvars Latvijas 4. klašu skolēnu vidū ir augstākais starp OECD un ES valstīm, kas piedalījās TIMSS 2023 pētījumā). Latvijas skolas TIMSS starptautisko pētījumu ciklu programmā piedalījās jau piekto reizi, kad 2023. gada pavasarī 4299 Latvijas 4. klašu skolēni no 154 skolām pildīja TIMSS uzdevumus un atbildēja uz aptaujas jautājumiem.

11. decembrī organizēta **Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas PIAAC** Pieaugušo prasmju pētījuma rezultātu [prezentācija](#). Pētījumā 31 valstī tika mērītas pieaugušo prasmes, kas nepieciešamas, lai apstrādātu informāciju, t.i., prasme rīkoties ar skaitļiem un citiem matemātiskiem jēdzieniem (rēķinpratība), spēja apieties, uztvert, analizēt rakstīto vārdu un tekstu plašā nozīmē (tekstpratība), un adaptīvā problēmrisināšana – spēja izsekot cēloņsakarībām un rasts risinājumu problēmām, ar kurām persona iepriekš nav saskārusies. Pētījums aptvēra pieaugušos vecumā no 16 līdz 65. Latvijā aptaujā piedalījās 6563 pieaugušie. Latvijas **pieaugušo vidējais sniegums rēķinpratībā ir 263 punkti, kas atbilst**

OECD valstu vidējam līmenim, savukārt adaptīvās problēmrisināšanas prasmes – 244 punkti, ir nedaudz zem vidējā rādītāja (OECD vidējais rādītājs ir 251 punkts), bet **tekstpratība – 248 punkti, ir zem OECD valstu vidējā līmeņa** (OECD vidējais rādītājs ir 260 punkti). Augstākais rezultāts tekstpratībā Latvijā ir sievietēm, kuras ieguvušas augstāko izglītību STEM (dabaszinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas) jomā, viņu vidējais rezultāts ir 284 punkti. Pētījums apstiprina, ka prasmes ir galvenais nodarbinātības un darba samaksas virzītājspēks. Pētījums arī atklāj prasmju saistību ar pieaugušo iesaisti darba tirgū, darba pieredzes vēsturi, un dažādiem darba vietu un nozari raksturojošiem rādītājiem. Pētījuma rezultāti parāda, ka prasmes ir cieši saistītas gan ar individuālo labbūtību, piemēram, apmierinātību ar dzīvi un veselību, gan pilsonisko līdzdalību, piemēram, uzticēšanos un brīvprātīgo darbu.

Līdztekus 2024. gadā nodrošināti Latvijas dati OECD gadskārtējam ziņojumam “Īsumā par izglītību 2024”, 10. septembrī organizēta ziņojuma [prezentācija](#) mediju pārstāvjiem ar nozares ministres un OECD eksperta piedalīšanos. OECD Izglītības pētniecības un inovāciju centra CERI programmā nodrošināta Latvijas datu pārbaude un komentāri CERI ziņojumiem. Sagatavots Latvijas labas prakses piemērs OECD [ziņojumam](#) par izglītības pētniecības izmantošanu. Sniegti komentāri un precizējumi Eiropas Komisijas [ziņojumam](#) “Izglītības un mācību pārskats 2024”. Organizēti pētījumu ([ICILS](#), [PIAAC](#)) datu izmantošanas semināri.

Uzņēmums KPMG Baltics 2024. gadā īstenoja ministrijas sadarbības partneru, kas iesaistīti starptautisko izglītības pētījumu īstenošanā, iekšējās kontroles sistēmas auditu, sniedzot ieteikumus kontroles sistēmu pašvērtēšanai.

5.2. IEKŠĒJAIS AUDITS

IZM Iekšējā audita un risku vadības nodaļa (turpmāk – IARVN) nodrošina audita funkciju ministrijā, 2024. gadā veica finanšu, vadības, darbības novērtējuma un kvalitātes iekšējos auditus ministrijā un tās padotībā esošajās iestādēs. Auditā ietvaros vērtēta iestāžu iekšējā kontroles sistēma un nepieciešamības gadījumā sniegti ieteikumi iekšējās kontroles sistēmas pilnveidei.

2024. gadā IZM un ministrijas resorā nodrošināti audita izpildes kvalitātes elementi: patiesums, pilnīgums, efektivitāte, savlaicīgums, sadarbība. Lai gūtu pārliecību par ārpakalpojuma auditoru darba kvalitāti un līguma izpildes nosacījumiem, regulāri veikta ārpakalpojumu auditoru darba kvalitātes uzraudzība, organizētas sanāksmes un sniegti komentāri par audita ziņojumiem.

IARVN nodrošināja iekšējā audita plāna izpildi, nodrošinot divu ārpakalpojumu auditu līgumu izpildes uzraudzību, astoņu auditu veikšanu un zvērinātu revidentu līguma prasību izpildes uzraudzību. Audita funkcijas nodrošināšanai kopumā no nodaļas iesaistīto cilvēkresursu darba dienām tika patērētas 310 no 663 jeb 47% dienu.

Valsts kontroles (turpmāk – VK) veikto revīziju ietvaros sadarbībā ar iesaistītajām struktūrvienībām un padotībā esošajām iestādēm sagatavota un iesniegta nepieciešamā informācija, kā arī to apliecināšie dokumenti. Visa gada garumā veikta VK revīzijās izteikto ieteikumu uzraudzība, ņemot vērā ieteikumu ieviešanai noteiktos ieviešanas termiņus. Sadarbībā ar atbildīgajām struktūrvienībām gatavota un nosūtīta informācija VK par ieteikumu ieviešanas progresu. Kopumā ministrija 2024. gadā VK atskaitījās par 33 ieteikumu un priekšlikumu ieviešanas progresu, no kuriem divi slēgti, savukārt seši ieteikumi atzīti par ieviestiem.

IZM IARVN nodrošina ne tikai audita funkciju, bet arī:

- dienesta pārbažu veikšanu;
- iesaisti disciplinārlietu veikšanā;
- informācijas sistēmu drošības pārvaldnieka funkciju;
- risku vadības koordināciju.

Kopumā 2024. gadā IARVN iesaistījās sešu dienesta pārbažu veikšanā un vienas disciplinārlietas izskatīšanā.

Nemot vērā Informācijas tehnoloģiju drošības likumā noteikto, ka ne retāk kā reizi gadā ir jāveic iestādes darbinieku apmācība informācijas tehnoloģiju drošības jautājumos, IARVN 2024. gadā visiem IZM darbiniekiem organizēja atbilstošas apmācības.

Lai veicinātu viedas, praktiski pielietojamas un visaptverošas IZM risku vadības sistēmas izveidošanu un uzturēšanu, ministrijā ir izstrādāta kārtība, kādā tiks nodrošināta risku pārvaldība, tai skaitā noteiktas darbinieku kompetences, pienākumu sadalījums u.c. Pašlaik notiek detalizēta un visaptveroša risku vadības metodoloģiskā ietvara apstiprināšana. Ievērojot esošo IZM risku vadības sistēmas brieduma līmeni, līdz pilnai risku vadības metodoloģiskā ietvara izstrādei tiek nodrošināta risku vadība atsevišķās struktūrvienībās un to procesos.

VI PERSONĀLS

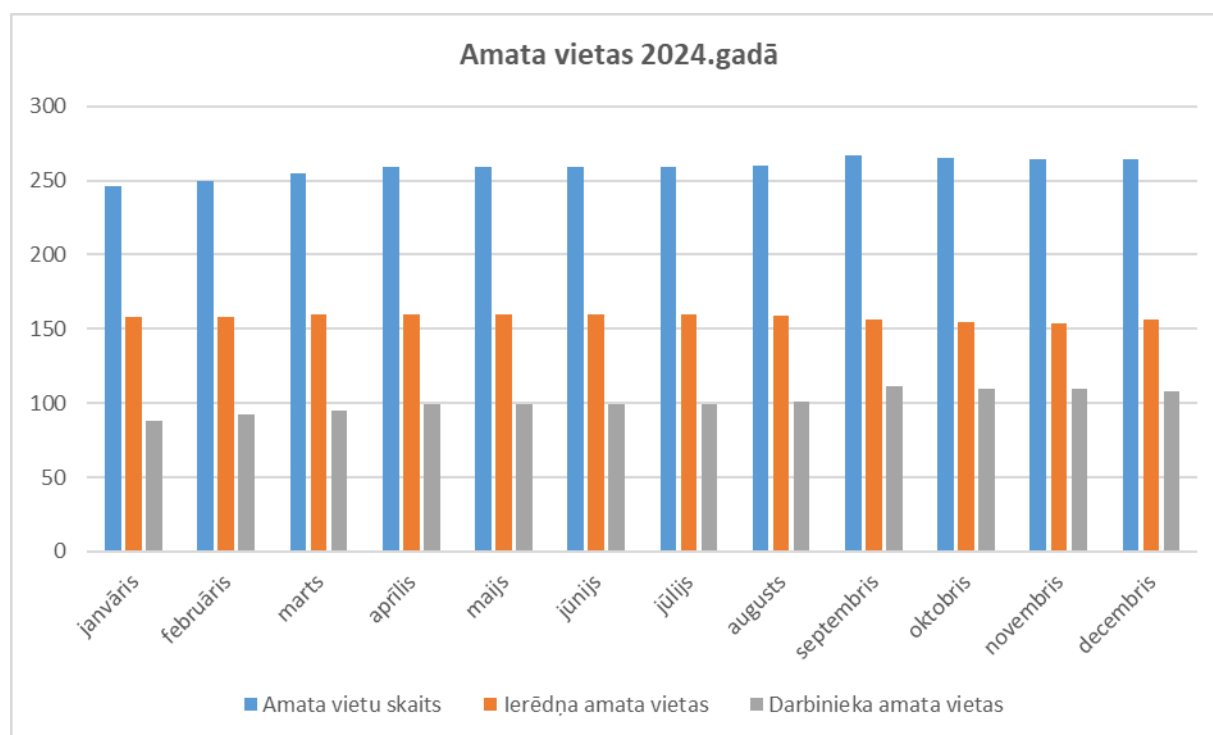
6.1. PERSONĀLA SKAITLISKAIS SASTĀVS UN IZMAIŅAS

2024. gadā ministrijā vidēji bija 259 amata vietas, no kurām – 158 bija valsts civildienesta ierēdņu amata vietas un 101 – darbinieku amata vietas.

Vidējais nodarbināto skaits – 217, no tiem 135 valsts civildienesta ierēdņi un 82 darbinieki.

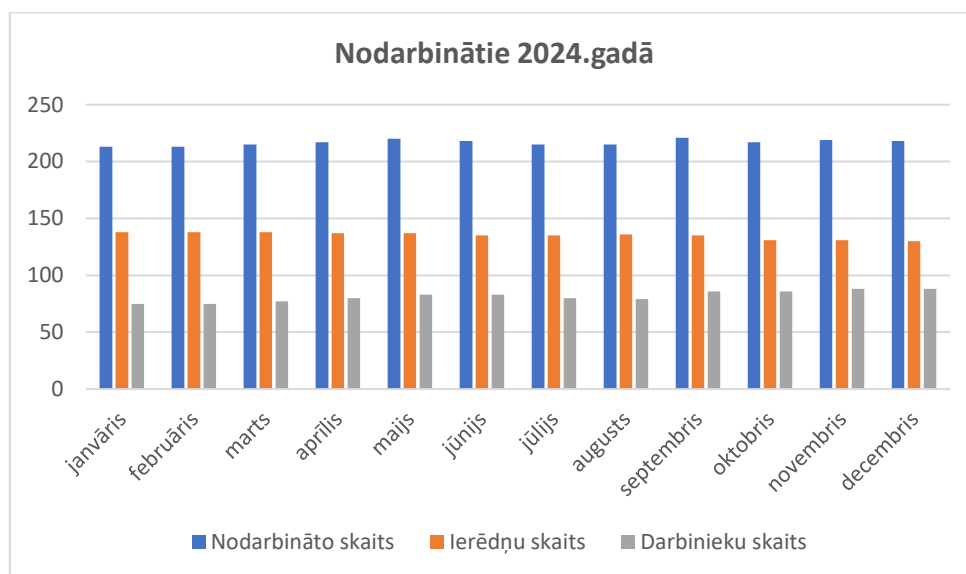
2024. gadā nodibinātas valsts civildienesta/darba tiesiskās attiecības ar 53 nodarbinātajiem un izbeigtas valsts civildienesta/darba tiesiskās attiecības ar 46 nodarbinātajiem, tostarp 15 nodarbinātie ministrijā nenostādāja vienu gadu. Personāla atjaunošanās koeficients ir 0,24 (pieņemto nodarbināto skaits/ vidējais nodarbināto skaits) šis rādītājs norāda, ka ministrijā 2024. gadā 24% no vidējā nodarbināto skaita uzsāka valsts civildienesta/darba tiesiskās attiecības. Personāla aiziešanas koeficients ir 0,21 (atbrīvoto nodarbināto skaits/ vidējais nodarbināto skaits) šis rādītājs norāda, ka ministrijā 2024. gadā 21% no vidējā nodarbināto skaita ir izbeiguši valsts civildienesta/darba tiesiskās attiecības. Iepriekš minētais liecina par augstu personāla mainību, proti, 2024. gadā ministrijas personāla rotācijas koeficients bija 0,45 jeb 45%, kas arī nākotnē varētu būt liels izaicinājums esošo nozaru reformu kontekstā.

Tabula nr. 13

Tabulā: Amata vietu skaita dinamika IZM 2024. gadā

Tabula nr. 14

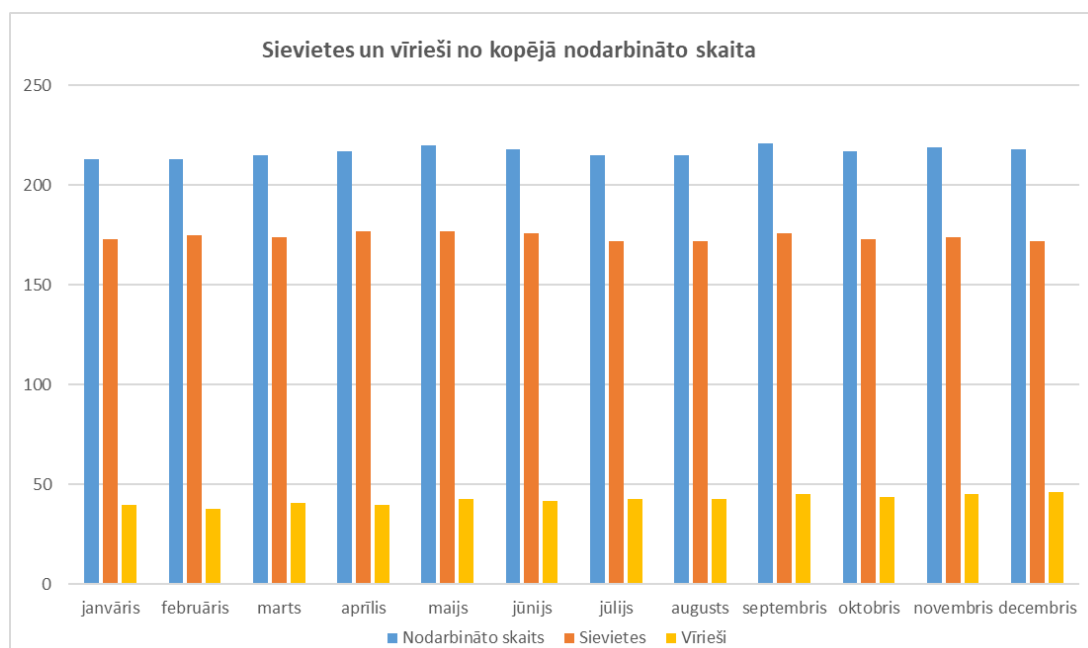

Tabulā: Nodarbināto skaita dinamika IZM 2024. gadā

6.2. PERSONĀLA DEMOGRĀFISKAIS SADALĪJUMS UN VECUMA RAKSTUROJUMS

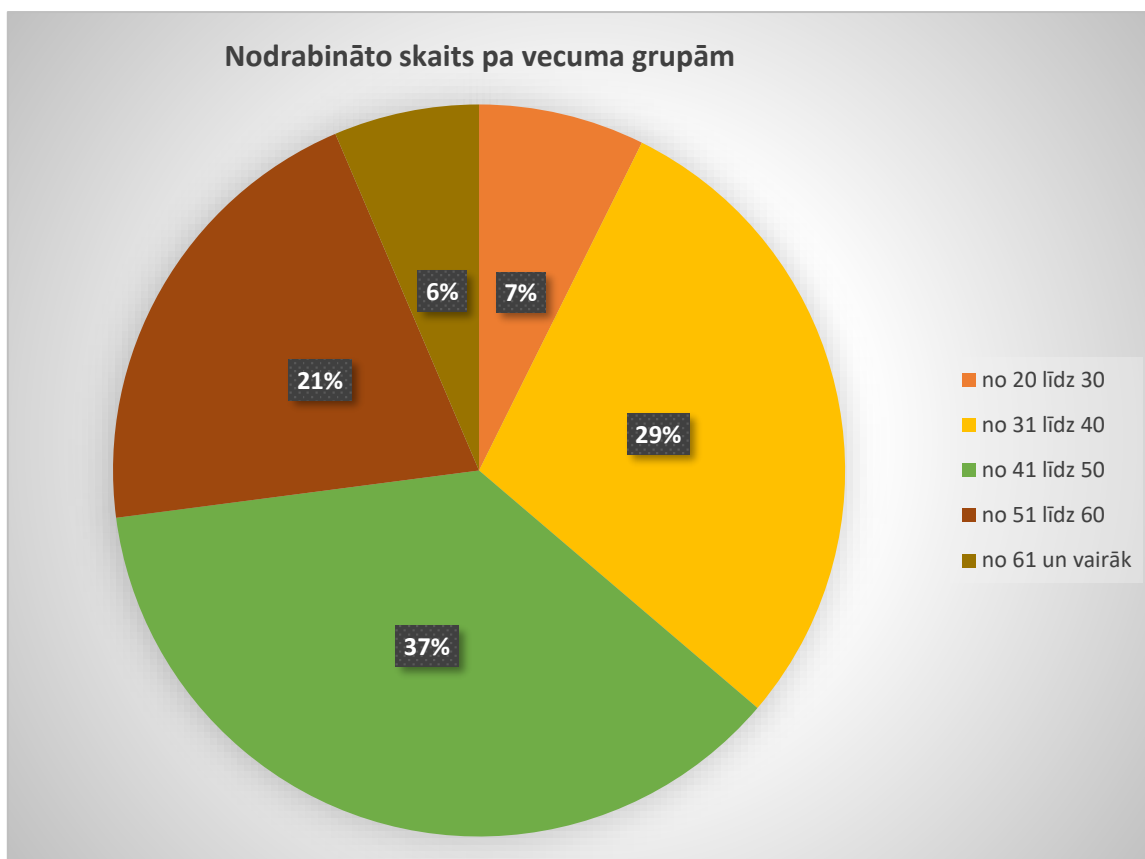
Dzimumu griezumā nodarbināto skaitā saglabājas liels sieviešu īpatsvars, 2024. gadā no visiem ministrijā strādājošajiem vidēji bija 174,3 sievietes, kas veido 80% no kopējo nodarbināto skaita ministrijā un 42,5 vīrieši (turpmāk arī – darbinieki), kas veido 20 % no kopējā nodarbināto skaita. 2024. gadā visvairāk strādājošo bija vecumā no 41 līdz 50 gadiem (37%), 31 līdz 40 gadiem (29%), no 51 līdz 60 gadiem (21%), no 20 līdz 30 gadiem (7%), vecumā virs 60 gadiem 6% no visa ministrijas personāla.

Tabula nr. 15

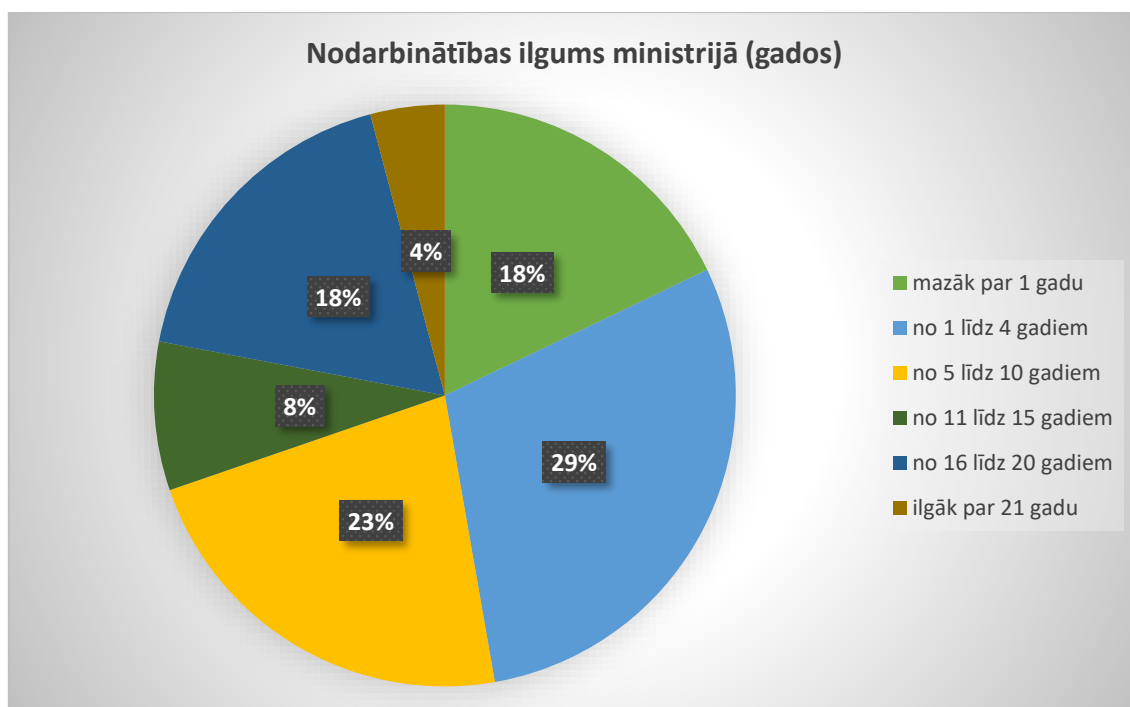
Attēlā: Dzimumu proporcijas atspoguļojums liecina, ka starp IZM nodarbinātajiem 80% ir sievietes un 20% vīrieši

Tabula nr. 16

Attēlā: Lielākais IZM nodarbināto īpatsvars jeb 37% ir vecuma grupā no 40 līdz 50

Tabula nr. 17

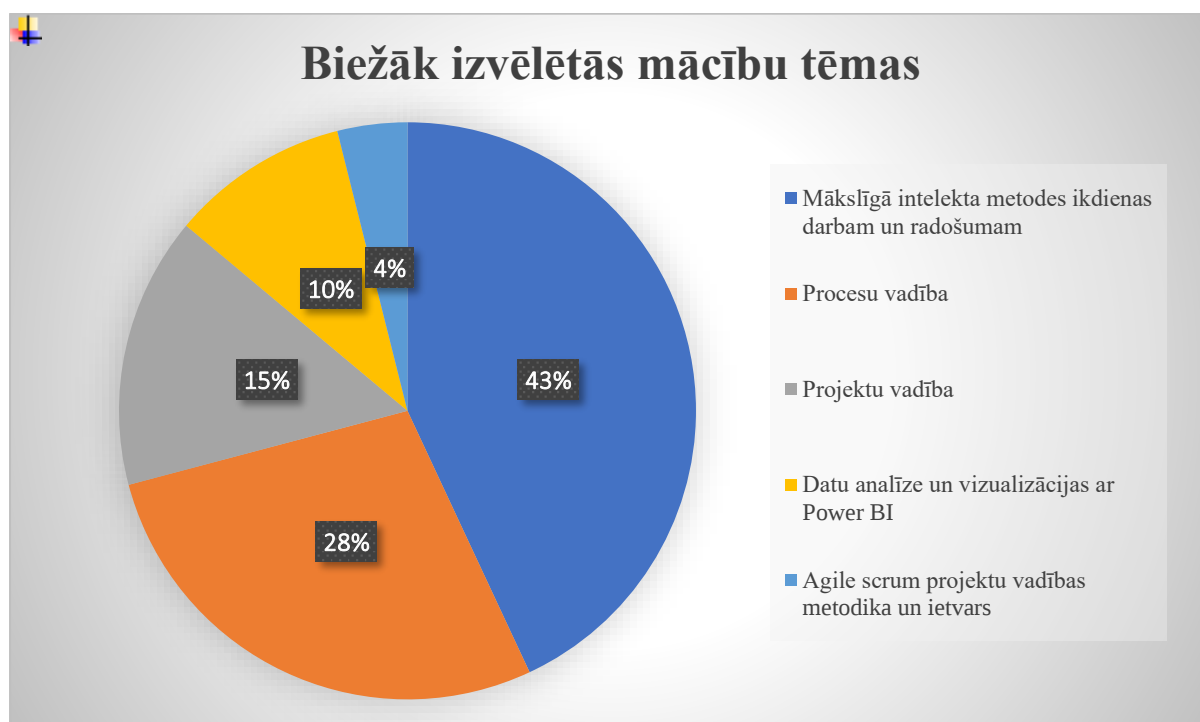

Attēlā: 52% no IZM nodarbinātajiem institūcijā ir nodarbināti līdz desmit gadiem

6.3. PERSONĀLA KVALIFIKĀCIJA

IZM nodarbinātie savu profesionālo kvalifikāciju paaugstināja, piedaloties konferencēs (piemēram, Iedvesmai un jaudai, *Riga StratCom Dialogue*, Jaunās tendences sociālajos medijos), kā arīursos un semināros. Kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi tiek noteikti gan individuāli, ņemot vērā ikgadējā darba izpildes novērtēšanā noteiktās mācību vajadzības, gan arī plānoti un organizēti ņemot vērā tā brīža aktualitātes un izmaiņas normatīvajos aktos. Darbiniekiem tika piedāvātas Valsts kancelejas, Valsts administrācijas skolas un citu institūciju organizētās mācību iespējas.

Tabula nr. 18

Attēlā: Lielākais IZM nodarbināto īpatsvars jeb 43% izvēlējās mācību tēmu “Mākslīgā intelekta metodes ikdienas darbam un radošumam”.

Zināšanu papildināšanai un pieredzes pilnveidošanai IZM darbiniekiem, kuri pārvalda svešvalodas, piedāvātas kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas, piedaloties ārvalstu konferencēs un darba grupās. Rezultātā tika sekmēta personāla profesionālā izaugsme un darba efektivitāte.

VII KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

7.1. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA

Informējot un izglītojot sabiedrību par ministrijas atbildībā esošo jomu politikas veidošanu, IZM izmanto dažādus komunikācijas kanālus un veidus: nodrošina individuālas konsultācijas Informācijas centrā, veido mediju attiecības, aktuālo informāciju publicē ministrijas tīmekļvietnē, īsteno aktīvu komunikāciju sociālajos tīklos, organizē diskusijas, seminārus un citus informēšanas un izglītošanas pasākumus.

8. janvārī Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) teātra mājā “Zirgu pasts” notika kalendāra un ceļojošās izstādes “Zinātne Latvijai 2024” atklāšana. Kalendārs un izstāde vēsta par 12 Latvijas pētniekiem un pētniecēm no dažādām paaudzēm, zinātnes nozarēm un zinātniskajām institūcijām. Izstāde gada griezumā bija apskatāma dažādās Latvijas vietās.

17. janvārī svinīgajā Trīs Zvaigžņu balvas ceremonijā tika godināti aizvadītā gada sporta dzīves izcilnieki – sportisti, komandas, treneri, federācijas un citi ar sportu saistītie, kopumā 15 nominācijās. IZM nominācijā “Gada sporta skolotājs” balvu saņēma entuziastiska, pozitīva, augsti motivēta, aizrautīga un radoša Bauskas Valsts ģimnāzijas sporta skolotāja Aiva Aišpure.

8. februārī noslēdzās LU un IZM rīkotais diskusiju cikls par pedagogu sagatavošanas un tālākizglītības jautājumiem. LU Akadēmiskā centra Zinātņu mājā tikās izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša, LU vadība un mācībspēki, Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvji, pašvaldību, izglītības pārvalžu un iestāžu vadītāji un darba devēju organizāciju pārstāvji, lai vienotos par turpmākās rīcības plānu un uzdevumiem izglītības speciālistu sagatavošanas un profesionālās tālākizglītības pilnveidei.

16. februārī IZM rīkotā sarunu ciklā vienojās valdības ministri, Vidzemes un Rīgas plānošanas reģionu pašvaldību pārstāvji, kas diskutēja par ministrijas sagatavotajiem priekšlikumiem kvalitatīvas izglītības ekosistēmas attīstībai un pedagogu darba samaksas modeli “Programma skolā”.

28. februārī IZM rīkoja konferenci par skolu digitalizāciju un jēgpilnu tehnoloģiju izmantošanu mācību procesā – “Skolu digitalizācija: vienlīdzīga piekļuve zināšanām un izglītības resursiem”, kurā tika aicināti piedalīties pašvaldību pārstāvji – skolu digitalizācijas vadītāji un īstenotāji, un izglītības iestāžu izglītības tehnoloģiju mentori.

14. martā IZM aicināja izglītības iestāžu vadītājus, pedagogus un pašvaldību izglītības pārvalžu vadītājus, kā arī ikvienu interesentu piedalīties tiešsaistes sarunā par jauno pedagogu atalgojuma finansēšanas modeli “Programma skolā”.

21. martā IZM rīkoja tiešsaistes semināru valstspilsētu un novadu izglītības pārvalžu vadītājiem “Cik tālu esam ceļā uz vienotu skolu?” Pirms semināra tika organizēta valstspilsētu un novadu izglītības pārvalžu vadītāju aptauja ar mērķi noskaidrot, kā īstenojas pāreja uz mācībām latviešu valodā, identificējot veiksmes, iespējamos riskus un nepieciešamo turpmāko atbalstu.

26. aprīlī IZM aicināja valsts augstskolu vadību un nozares organizācijas piedalīties apaļā galda diskusijā “Akadēmiskā ētika augstākajā izglītībā”, kurā īpaši tika izcelti varas attiecību riski un drošas izglītības vides veidošana. Diskusijā piedalījās valsts augstskolu vadība, kā arī pārstāvji no augstskolu padomēm un nozares organizācijām.

8. – 10. maijā IZM sadarbībā ar Eiropas Izglītības fondu (European Training Foundation) organizēja mācību vizīti par Latvijas Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru (Peer learning visit: National Qualifications System in Latvia) ar mērķi sniegt informāciju par tās funkcionēšanas un pārvaldības mehānismiem, ietekmi uz uzņēmumiem un darba tirgu, kā arī atbalstīt Centrālāzijas valstu kvalifikāciju sistēmu analīzi. Mācību vizītē piedalījās Kazahstānas, Kirgizstānas, Tadžikistānas, Turkmenistānas un Uzbekistānas pārstāvji no valsts pārvaldes iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām. Vizītes mērķis bija mācīties no Latvijas prakses saistībā ar Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru, kā arī dalīties pieredzē par situāciju savās valstīs.

10. maijā IZM projekta “EPALE Nacionālais atbalsta dienests” ietvaros un KPMG Latvija rīkoja semināru “Mikrokvalifikācijas Latvijā augstākās izglītības attīstībai”.

7. jūnijā IZM notika pētījuma “Neformālās izglītības piedāvājums darba ar jaunatni jomā Latvijā” prezentācija. Diskusijā piedalījās IZM Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietniece jaunatnes jomā Randa Keņģe, Labklājības ministrijas Darba tirgus politikas departamenta direktors Imants Lipskis, Latvijas Kultūras Akadēmijas pētnieks Gints Klāsons, Latvijas Tirdzniecības un Rūpniecības Kameras valdes loceklis, politikas daļas direktors Jānis Lielpēteris, neformālās izglītības trenere Lauma Žubule un Eiropas Jaunatnes Dialoga vēstniece Undīne Marija Voino.

13. jūnijā IZM organizēja konferenci “Ceļā uz vienotu skolu”, kurā aicināja piedalīties novadu un valstspilsētu pašvaldību izglītības pārvalžu un izglītības iestāžu pārstāvjus, kuru izglītības iestādēs mazākumtautību izglītojamie 2023. gadā uzsāka mācības valsts valodā pirmsskolās, 1., 4. un 7. klasēs. Konferencē tika akcentēta valsts valodas politiku izglītībā un izvērtēts tās ieviešanā līdz šim paveiktais, identificētas veiksmes un izaicinājumi, iezīmēta turpmākā ceļakarte, īstenojot secīgu pāreju uz mācībām tikai latviešu valodā vispārējās izglītības pirmsskolas un pamatzglītības pakāpē, veidojot vienotu izglītības vidi.

17. jūnijā notika IZM organizēts tiešsaistes seminārs par vadlīnijām ģirgāšanās mazināšanai un drošību izglītības iestādēs, kurā piedalījās valstspilsētu un novadu izglītības pārvalžu vadītāji un izglītības speciālisti.

19. jūnijā IZM Facebook lapā notika Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas PISA 2022. gada cikla radošās domāšanas pētījuma Latvijas rezultātu paziņošana.

12. augustā jauniešu iespēju festivālā “Kopums” tika paziņoti IZM organizētā konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta” uzvarētāji, par Latvijas Jauniešu galvaspilsētu 2025 pasludinot Liepājas valstspilsētas pašvaldību.

21. augustā vairāk nekā 600 vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu direktori, pašvaldības izglītības pārvalžu vadītāji un izglītības speciālisti pulcējās ikgadējā IZM rīkotajā konferencē “Izglītības kvalitāte: mūdienu jautājumi un risinājumi”.

26. septembrī tika prezentēti atbilstoši IZM un Centrālās statistikas pārvaldes apkopotajiem datiem veidotais Latvijas augstākās izglītības statistikas pārskats par 2023. gadu, kas atklāja vairākus nozīmīgus sasniegumus un stabilizācijas tendences. Šie rādītāji apliecina Latvijas augstākās izglītības stabilitāti un izcilību, nodrošinot kvalitatīvu augstāko izglītību un augstu starptautisko konkurētspēju.

30. septembrī IZM iepazīstināja ar metodisko materiālu “Vienots kvalitātes ietvars darbam ar jaunatni pašvaldībās”, lai atbalstītu pašvaldības tās autonomās funkcijas – veikt

darbu ar jaunatni – īstenošanu un sekmētu vienlīdzīgu un kvalitatīvu jauniešiem domātu pakalpojumu pieejamību visās Latvijas pašvaldībās.

18. oktobrī Daugavpilī IZM ciešā sadarbībā ar Eiropas Komisijas Reģionālās politikas ģenerāldirektorātu (DG REGIO), Daugavpils valstspilsētas pašvaldību, Daugavpils pilsētas izglītības pārvaldi, Jaunatnes lietu un sporta pārvaldi, kā arī vietējiem uzņēmumiem un skolām rīkoja pasākumu “Eiropa manā skolā”, kura mērķis ir iepazīstināt jauniešus ar Eiropas Savienības (ES) fondu līdzfinansētajiem projektiem, kā arī veicināt sabiedrības izpratni par ES fondu ieguldījumiem pilsētvides attīstībā un izglītībā.

31. oktobrī IZM kopā ar Izglītības kvalitātes valsts dienestu un VISC pārstāvjiem rīkoja semināru valsts ģimnāziju direktoriem par jauno finansēšanas modeli “Programma skolā”, pedagogu profesionālās atbalsta sistēmas izveidi un valsts ģimnāziju lomu, veicot metodiskā centra un pedagogu tālākizglītības centra funkcijas, kā arī jautājumiem, kas saistīti ar rīcības algoritmu iespējamās vardarbības gadījumos, 2024./2025. mācību gada prioritātēm, aktuālajiem tiesību aktiem un sagatavotajiem to projektiem, eksamināciju un izglītības iestāžu ikgadējo pašvērtēšanu.

11. novembrī IZM organizēja eposa “Lāčplēsis” lasīšanas maratonu cilvēkiem vairākās Latvijas pilsētās un diasporas kopienām, lai valsts svētku mēnesī vairotu kopības un piederības sajūtu, kā arī veicinātu lasītprieku sabiedrībā. Eposa lasīšanas notikumu bija iespējams vērot arī interneta tiešraidē.

25. novembrī tika prezentēti 13 – 25 gadīgo jauniešu aptaujas rezultāti, lai nodrošinātu, ka pašreizējā jaunatnes politika un darbs ar jauniešiem ir pierādījumos balstīts un kontekstuāls.

6. decembrī notika IZM rīkotā konkursa “Labākais darbā ar jaunatni 2024” svinīgā apbalvošanas ceremonija Latvijas Jauniešu galvaspilsētā 2024 – Līvānu novadā, kur tika sumināti 11 laureāti astoņās kategorijās no visas Latvijas. Konkursa laureātiem tika pasniegta īpaša balva – supervaronis, kas apliecina drosmi un profesionalitāti, veicot darbu ar jaunatni un uzlabojot jauniešu dzīves kvalitāti Latvijā.

11. decembrī IZM rīkoja konferenci par pieaugušo prasmju attīstību “Pieaugušo prasmes: cilvēkkapitāla attīstības priekšnoteikums”. Konferencē laikā tika publicēti Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Pieaugušo prasmju pētījuma Latvijas pirmie rezultāti un pasniegta pieaugušo neformālās izglītības ceļojošā balva “Saules laiva” Liepājas Izglītības pārvaldes Izglītības attīstības un metodiskā atbalsta centra Personības izaugsmes un pilnveides nodaļai.

7.2. SADARBĪBA AR NEVALSTISKO SEKTORU

IZM ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām, īstenojot kopīgus projektus, izstrādājot normatīvo aktu projektus, strādājot darba grupās un tādējādi veicinot gan nevalstiskā sektora līdzdalību lēmuma pieņemšanas procesos, gan sekmējot informācijas apmaiņu un sociālo dialogu.

Sabiedrības līdzdalība tiesību aktu projektu izstrādē tiek atspoguļota ikviena tiesību akta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā un izziņā par atzinumos izteiktajiem iebildumiem.

Lai nodrošinātu plašu un dažādu sabiedrības grupu interešu pārstāvniecību ar nozares attīstību saistītu lēmumu pieņemšanā, kā arī sekmētu atklātu, savlaicīgu un atbildīgu nozares

attīstības plānošanas procesu, 2024. gadā NVO tika pārstāvētas visās darba grupās, komisijās un padomēs, kas darbojas ministrijā.

Lai īstenotu vienotu valsts politiku attiecībā uz diasporas nedēļas nogales skolām, finansējuma sadalē un pārraudzīšanā iesaistās diasporas organizācijas, IZM cieši sadarbojās ar Pasaules brīvo latviešu apvienību un Eiropas Latviešu apvienību. Lai nodrošinātu pastāvīgu un sistemātisku atbalstu diasporas bērnu neformālās interešu izglītības un latviešu valodas apguves nometņu organizēšanai Latvijā un ārvalstīs, īstenota sadarbība ar Eiropas Latviešu apvienību un Īrijas Latviešu nacionālo apvienību, noslēdzot četrus līdzdarbības līgumus par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu.

Augstākajā izglītībā un zinātnē notiek cieša sadarbība un konsultācijas ar augstskolām, zinātniskajām institūcijām, zinātnes nozares ekspertiem, Latvijas Studentu apvienību, Latvijas Universitāšu asociāciju, Rektoru padomi, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Lielo pilsētu asociāciju, Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību u.c.

Nevalstiskā sektora pārstāvji iekļauti arī IZM veidotajās ESF projektu uzraudzības padomēs – Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas, vecāku organizācijas.

Sporta nozarē ministrijai izveidojusies ilggadēja sadarbība ar biedrību “Latvijas Sporta federāciju padome”, “Latvijas Olimpiskā komiteja”, “Latvijas Paralimpiskā komiteja”, “Latvijas Augstskolu sporta savienība”, “Latvijas Tautas sporta asociācija”, “Latvijas Sporta izglītības iestāžu direktoru padome”, “Latvijas Komandu sporta spēļu asociācija” un citām.

Jaunatnes konsultatīvajā padomē darbojās biedrība „Latvijas Jaunatnes padome”, “Streetbasket”, “Urban move”, “Latvijas Mazpulki”, “Latvijas Skautu un gaidu centrālā organizācija”, “Creative Minds for Culture”, “Jaunatne smaidam”, „Protests”, Klubs “Māja”, “Dari vari”, “Nītaureņi”, Latvijas Studentu apvienība, Latvijas pašvaldību savienība un Latvijas lielo pilsētu asociācija.

30. janvārī IZM sadarbībā ar nodibinājumu “Baltijas reģionālais fonds” apkopoja rezultātus konsultācijām ar Latvijas jauniešiem par iekļaujošu sabiedrību. Eiropas Jaunatnes dialoga ietvaros tika veiktas kvalitatīvās konsultācijas ar 617 jauniešiem un 65 lēmumu pieņēmējiem visos piecos Latvijas reģionos. Konsultācijas organizēja 20 Eiropas Jaunatnes dialoga jauniešu vēstnieki un pasākumos piedalījās gan jaunieši ar ierobežotām iespējām, gan arī jaunieši, kuriem nav ierobežotas iespējas. Konsultācijas tika īstenotas Rīgā, Talsos, Saldū, Kandavā, Ventpilī, Cēsu novada Liepā, Valmierā, Limbažos, Līvānos, Rēzeknē, Rēzeknes novada Stružānos, Daugavpilī, Preiļos, Jelgavā, Jēkabpilī, Jēkabpils novada Salā, Aucē un Bauskas novadā Vecumniekos.

8. februārī IZM un LU vadība un mācībspēki reģionālo diskusiju cikla par pedagogu sagatavošanu noslēgumā tikās ar Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvjiem, pašvaldību, izglītības pārvalžu un iestāžu vadītājiem, kā arī darba devēju organizāciju pārstāvjiem par turpmākās rīcības plānu un uzdevumiem, lai pilnveidotu izglītības speciālistu sagatavošanu un profesionālo tālākizglītību.

10. maijā IZM un KPMG rīkoja semināru “Mikrokvalifikācijas Latvijā augstākās izglītības attīstībai”, lai veicinātu publisko diskusiju par mikrokvalifikāciju nepieciešamību un iespējamajiem risinājumiem Latvijā.

26. aprīlī IZM, pieaicinot plašu augstskolu un nozares organizāciju pārstāvju loku, tostarp Rektoru padomi, Latvijas Studentu apvienību, Latvijas Universitāšu asociāciju un Augstākās izglītības padomi rīkoja apaļā galda diskusiju “Akadēmiskā ētika augstākajā izglītībā”. Izgaismojot akadēmiskās ētikas galvenos jautājumus par ētikas kodeksu iedzīvināšana augstskolu ikdienā, ētikas komisiju darbu un uzticību tām, kā arī normatīvo regulējumu izmaiņu nepieciešamību, diskusijas ietvaros nozares eksperti vienprātīgi atzina, ka ētika vispirms tiek veidota sabiedrībā un būtiska ir ne tikai akadēmiskās saimes, bet arī sabiedrības attieksmes un kultūras vērtību stiprināšana.

17. maijā IZM sadarbībā ar Latvijas Informācijas un Komunikācijas tehnoloģiju asociāciju (LIKTA) Digitālās nedēļas 2024 ietvaros rīkoja semināru “Digitālā lasītprasme skolā”. Seminārā pieredzējuši pedagogi atklāja savas stratēģijas un praktiskos rīkus digitālās lasītprasmes veicināšanai latviešu valodas, vēstures un STEM mācību priekšmetos. Īpaši tika uzsvērtas digitālo rīku un satura lietošanas iespējas.

22. maijā IZM un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) sarunās par pedagogu slodžu līdzsvarošanas principiem tika panākta vienota izpratnes par to, kāda ir optimālā slodze pedagogiem darbam mācību stundās, kā rezultātā IZM uzsāka virzīt noteikumu grozījumus par slodžu līdzsvarošanu attiecībā uz 2025./2026. mācību gadu kopā ar normatīvo regulējumu par jauno finansēšanas modeli “Programma skolā”.

7. jūnijā IZM notika ministrijas un Latvijas Kultūras akadēmijas, SIA “R.EDucation” un biedrības “NEXT” sadarbības rezultātā tapušā pētījuma “Neformālās izglītības piedāvājums darba ar jaunatni jomā Latvijā” prezentācija.

5. un 6. jūlijā IZM eksperti piedalījās desmitā sarunu festivāla LAMPA 11 diskusijās un sadarbībā ar Britu padomes pārstāvniecību Latvijā uz Reģionu skatuves rosināja diskusiju “Pāreja uz mācībām latviešu valodā: pirmais gads”. Turklāt IZM zinātnes komunikācijas platforma “Zinātne Latvijai” ar Cēsīs bāzēto Kosmosa izziņas centru “MiniLAMPA” teritorijā organizēja aizraujošu divu dienu programmu “No pirmsskolas līdz astronautam” un aicināja mazos kosmosa pētniekus piedalīties dažādās aktivitātēs, lai iepazītu aizraujošo kosmosa pasauli.

8. augustā norisinājās IZM un Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) ikgadējās sarunas, kuru mērķis bija izvērtēt un plānot tālākus soļus izglītības sistēmas attīstībai Latvijā. Sanāksmē piedalījās izglītības nozares pārstāvji un pašvaldību vadītāji, lai apspriestu jautājumus par izglītības kvalitātes uzlabošanu un pieejamību visiem iedzīvotājiem Latvijā.

24. septembrī, lai izteiktu atzinību pašvaldībām, darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, jauniešu centriem, kā arī jaunatnes organizācijām un biedrībām, kas veic darbu ar jaunatni, par ieguldījumu jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanā, IZM izsludināja konkursu “Labākais darbā ar jaunatni 2024”.

22. novembrī IZM kopā ar Latvijas Sporta federāciju padomi organizēja semināru sporta federāciju pārstāvjiem, informējot par aktuālajiem jautājumiem saistībā ar valsts finansējuma sadales kritērijiem 2025. gadam, to piemērošanas kārtību un sporta federāciju iesniedzamo informāciju atbilstoši kritērijiem.

27. novembrī IZM noslēdza atzinumu iesniegšanu ministrijas iepriekš sagatavotajam informatīvajam ziņojumam par jauno finansēšanas modeli “Programma skolā”. Sabiedriskās uzklaušanās laikā tika saņemti 104 iebildumi un priekšlikumi no dažādām organizācijām, tostarp LIZDA, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Reģionālo

attīstības centru un novadu apvienības, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības un Latvijas Darba devēju konfederācijas.

3. decembrī IZM tikās ar Latvijas Olimpiskās komitejas (LOK) un ziemas sporta veidu federāciju pārstāvjiem, lai konsultētos un saskaņotu izpratni par Latvijas olimpiskajai delegācijai nepieciešamo finansējumu un tā piešķiršanas grafiku, vienotos par regulāru tikšanos praksi, nodrošinot optimālu sagatavošanos 2026. gada ziemas olimpiskajām spēlēm Milānā.

VIII IZM 2025. GADA PRIORITĀTES UN GALVENIE UZDEVUMI

1. Jauni nozaru pārvaldības un finansēšanas modeļi.

- 1.1. izstrādāt un ieviest vispārējās izglītības finansēšanas modeli „Programma skolā” un izveidot ilgtspējīgu skolu tīklu;
- 1.2. izstrādāt un ieviest augstskolu institucionālo modeli;
- 1.3. pilnveidot augstskolu pārvaldības un finansēšanas modeli;
- 1.4. pilnveidot zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanu zinātniskajām institūcijām;
- 1.5. noteikt valsts augstākās izglītības standartu;
- 1.6. izstrādāt akadēmiskās karjeras modeli;
- 1.7. izstrādāt kosmosa nozares attīstības un pārvaldības modeli;
- 1.8. izstrādāt un ieviest profesionālās izglītības pārvaldības un finansēšanas modeli;
- 1.9. izstrādāt un ieviest jaunu sporta finansēšanas un pārvaldības modeli;
- 1.10. ieviest augstu sasniegumu sporta atbalsta modeli;
- 1.11. veicināt bērnu un jauniešu sportu un jaunu sportistu piesaisti;
- 1.12. aktualizēt speciālo izglītības iestāžu finansējumu, t.sk. uzturēšanas izdevumus.

2. Izglītības kvalitāte un monitorings:

- 2.1. uzsākt Izglītības kvalitātes attīstības projekta (4.2.2.4. pasākums) īstenošanu;
- 2.2. ieviest ciklisku augstskolu un koledžu akreditāciju;
- 2.3. veikt zinātnisko institūciju starptautisko novērtējumu;
- 2.4. stiprināt latviešu valodu, nodrošinot izglītības satura īstenošanu valsts valodā (vienotas skolas pieeja) un ar to saistīto ieviešanas monitoringu;
- 2.5. izstrādāt un normatīvajos aktos noteikt valsts valodas apguves sistēmu pieaugušajiem;
- 2.6. izstrādāt vadlīnijas latviešu valodas apguves kursu pieaugušajiem īstenošanai un piedāvāt risinājumus efektīvam mācību procesa atbalstam;
- 2.7. nodrošināt mācību grāmatu iegādi skolēniem;
- 2.8. īstenot starptautiskās programmas un iniciatīvas, lai stiprinātu izglītības nozares konkurētspēju;
- 2.9. organizēt Starptautisko salīdzinošo izglītības pētījumu padziļinātu izpēti, nodrošinot datu informētus ieteikumus rīcībpolitikas aktualitātēm.

3. Vienota un stratēģiski pārraudzīta metodiskā atbalsta sistēma un pedagogu ataudze:

- 3.1. nodrošināt iepriekš apstiprināto atbalsta pasākumu īstenošanu un uzraudzību pedagogu profesionālā atbalsta sistēmas izveidei;
- 3.2. nodrošināt kvalitatīva un kvantitatīva pedagogu un akadēmiskā personāla sagatavošanu un piesaisti nozarei;
- 3.3. nodrošināt cilvēkresursu attīstību profesionālajā izglītībā;
- 3.4. nodrošināt, ka otrā svešvaloda valsts izglītības programmās ir Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu oficiālā valoda;
- 3.5. izstrādāt un apstiprināt vienotā pedagogu eksāmena konceptu;
- 3.6. nodrošināt papildu finansējumu pedagogu atalgojumam.

4. Digitalizācija un mākslīgais intelekts:

- 4.1. īstenot Kiberdrošības programmas izstrādi;

- 4.2. izvērtēt un izstrādāt nepieciešamo regulējumu augstākās izglītības digitalizācijas reformai;
- 4.3. izstrādāt IZM un padotības iestāžu vienotu IS attīstības plānu;
- 4.4. digitalizēt procesus, paplašinot mākslīgā intelekta izmantošanu;
- 4.5. pilnveidot un attīstīt Individuālo mācību kontu sistēmu, uzlabojot tās digitalizāciju un funkcionalitāti *STARS.gov.lv* platformā;
- 4.6. sistematizēt Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) publiskajā portālā pieejamās statistikās informācijas atspoguļojumu;
- 4.7. stiprināt digitālo darbu ar jaunatni pašvaldībās;
- 4.8. pilnveidot datu pārvaldību ministrijā;
- 4.9. ieviest digitālos risinājumus studiju vadības sistēmu un procesu modernizācijai, studentcentrēta un elastīga studiju procesa nodrošināšanai un Latvijas augstākās izglītības institūciju konkurētspējas paaugstināšanai;
- 4.10. nodrošināt zinātniskās darbības digitalizāciju un Latvijas dalību Eiropas Atvērtajā zinātnes mākonī;
- 4.11. atjaunot ministrijas datorparku.

5. Atbalsts pašvaldībām izglītības ekosistēmu darbībai:

- 5.1. sniegt atbalstu izglītojamajiem un pašvaldībām ES *Erasmus+* programmas projekta “*Europe Goes Local*” ietvaros;
- 5.2. sniegt atbalstu vardarbības mazināšanai;
- 5.3. īstenot jaunatnes politiku, nodrošinot arī nepieciešamo metodisko atbalstu;
- 5.4. nodrošināt Jaunatnes darbinieku profesionalizāciju, lai veicinātu kvalitāti darbā ar jauniešiem;
- 5.5. noteikt prasības diennakts pakalpojumam izglītības apguves laikā;
- 5.6. izveidot asistīvo tehnoloģiju apmaiņas sistēmu, lai nodrošinātu asistīvo tehnoloģiju piekļūstamību mērķa grupas izglītojamajiem izglītības programmu apguvei.

6. Izglītības iespēju paplašināšana ikvienam mūža garumā:

- 6.1. izstrādāt obligātās izglītības līdz 18 gadiem konceptu,
- 6.2. pilnveidot neklātienas un tālmācības izglītības programmu īstenošanas un uzraudzības konceptu,
- 6.3. pilnveidot platformu *STARS.gov.lv*, paplašinot pieaugušo izglītības iespējas, izmantojot individuālo mācību kontu piedāvājumus,
- 6.4. īstenot iekļaujošās izglītības attīstību visās izglītības pakāpēs,
- 6.5. ieviest Jauniešu testa (“*Youth test*”) Latvijā (ietekmes uz jauniešiem novērtējums) tiesību aktu izstrādes procesā,
- 6.6. nozarē (darba vidē) balstītas profesionālās izglītības ieviešana.

7. Zinātnes un inovāciju sistēmiska attīstība:

- 7.1. izstrādāt un īstenot jaunā akadēmiskās karjeras ietvara koncepciju, tostarp doktorantūras modeli;
- 7.2. nodrošināt pētniecības infrastruktūras attīstību Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) jomās 1.1.1.2. pasākuma “RIS3 pētniecības un inovācijas centri” ietvaros.

8. XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki:

- 8.1. Nodrošināt XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku sagatavošanu un veiksmīgu norisi.

9. Ministrijas un padotības iestāžu institucionālā attīstība:

- 9.1. izstrādāt un apstiprināt ministrijas stratēģiju 2024-2027;
- 9.2. izpildīt Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) Pakalpojumu pārvaldības pilnveides plānā noteiktos uzdevumus;
- 9.3. ieviest un uzsākt īstenot procesu vadības un pārvaldības pieeju ministrijā;
- 9.4. ministrijā ieviesta projektu vadības un pārvaldības pieeja;
- 9.5. viegli pārvaldāmas iekšējās informācijas ieviešana un uzturēšana;
- 9.6. veicināt darbinieku līderības un kompetenču attīstību;
- 9.7. īstenot padotības iestāžu tīkla reorganizāciju un optimizāciju;
- 9.8. ar inovatīvu metožu un tehnoloģiju palīdzību uzlabot tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu izstrādi noteiktajos termiņos;
- 9.9. darba plāna izstrādes procesā piemērot pieeju, kas balstīta uz skaidri definētām prioritātēm un sasniedzamajiem rezultātiem/ snieguma rādītājiem (KPI);
- 9.10. nodrošināt datus balstītu izglītības politikas plānošanas ietekmes analīzi;
- 9.11. uzlabot ministrijas un padotības iestāžu izveidotās iestādes iekšējās kontroles sistēmu;
- 9.12. risku vadības funkcijas attīstība.

10. Citi nozaru un ministrijas attīstības uzdevumi, t.sk. Valdības rīcības plānā noteiktie:

- 10.1. īstenot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (OECD PISA) 2025. gada cikla pētījuma datu savākšanas posmu;
- 10.2. izstrādāt Murjāņu sporta ģimnāzijas stratēģisko plānu;
- 10.3. īstenot Latvijas prezidentūru Eiropas skolās no 2025. gada 1.augusta līdz 2026. gada 31. jūlijam (2025./2026. mācību gads);
- 10.4. noteikt kārtību, kādā no Latvijas darbam Eiropas skolās tiek nosūtīti sekundētie darbinieki (t.sk. skolotāji);
- 10.5. nodrošināt Konvencijas, ar ko nosaka Eiropas skolas statūtus, 5. panta 1. punkta īstenošanu attiecībā par Eiropas skolā izsniegta izglītības dokumenta atzīšanu;
- 10.6. īstenot valsts pārvaldes funkciju centralizāciju un nodot personāla lietvedības un grāmatvedības uzskaites funkcijas Valsts kases jaunizveidotajam Vienotā pakalpojumu centram;
- 10.7. ieviest visaptverošās valsts aizsardzības principus un vadlīnijas ministrijas pārvaldības jomās;
- 10.8. pārņemt "Patvēruma pakotnes" nosacījumus profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā nacionālajos tiesību aktos;
- 10.9. iesniegt Saeimai ziņojumu par paveikto un iecerēto darbību valsts valodas saglabāšanai, aizsardzībai, attīstīšanai un ietekmes palielināšanai.